



ที่ระลึก

ในการเสด็จพระราชดำเนิน

ทรงเปิดกรอบเปิด

อาคารศาลของพระนครเหนือ

และ

สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ

๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๐

347.9
ก.ศ.บ
2530
ด.4



ที่ระลึก

ในการเสด็จพระราชดำเนิน

ทรงประกอบพิธีเปิด

อาคารศาลแขวงพระนครเหนือ

และ

สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ

๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๐





ภาพพระราชทาน



๑ พณ ๑ จำรัส เขมะจารุ
ประธานศาลฎีกา



ฯ พณ ฯ สอาด ปิยวรรณ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม



นายสวัสดิ์ โชติพานิช
ปลัดกระทรวงยุติธรรม



นายวิศิษฐ์ ลิ้มานนท์
เลขาธิการส่งเสริมงานตุลาการ



นายสกล เหมือนพะวงศ์
อธิบดีผู้พิพากษภาค ๑



ดวงอาคารที่ทำการ



อาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ



คำกล่าวรายงาน

โดย

นายไพจิตร วิเศษโกสิน อธิบดีผู้พิพากษามาตร ๑
ในพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ
ณ วันศุกร์ที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๒๘

ขอประทานกราบเรียน ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

ข้าพเจ้าและบรรดาข้าราชการศาลแขวงพระนครเหนือตลอดทั้งข้าราชการทุกฝ่ายและพ่อค้าประชาชน รู้สึกเป็นเกียรติและปิติยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้กรุณาเป็นประธานในพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ ท่ามกลางบรรดาผู้มีเกียรติทั้งหลายที่มาร่วมงานในวันนี้

ขณะนี้ศาลแขวงในกรุงเทพมหานครมีอยู่ด้วยกันทั้งหมด ๓ ศาล คือ ศาลแขวงพระนครใต้ ศาลแขวงพระนครเหนือ และศาลแขวงธนบุรี สำหรับศาลแขวงพระนครเหนือ มีเขตอำนาจใน ๗ เขตคือเขตบางเขน เขตบางกะปิ เขตดุสิต เขตพญาไท เขตห้วยขวาง เขตพระนคร เขตป้อมปราบ (เฉพาะแขวงหลานหลวง แขวงวัดโสมนัส แขวงคลองมหานาคบางส่วน) ศาลแขวงพระนครเหนือเดิมตั้งอยู่ที่ตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ ต่อมาเมื่อพระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๔๗๗ ประกาศใช้บังคับศาลโปริสภาที่ ๒ จึงเปลี่ยนชื่อเป็นศาลแขวงพระนครเหนือ และได้ย้ายมาอยู่ ณ ตึกเก่าที่เทเวศร์ ตำบลบางขุนพรหม เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๔๘๐ ต่อมาทางกระทรวงยุติธรรมเห็นว่าสถานที่ตั้งไม่เหมาะสม จึงได้ย้ายที่ทำการไปอยู่ในบริเวณกระทรวงยุติธรรม เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๔๘๕ แต่เนื่องจากอาคารที่ทำการของศาลแขวงพระนครเหนือที่อยู่ในบริเวณกระทรวงยุติธรรมดังกล่าวมีลักษณะคับแคบไม่สามารถขยายให้รับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้นได้ ดังนั้น เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๒๒ จึงได้มีการย้ายจากที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ ไปเปิดที่ทำการใหม่เป็นการชั่วคราวอยู่ ณ อาคารที่เช่าเลขที่ ๒๒๗ ถนนพิษณุโลก แขวงวรจักร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร อยู่ในบริเวณที่ตั้งของสมาคมจันทบุรี สี่เสาเทเวศร์ และต่อมาแผนพัฒนาศาลและกระทรวงยุติธรรม ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙) จึงได้กำหนดให้มีการก่อสร้างอาคารที่ทำการถาวรของศาลแขวงพระนครเหนือ โดยจัดเป็นแผนงานหนึ่งของโครงการปรับ

ปรุรงงานศาลแขวงในกรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หลังจากนั้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ กระทรวงยุติธรรมได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือและดำเนินการก่อสร้างดังที่ปรากฏอยู่ขณะนี้

อาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือที่กำลังก่อสร้างอยู่นี้ เป็นอาคารตึก ๖ ชั้น ขนาด ๒๐ บัลลังก์ มีห้องผู้พิพากษา ห้องธุรการ ห้องสมุด ห้องประชุม ห้องพักรอการ ห้องพักทนายความและพยาน สถานที่ฝึกอบรมข้าราชการฝ่ายตุลาการ และที่พักของผู้รับการฝึกและอบรม ฯ โดยมีเครื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ ทันสมัยเหมาะสมที่จะใช้ประสิทธิภาพประสิทธิผลความยุติธรรมให้แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี บริษัทธนเคหะจำกัด เป็นผู้ประมูลรับเหมาก่อสร้าง ในราคาค่าก่อสร้างอาคาร พร้อมทั้งรายการของใช้สำนักงานและครุภัณฑ์กับอุปกรณ์อื่น ๆ เป็นเงินทั้งสิ้น ๗๗,๖๖๙,๒๐๐ บาท เริ่มทำการก่อสร้างเมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๒๗ กำหนดทำการก่อสร้างให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๒๙ ในการก่อสร้างนี้กระทรวงยุติธรรมได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากการรถไฟแห่งประเทศไทยที่ได้ให้ใช้ที่ดินในการก่อสร้าง กับกรมโยธาธิการที่ช่วยในการออกแบบและส่งนายช่างมาควบคุมการก่อสร้างด้วย

บัดนี้ได้เวลาอันเป็นมงคลฤกษ์แล้ว ข้าพเจ้าขอกราบเรียนเชิญท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้โปรดประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่อาคารศาลสถิตยุติธรรม ในอันที่จะได้ประสิทธิภาพประสิทธิผลความยุติธรรมแก่ประชาชนสืบไป





คำกล่าวตอบ
โดย
นายพิภพ อะสีติรัตน์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
ในพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ
ณ วันศุกร์ที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๓

ท่านอธิบดีผู้พิพากษามาสด ๑ และท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ข้าพเจ้ามีความยินดีและรู้สึกเป็นเกียรติที่ได้มาประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือที่กำลังก่อสร้างอยู่ในวันนี้

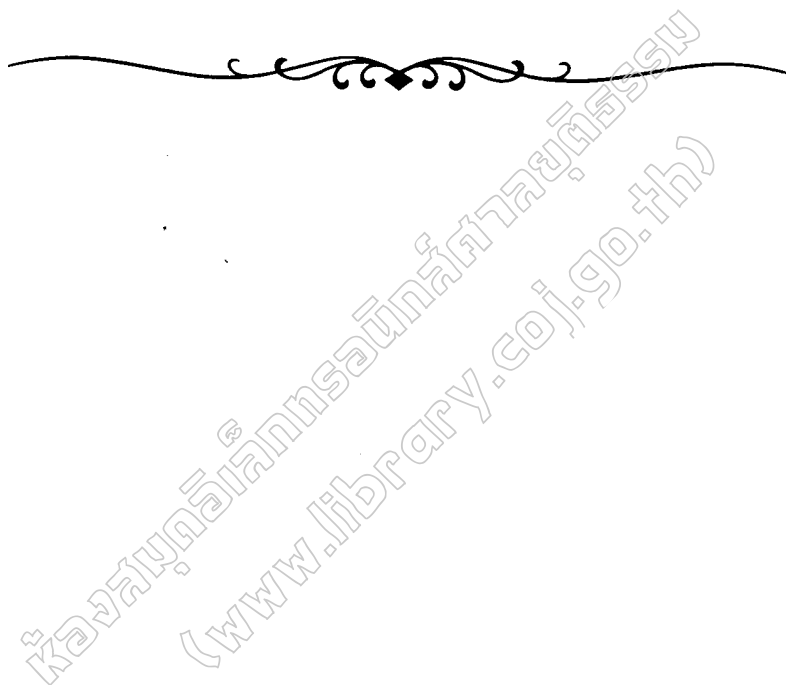
กระทรวงยุติธรรมตระหนักเป็นอย่างดีว่า การให้บริการแก่ประชาชนด้านความยุติธรรมโดยศาลยุติธรรมนั้น จะต้องจัดให้มีขึ้นอย่างทั่วถึงด้วยความสะดวกและรวดเร็ว และอาคารที่ทำการซึ่งมีขนาดเหมาะสมประกอบด้วยอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ อย่างครบถ้วน ทันสมัย ย่อมเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการที่ศาลจะสามารถอำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพ การก่อสร้างอาคารที่ทำการถาวรของศาลแขวงพระนครเหนือนี้ จึงเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลดังกล่าว

ข้าพเจ้าขอยืนยันต่อท่านทั้งหลายว่า รัฐบาลนี้และกระทรวงยุติธรรม ซึ่งข้าพเจ้ารับผิดชอบ มีความปรารถนาอันแน่วแน่ที่จะให้ประชาชนทุกหมู่เหล่ามีความสงบปลอดภัยและได้รับความยุติธรรมเท่าเทียมกัน รัฐบาลพร้อมที่จะสนับสนุนกิจการของศาลยุติธรรมให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถประสิทธิภาพความยุติธรรมให้แก่ประชาชนได้อย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน ในขณะเดียวกันก็จะไม่เข้าไปก้าวก่ายอำนาจอิสระของผู้พิพากษาในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีทั้งปวงให้เป็นไปตามกฎหมาย กระทรวงยุติธรรมได้เพียรพยายามตลอดมาที่จะจัดสร้างอาคารที่ทำการศาลต่าง ๆ รวมทั้งศาลแขวงแห่งนี้ให้สมบูรณ์แบบและสง่างามสมกับเป็นสถานที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมให้แก่ประชาชน

อาคารศาลแขวงพระนครเหนือนี้ เมื่อก่อสร้างแล้วเสร็จจะเป็นสถานที่ราชการที่สง่างามแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ขอให้ท่านอธิบดีผู้พิพากษามาสด ๑ และคณะกรรมการตรวจการจ้างตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่

เกี่ยวข้อง ได้โปรดช่วยกันเอาใจใส่ควบคุมดูแลให้การก่อสร้างสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีสมความมุ่งหมายของทาง
ราชการ ข้าพเจ้าขอขอบคุณกรมธนารักษ์และกรมโยธาธิการที่ให้ความร่วมมือในการก่อสร้าง และขอขอบคุณ
ข้าราชการทุกฝ่ายและท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายที่มีส่วนช่วยเหลือในการก่อสร้างอาคารศาลแขวงพระนครเหนือ
และทุกท่านที่มาร่วมเป็นเกียรติในพิธีวางศิลาฤกษ์ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นศุภฤกษ์มงคลกาลแล้ว ข้าพเจ้าจะได้ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารที่ทำการ
ศาลแขวงพระนครเหนือ ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก ได้โปรด
ดลบันดาลให้การก่อสร้างอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย เพื่อจะได้ใช้
เป็นสถานที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมแก่ประชาชนสืบไป



สารบัญ

	หน้า
ประวัติความเป็นมาของศาลแขวงพระนครเหนือ	๒๗
สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ	๓๓
คำตัดเตือนผู้พิพากษา	๓๗
การฝึกอบรมผู้พิพากษา	๔๓
ปัญหาในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลแขวงพระนครเหนือและแนวทางแก้ไข	๖๙
พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๕๙	
พร้อมคำพิพากษาศาลฎีกา และข้อสังเกตเกี่ยวกับวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง	๗๗
สถานะบุคคลของกะเหรี่ยงไทย	๑๑๑
การรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาเฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องกับคำให้การของพยานโจทก์ในชั้นสอบสวน	
และคำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน	๑๑๗





นายสมชัย ศิริบุตร
รองอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๑



นายวุฒินันท์ สุขสว่าง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงพระนครเหนือ



คณะผู้พิพากษาศาลแขวงพระนครเหนือ

แถวยืนจากซ้ายไปขวา ชัยรัตน์ เบญจจะมโน ประเสริฐ โอนพรัตน์วิบูล สอนง เล่าศรีวรกต ยงยุทธ ธาราแสง ธงชัย เสนามนตรี
อดิศักดิ์ ปัตรวลี สุทธินันท์ เสียมสกุล สัณฐาน ชันทมณี

แถวนั่งจากซ้ายไปขวา มนูญค์ รุจิกันทะ ประทีป เกลิมภัทรกุล วุฒินันท์ สุขสว่าง ศุภชัย สมเจริญ มงคล ทวลถนอม



ห้องผู้พิพากษา



ห้องพิจารณาคดี



คณะข้าราชการธุรการศาลแขวงพระนครเหนือ

ห้องสมุด
(www.kit.ac.th)



ฝ่ายธุรการศาล



ห้องทำงานธุรการศาล

ประวัติความเป็นมาของศาลแขวงพระนครเหนือ

วุฒินันท์ สุขสว่าง*

นับตั้งแต่เริ่มสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นต้นมาจนถึงต้นรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ยังไม่มีผู้พิพากษา ตุลาการ ข้าราชการ คงมีเพียงกรมพระนครบาล ได้แก่ กองตระเวนซ้าย และ กองตระเวนขวา ซึ่งมีเขตปกครองดูแลในกรุงเทพมหานคร เมื่อพนักงานกรมพระนครบาลจับผู้ร้ายได้ ก็จะส่งให้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในกรมเป็นผู้ตัดสินชำระความ จนต่อมาในปี จ.ศ. ๑๒๓๖ (พ.ศ. ๒๔๑๗) จึงได้จัดตั้งศาลรับสั่งขึ้น โดยกำหนดให้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในกรมพระนครบาลนายหนึ่ง กับตระลาการของศาลรับสั่ง ร่วมกันเป็นผู้ชำระความที่ค้างอยู่ โดยให้กรมมหาดไทย กรมพระกลาโหม กรมท่า ส่งสารบบความผู้ร้ายไปขึ้นต่อตระลาการศาลรับสั่ง เว้นแต่คดีเล็กน้อย เช่น ย่องเบา ลักลวงทรัพย์สิ่งของเล็กน้อย ถ้าตระลาการศาลรับสั่งเห็นสมควรก็ให้ตระลาการในศาลนครบาลเดิมชำระความต่อไปได้ และในปีเดียวกันนั้นได้มีการปรับปรุงกิจการตำรวจพลตระเวนสยามหรือโปลิส สำหรับกรุงเทพมหานคร ขึ้น ๓ กอง คือ กองหนึ่งสำหรับในกำแพงเมือง กองสองสำหรับนอกกำแพงเมืองฝั่งตะวันออก และกองสามสำหรับนอกกำแพงเมืองฝั่งตะวันตก โปลิสทั้งสามกองเมื่อจับผู้ร้ายได้ก็จะชำระความเอง โดยไม่ต้องส่งให้ศาลรับสั่งพิจารณาพิพากษา จึงเท่ากับกรมนครบาลได้อำนาจชำระความคืนไปอีกครั้งหนึ่ง จนถึง จ.ศ. ๑๒๔๘ (พ.ศ. ๒๔๒๙) มีประกาศให้นำคดีความทั้งหมดในกรมพระนครบาลไปชำระในเขตพระบรมมหาราชวัง

ต่อมาปี ร.ศ. ๑๑๐ (พ.ศ. ๒๔๓๔) ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตั้งกระทรวงยุติธรรม โดยรวมศาลนครบาลกับศาลอาญานอกเข้าด้วยกัน เรียกว่า ศาลพระราชอาญา ปีถัดมา พ.ศ. ๒๔๓๕ มีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลโปริสภาขึ้น ๑ ศาล เป็นศาลกองตระเวนให้กรมพระนครบาลมีอำนาจชำระความ มีอำนาจพิจารณาตัดสินโทษถึงมรณกรรม คือเจียน ๕๐ ทีลงมา หรือโทษจำไม่ถึงจำคุกตารางตั้งแต่ ๖ เดือนลงมา กับโทษปรับไหมจำนวนเงิน ๒ ชั่งลงมา โดยให้ขึ้นตรงต่อกระทรวงยุติธรรม ศาลโปริสภานี้ คือที่มาของศาลแขวงในปัจจุบันนั่นเอง เป็นการ จัดตั้งศาลขึ้นเพื่อให้ชำระคดีที่มีโทษเล็กน้อย ต่อมาอีก ๒ ปี ร.ศ. ๑๑๓ จึงประกาศตั้งศาลโปริสภาเพิ่มขึ้นในกรุงเทพมหานครอีก ๓ ศาล รวมเป็น ๔ ศาล โดยแบ่งเขตอำนาจและมีที่ทำการศาล ดังนี้

ศาลโปริสภาที่ ๑ มีเขตอำนาจ ทิศเหนือ นับแต่ปากคลองโอ่งอ่างด้านใต้เรื่อยไปตามฝั่งคลองโอ่งอ่าง ฝั่งใต้ถึงคลองแยกมหานาค เลี้ยวไปตามคลองมหานาคฝั่งใต้จนถึงคลองแสนแสบ ตลอดคลองนั้นไปจนถึงเขตอำเภอมีนบุรี ทิศตะวันตกนับแต่ปากคลองโอ่งอ่างตอนใต้ลงไปตามฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตกจนถึงเขตจังหวัดสมุทรปราการ ทางทิศอื่นติดต่อกับเขตอำเภอมีนบุรี อำเภอลาดกระบัง และจังหวัดสมุทรปราการ

ศาลโปริสภาที่ ๒ มีเขตอำนาจทางตอนเหนือของจังหวัดพระนครทิศใต้ นับแต่ปากคลองโอ่งอ่างตอนใต้ไปตามฝั่งคลองโอ่งอ่างจนถึงคลองแยกมหานาคแล้วถอยแนวไปตามคลองมหานาคจนถึงคลองแสน

* ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงพระนครเหนือ

สลับ ตลอดไปถึงเขตอำเภอมีนบุรี ส่วนทางทิศตะวันตก นับแต่ปากคลองโง่งอ่างตอนใต้ขึ้นไปตามฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาปากตะวันตกจนจดแดนจังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี

ศาลปรีสภากี ๓ มีเขตอำนาจในท้องที่ฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาปากตะวันตก (เขตจังหวัดธนบุรีเดิม) ตอนใต้ ที่ทำการศาลตั้งอยู่ฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาปากตะวันตก

ศาลปรีสภากี ๔ มีเขตอำนาจในเขตจังหวัดธนบุรี (เดิม) ตอนเหนือที่ทำการศาลตั้งอยู่ในคลองบางกอกน้อยฝั่งใต้

หลังจากตั้งศาลปรีสภากีขึ้น ๔ ศาลไม่นาน ปรากฏว่าคดีความในเขตอำนาจศาลปรีสภากี ๓ และที่ ๔ มีไม่มาก จึงมีประกาศฉบับลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ร.ศ. ๑๑๔ (พ.ศ. ๒๔๓๘) ให้ยุบรวมศาลปรีสภากี ๓ และที่ ๔ เป็นศาลเดียวกัน ใช้ชื่อว่า ศาลปรีสภากี ๓ มีเขตอำนาจตลอดเขตกรุงเทพมหานคร ฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาปากตะวันตก ซึ่งเป็นเขตอำนาจของศาลแขวงธนบุรีปัจจุบัน

ครั้นปลายรัชสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้มีการปรับปรุงกฎหมายทั้งสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติให้ทันสมัย จึงได้ตราพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ร.ศ. ๑๒๗ (พ.ศ. ๒๔๕๑) ขึ้นตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ร.ศ. ๑๒๗ ชื่อ ศาลแขวง เริ่มมีขึ้นใช้เฉพาะในศาลหัวเมืองเท่านั้น ส่วนในกรุงเทพมหานคร ใช้คำว่าศาลปรีสภากีจนต่อมาเมื่อได้ประกาศใช้พระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๔๗๘ ศาลปรีสภากีจึงหายไปและใช้คำว่าศาลแขวงแทนทั้งในกรุงเทพ ฯ และหัวเมือง โดยในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ นี้เองได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงสำหรับจังหวัดพระนครและธนบุรีขึ้น ๓ ศาล คือศาลแขวงพระนครใต้ ศาลแขวงพระนครเหนือ และศาลแขวงธนบุรี โดยให้มีเขตอำนาจตามเขตเดิมของศาลปรีสภากี ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ตามลำดับ

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ กระทรวงยุติธรรมได้ตระหนักว่าที่ตั้งของที่ทำการศาลแขวงในกรุงเทพมหานคร ยังไม่เป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเพียงพอ เนื่องจากกรุงเทพมหานครมีพื้นที่กว้างขวางมีประชาชนอยู่หนาแน่นมากขึ้น จึงได้ดำเนินการเปิดศาลแขวงสาขาขึ้นอีก ๒ แห่ง คือศาลแขวงพระนครใต้ เปิดที่ทำการสาขาที่เขตพระโขนง ศาลแขวงธนบุรีเปิดที่ทำการสาขาที่เขตตลิ่งชัน และในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ กระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการเปิดศาลสาขาของศาลแขวงพระนครเหนือขึ้นอีก ๑ แห่งที่เขตดุสิต ณ อาคารด้านหลังศาลภาชี อาคารกลาง ถนนพิษณุโลก แขวงดุสิต เขตดุสิต พิจารณาคดีอาญาที่อยู่ในเขตอำนาจของสถานีตำรวจนครบาลดุสิต ตำราญราษฎร์ นางเลิ้ง พระราชวัง ชนะสงคราม และสามเสน โดยให้พิจารณาพิพากษาคดีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน รวมทั้งไต่สวนและมีคำสั่งคำร้องขอรับเงินสินบนนำจับ กับคำร้องขอผิดฟ้อง ผากซังและปล่อยชั่วคราว ในคดีอาญาซึ่งอยู่ในอำนาจของพนักงานสอบสวนนั้น ๆ ด้วย

สำหรับที่ตั้งอาคารที่ทำการของศาลแขวงพระนครเหนือ นั้น เดิมตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ร.ศ. ๑๓๑ (พ.ศ. ๒๔๕๕) ศาลปรีสภากี ๒ ได้ไปเปิดทำการรวมกับศาลปรีสภากี ๑ ที่ตลาดน้อย ริมถนนเจริญกรุง และต่อมาไม่นานศาลปรีสภากี ๓ ก็ย้ายมาเปิดที่ทำการรวมอยู่ที่ตลาดน้อย โดยตึกหลังใหญ่เป็นศาลปรีสภากี ๑ ตึกหลังเล็กทางซ้ายมือเป็นศาลปรีสภากี ๒ และตึกหลังเล็กทางขวามือเป็นศาลปรีสภากี ๓ ได้เปิดทำ

การรวมอยู่บริเวณเดียวกันเกือบ ๓๐ ปี ต่อมาหลังจากเปลี่ยนชื่อเป็นศาลแขวงแล้ว กระทรวงยุติธรรมเห็นควรย้ายศาลแขวงพระนครเหนือและศาลแขวงธนบุรีไปอยู่ในท้องที่ของเขตศาล จึงได้ย้ายศาลแขวงพระนครเหนือไปเปิดทำการอยู่ที่ตึกเช่าบริเวณเทเวศร์ บางขุนพรหม เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๐ โดยทำสัญญาเช่ามีกำหนด ๕ ปี เมื่อครบกำหนดจึงได้ย้ายศาลแขวงพระนครเหนือไปเปิดทำการ ณ อาคารชั้นบนแผนกเก็บสำนวนของกระทรวงยุติธรรม ถนนหน้าหีบฝอย เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๕ ต่อมากระทรวงยุติธรรมเห็นว่าอาคารศาลแพ่งและศาลอาญาคับแคบจะต้องเพิ่มห้องพิจารณา จึงย้ายศาลแขวงพระนครเหนือไปเปิดทำการชั่วคราว ณ อาคารเช่าเลขที่ ๒๒๗ ถนนพิษณุโลก แขวงดุสิต เขตดุสิต เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ เนื่องจากอาคารชั่วคราวดังกล่าวคับแคบไม่เหมาะสมกับปริมาณงานที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี กระทรวงยุติธรรมพยายามจัดสร้างอาคารหลังใหม่จนได้รับงบประมาณใน พ.ศ. ๒๕๒๖ และดำเนินการก่อสร้างอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือจนแล้วเสร็จเป็นอาคาร ๖ ชั้น ขนาด ๒๐ บัลลังก์ ตั้งอยู่ที่ถนนรัชดาภิเษก แขวงลาดยาว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร เป็นอาคารที่กว้างขวางสว่างเหมาะสม เป็นสถานที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งศาลแขวงพระนครเหนือได้ย้ายมาเปิดทำการที่อาคารปัจจุบันตั้งแต่วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๒๙ และสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารได้เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิด ในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๐





นายประสพสุข บุญเดช
รองเลขาธิการส่งเสริมงานตุลาการ



ห้องสัมนาย่อย



ห้องสัมนาย่อย



ห้องพักผู้เข้ารับการฝึกอบรม

สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ

การณ กุใหญ่*

เนื่องจากกระทรวงยุติธรรมได้เล็งเห็นว่าข้าราชการเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญประการหนึ่ง ที่ทำให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ เป็นไปตามเป้าหมายของนโยบายและแผนงานที่วางไว้ ประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการจึงมีผลโดยตรงต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของหน่วยงาน และการที่ข้าราชการขาดความรู้ ความชำนาญ ตลอดจนเทคนิคในการทำงานย่อมทำให้คุณภาพของงานด้อยลง งานดำเนินไปอย่างล่าช้า ขาดประสิทธิภาพ การจัดตั้งสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการขึ้น จึงเป็นการสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ ที่มีวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งอยู่ที่ “การพัฒนากำลังคนในวงราชการ และรัฐวิสาหกิจ” ประกอบกับได้กำหนดให้มีการ “ปรับปรุงระบบงานศาลยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพสูง สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่สังคมได้อย่างทั่วถึง และเพิ่มบทบาทของศาลยุติธรรมให้มีส่วนช่วยให้ประชาชนได้รับความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน” ดังนั้นกระทรวงยุติธรรมจึงเห็นควรที่จะต้องพัฒนาข้าราชการให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ทั้งข้าราชการตุลาการและข้าราชการธุรการ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติดังกล่าว

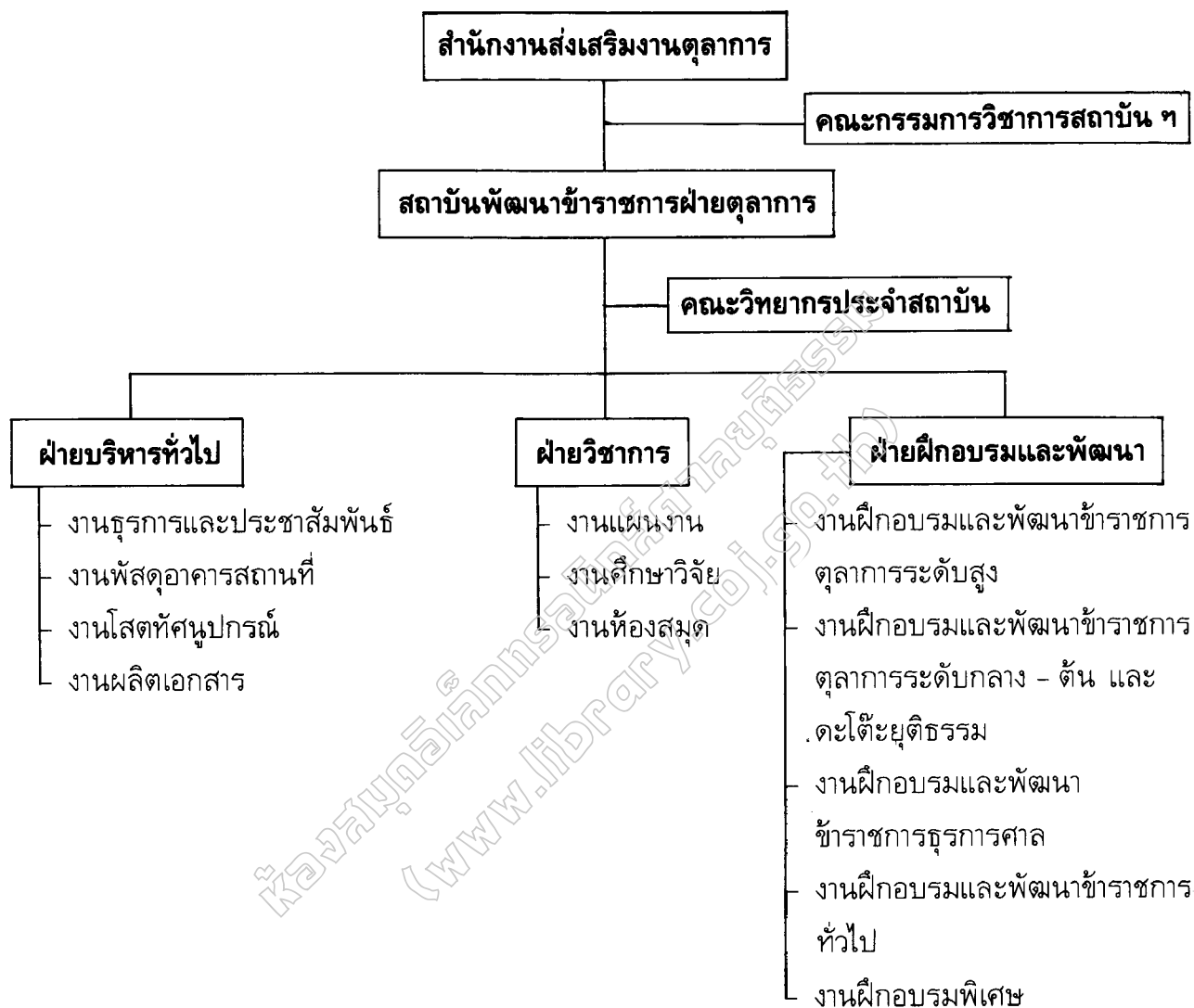
กระทรวงยุติธรรมได้พยายามปรับปรุงและส่งเสริมสมรรถภาพของข้าราชการฝ่ายตุลาการอยู่ตลอดเวลา โดยการจัดการอบรมและสัมมนา แต่โครงการหรือหลักสูตรการฝึกอบรมยังมีอยู่อย่างจำกัดไม่อาจพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการให้มีประสิทธิภาพสูงและมีความรู้ที่รู้ทันทันต่อการเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากงบประมาณมีอยู่อย่างจำกัด อีกทั้งโครงสร้างของหน่วยงานฝึกอบรมคือ กองฝึกอบรมและสัมมนาก็ยังอยู่ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ดังนั้น กระทรวงยุติธรรมจึงจำเป็นต้องขอจัดตั้งสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการขึ้น เพื่อให้เป็นองค์กรบริหารงานฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ ทำนองเดียวกับทางด้านข้าราชการพลเรือนที่มีการจัดตั้งวิทยาลัยการปกครองทำหน้าที่ฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการฝ่ายปกครอง และจัดตั้งสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือนทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการพลเรือน และทางด้านทหารที่จัดตั้งวิทยาลัยกองทัพบก กองทัพอากาศ และกองทัพอากาศ เพื่อทำหน้าที่ฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการทหาร ในทุกระดับและทุกสายงานบังคับบัญชา

จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการจึงได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๒๙ ให้ยกฐานะของกองฝึกอบรมและสัมมนา ซึ่งเป็นหน่วยงานในระดับกองในสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการเป็นสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ โดยให้เป็นหน่วยงานระดับกองขนาดใหญ่และสังกัดสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการแทน

สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ ในด้านการวิเคราะห์วิจัย การวางแผน การพัฒนา การดำเนินงานฝึกอบรม การจัดทำเอกสารวิชาการด้านการ

* เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม ๗

ฝึกอบรม ตลอดจนจัดทำย่อข้อกฎหมายจากคำพิพากษาศาลฎีกา โดยมีโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายในชั่วคราว (ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นการศึกษาวิเคราะห์และขออนุมัติจากสำนักงาน ก.พ.) ดังแผนภูมิต่อไปนี้



สำหรับความคุ้มค่าที่คาดว่าจะได้รับจากการจัดตั้งสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ สามารถอธิบายให้เห็นโดยสังเขปได้ ๔ ด้านใหญ่ ๆ คือ

๑. ความคุ้มค่าที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมและสัมมนาได้รับ

ตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนาเองจะเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการจัดตั้งสถาบัน ฯ โดยตรง ได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความชำนาญ ความถนัด และทัศนคติ อันจะ

เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการของตนเอง และในส่วนของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เป็นประชาชนจะได้รับความรู้ และทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับกฎหมาย ศาล และกระทรวงยุติธรรมด้วย

๒. ความคุ้มค่าที่ศาล กระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานหรือองค์กรในกระบวนการยุติธรรมได้รับ

ศาล กระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานหรือองค์กรในกระบวนการยุติธรรมได้รับประโยชน์จากการที่บุคลากรในหน่วยงานได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงาน ทำให้ผลงานที่ได้รับมีคุณภาพดียิ่งขึ้น ลดหรือขจัดข้อบกพร่องหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้หมดสิ้นไป รวมทั้งก่อให้เกิดการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเป็นอย่างดีด้วย

๓. ความคุ้มค่าที่ประชาชนและสังคมโดยรวมได้รับ

เมื่อข้าราชการของศาลและกระทรวงยุติธรรม และบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผลการปฏิบัติงานของศาลและกระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานหรือองค์กรในกระบวนการยุติธรรมมีคุณภาพดียิ่งขึ้น ประสานงานกันมากยิ่งขึ้น ย่อมส่งผลให้ประชาชนได้รับบริการด้านความยุติธรรมที่สะดวกรวดเร็วและเป็นธรรมยิ่งขึ้น และส่งผลกระทบดีไปยังสังคมโดยรวมด้วย

๔. ความคุ้มค่าในด้านวิชาการ

นอกจากความคุ้มค่าใน ๓ ด้านที่ได้กล่าวไปแล้ว การจัดตั้งสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการยังก่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านวิชาการด้วย กล่าวคือสถาบันฯ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ วิจัย และเขียนตำรา ทำให้เกิดความก้าวหน้าในด้านวิชาการ ได้รับทราบแนวความคิดทฤษฎีใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นอีกมากมาย

ขณะนี้ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ มีความพร้อมหลายด้านที่จักสามารถดำเนินงานในขั้นเริ่มแรกได้ กล่าวคือ

๑. ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ ประกอบด้วย ห้องประชุมขนาดใหญ่ ขนาด ๗๐๐ ที่นั่ง ห้องสัมมนา ๓ ห้อง ห้องสมุด ห้องนันทนาการ ห้องซักรีด ห้องพักรับรอง ๕๖ ห้อง โรงอาหาร สนามกีฬา โดยตั้งอยู่ ณ ถนนรัชดาภิเษก แขวงลาดพร้าว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร สำหรับวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน มีความพร้อมพอที่จะดำเนินงานได้อย่างดี

๒. มีคณะวิทยากรประจำสถาบันพร้อม

โดยกระทรวงยุติธรรมได้คัดเลือกผู้พิพากษาที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในกฎหมายเฉพาะด้านมาทำหน้าที่วิทยากร รวมทั้งส่งผู้พิพากษาไปศึกษาและรับการฝึกอบรมในวิชากฎหมายระดับสูงเฉพาะด้านในสถาบันต่างประเทศเพื่อให้มาทำหน้าที่วิทยากรต่อไป

๓. ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ตามแนวนโยบายและแผนงานใหม่

แม้ว่าในปัจจุบัน สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ จะมีจำนวนเจ้าหน้าที่น้อย แต่ในส่วนที่มีอยู่ได้ดำเนินการพัฒนาความเข้าใจและปรับปรุงทัศนคติให้ สามารถรับบทบาทใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้าน

การให้คำปรึกษา การประสานงานสนับสนุนและการบริการ ซึ่งมีใช้งานด้านการจัดการฝึกอบรม เมื่อครั้งเป็นกองฝึกอบรมและสัมมนา

กระทรวงยุติธรรม เชื่อว่า สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ จะเป็นหน่วยงานสำคัญในการพัฒนาระบบงานศาลยุติธรรมของไทยอย่างรัดกุม และจะสามารถอำนวยความสะดวกด้านความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงต่อไป



ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม
(www.library.coj.go.th)

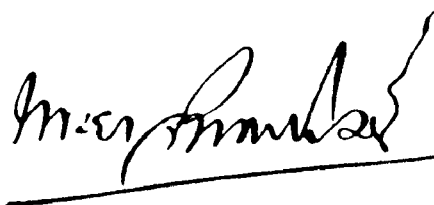
คำตักเตือนผู้พิพากษา
ของ
เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม
พ.ศ. ๒๔๗๒

คำปรารภ

เนื่องแต่ได้เคยมีพระราชกระแสแก่ข้าพเจ้าว่า เมื่อจะตั้งผู้พิพากษาใหม่ ควรหาโอกาสชี้แจงตักเตือน
สั่งสอนเป็นทางอบรมในส่วนมรรยาทและความประพฤติ ประการ ๑ กับตามประกาศพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการตุลาการ ความในมาตรา ๑๒ มีว่า ข้าราชการตุลาการต้องปฏิบัติตามคำสั่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม
หรือหัวหน้าศาลในประเภทงานที่เกี่ยวกับกิจการภายในของศาล แต่มีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี ประการ ๑
และประจวบกับในคราวนี้มีการผลัดเปลี่ยนและตั้งผู้พิพากษาใหม่หลายคน อีกประการ ๑ ข้าพเจ้าจึงเห็น
สมควรทำเป็นคำตักเตือนชี้แจงถึงหน้าที่และความประพฤติ เพื่อให้ผู้พิพากษาใหม่ทราบ จะได้ยึดถือเป็น
คติสำหรับปฏิบัติราชการ

คำตักเตือนนี้เมื่อได้เรียบเรียงขึ้นแล้ว ได้นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อพระราชทานกระแสพระราชดำริ
บัดนี้ จอมพลสมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต ผู้ทรงสั่งราชการแทนพระองค์ โปรด
ประทานพระกระแสในลายพระหัตถ์ว่า คำตักเตือนนี้สมควรเป็นคติแก่ผู้พิพากษาทั่วๆ ไปด้วย ไม่เฉพาะ
แต่ผู้ซึ่งจะรับตำแหน่งใหม่เท่านั้น

โดยเหตุนี้ จึงได้ให้พิมพ์คำตักเตือนนี้ขึ้นเป็นเล่ม สำหรับแจกแก่ผู้พิพากษาที่จะออกไปรับราชการ
ใหม่ และส่งไปตามศาลให้ทราบทั่วกัน เพื่อถือเป็นคติสำหรับปฏิบัติราชการสนองพระเดชพระคุณสืบไป



เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม

วันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๒

สำเนาถวายพระหัตถ์
จอมพลสมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ที่ ๒๕/๗๔

กรมราชเลขาธิการ

วันที่ ๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๒

แจ้งความมายัง พระยาจินดาภิรมย์

หนังสือลงวันที่ ๘ เมษายน คกนี้ ส่งร่างคำตัดเตือน ผู้พิพากษาซึ่งจะไปรับตำแหน่งใหม่ตามที่ได้
พระราชทานกระแสพระบรมราโชวาทแก่พระยาจินดาภิรมย์ มานั้นได้ตรวจดู เห็นว่าดีแล้ว คำตัดเตือนนี้
สมควรเป็นคติแก่ผู้พิพากษาทั่ว ๆ ไปด้วย ไม่เฉพาะแต่ผู้ซึ่งจะรับตำแหน่งใหม่เท่านั้น

(ลงพระนาม) บริพัตร

คำตักเตือนผู้พิพากษา*

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้พบท่านทั้งหลายในวันนี้ ก่อนที่จะออกไปรับราชการตามหน้าที่และขอถือโอกาสกล่าวคำตักเตือนบางข้อดังต่อไปนี้

ก่อนอื่นข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีในการที่ท่านได้รับพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เข้าประจำตำแหน่งเป็นผู้พิพากษาอยู่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม สัมกับความมุ่งหมายของท่านที่ได้พากเพียรศึกษาวิชากฎหมายมาเป็นเวลาหลายปี สอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิต และได้ฝึกหัดการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลเป็นเวลาสมควรแล้วจึงได้รับเลือกเข้าประจำตำแหน่งในบัดนี้

การที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ท่านทั้งหลายเป็นผู้พิพากษาออกไปรับราชการประจำตำแหน่งในศาลทั่วเมือง เพื่อสนองพระเดชพระคุณในหน้าที่ตุลาการนั้น ท่านควรรู้สึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้ไว้วางพระราชหฤทัยมอบหมายตั้งแต่งให้ท่านไป อันว่าตำแหน่งผู้พิพากษานี้เป็นตำแหน่งสูงและก่อปรด้วยเกียรติศักดิ์ มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สินสมบัติของประชาชนทั่วไป อำนาจนี้หากมิได้อาศัยพระบรมเดชานุภาพแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงอาชญาสิทธิ์พระราชทานไว้แก่ศาลหลวงแล้วหาไม่ได้ไม่ ในชั้นเดิมการพิพากษาคดีตักกรณีพิพาทนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชวินิจฉัยเอง ครั้นต่อมาพระราชกรณียกิจมีมากขึ้น จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สุภาตุลาการนั้น ณ ศาลหลวงเป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดีตามพระราชกำหนดกฎหมาย เป็นการแบ่งเบาพระราชภาระไปส่วนหนึ่ง

เมื่อท่านมารู้สึกในความสำคัญแห่งตำแหน่งที่ท่านได้รับแต่งตั้งไปนี้แล้ว ก็ควรรักษาตำแหน่งนั้นให้สมแก่ฐานะ กล่าวคือ ต้องรักษาเกียรติยศของผู้พิพากษาให้เป็นที่เคารพนับถือของประชาชนผู้มาเป็นความตลอดถึงชนผู้อื่นทั่วไปด้วย ท่านต้องอยู่ในคลองมรรยาทของผู้พิพากษา ซึ่งมีหน้าที่ต้องตั้งตัวเป็นกลางตัดสินความตามกฎหมายเพื่อความยุติธรรมแก่คู่ความ ดังมีในคำมิ่งรพระธรรมนูญตราไว้ว่า ผู้พิพากษาตุลาการต้องปราศจากอคติทั้ง ๔ คือ ฉันทา โทสา ภยา โมหาคติ

ถัดจากนั้นความประพฤติเป็นข้อสำคัญ ท่านต้องระวังกิริยาและวาจาให้เป็นไปโดยสุภาพ จะว่ากล่าวบังคับคู่ความก็ดี จะซักถามพยานก็ดี หรือจะตัดสินความก็ดี ควรใช้สำนวนโวหารที่สุภาพ ตามธรรมเนียมผู้มีตำแหน่งเป็นผู้พิพากษา ประชาชนย่อมเคารพยำเกรงอยู่แล้ว เมื่อประพฤติดีก็ยิ่งมีความนับถือมากขึ้น ตรงกันข้าม เมื่อประพฤติไม่ดีย่อมได้รับความติฉินนินทาและขาดความเคารพยำเกรง อย่าถือเสียว่าเวลาทำราชการประพฤติอย่างหนึ่งเวลานอกราชการประพฤติอีกอย่างหนึ่งได้ แม้ในเวลาราชการจะประพฤติดีสักปานใด

*โดยพระยาจินดาภิรมย์ เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ในพ.ศ. ๒๔๗๒-๒๔๗๕ ต่อมาได้รับพระบรมราชโองการให้สถาปนาเป็น เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิบดี (จิตร ณ สงขลา)

ถ้านอกเวลาราชการกลับประพตชั่วแล้ว ก็ย่อมเป็นที่ติเตียนทำให้ขาดความนับถือ ลบล้างคุณความดีลงได้ จึงต้องระวังถึงข้อนี้ให้จงหนัก

อนึ่ง หน้าที่ตุลาการต่างกับตุรการอย่างหนึ่ง คือฝ่ายตุรการนั้นต้องฟังบังคับบัญชาผู้มีอำนาจเหนือ แต่ตุลาการในส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดีแล้ว มีอิสระในการออกความเห็นและพิพากษา แต่ทั้งนี้ ไม่ใช่ทำตามชอบใจตนได้ ต้องตั้งอยู่ในคลองมรรยาทของผู้พิพากษาประกอบด้วยสุจริตธรรม และพิจารณาพิพากษาคดีตามกฎหมายพระธรรมนูญและแบบแผน

หลักที่ว่าตุลาการย่อมมีอิสระในการออกความเห็นตัดสินคดีนั้นมิจำเพาะที่เกี่ยวกับการพิจารณาและตัดสินความ นอกแต่นั้นเช่นเกี่ยวกับการปกครองก็ดี ระเบียบเวลามาทำงานและการลาหยุดก็ดี การบัญชี การเงินก็ดี หรือระเบียบตุรการภายในศาลก็ดี เหล่านี้ท่านย่อมอยู่ใต้บังคับบัญชาของหัวหน้าผู้มีอำนาจเหนือตามลำดับชั้น

ท่านเป็นผู้พิพากษาออกไปรับราชการใหม่ย่อมมีหัวหน้าในศาลที่ท่านรับราชการ และยังมีอธิบดีผู้พิพากษารอบข้างอีกชั้นหนึ่ง หน้าที่ของท่านต้องเคารพและฟังคำสั่งตักเตือนของท่านเหล่านี้ตามที่ชอบด้วยราชการ จึงควรมีความปรองดองสามัคคีระหว่างกันตามลำดับผู้ใหญ่และผู้น้อย ควรผ่อนผันเข้าหากัน อย่าถือเป็นเขาเป็นเรา แต่ส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดีอันเป็นหน้าที่ตุลาการโดยเฉพาะนั้น ท่านมีโอกาสชี้แจงและโต้เถียงได้โดยเต็มความสามารถ ตามความเห็นของท่านตามที่ได้ศึกษามาในวิชากฎหมาย เพื่อคู่ความจะได้รับความยุติธรรมเป็นอย่างดีที่สุด ดังจะเห็นได้ในบทพระธรรมนูญศาลยุติธรรมซึ่งบัญญัติไว้ว่า ต้องมีผู้พิพากษามานั่งพิจารณาไม่น้อยกว่า ๒ นาย จึงจะเป็นองค์คณะนั้น ก็เพื่อจะได้ประชุมปรึกษากัน ไม่ใช่จะต้องตามใจกัน เว้นแต่จะเห็นพ้องร่วมกัน ในการออกความเห็นเช่นนั้นท่านต้องพยายามชี้แจงเหตุผลและยกหลักฐานขึ้นชี้แจง ถ้าเขาไม่ฟังไม่ควรถือโกรธ และต้องจำไว้ว่าเราเป็นคนใหม่ยังไม่มี ความชำนาญ แม้จะชี้แจงคัดค้านต้องทำด้วยความอ่อนโยน อย่าแข็งกระด้าง การเถียงนั้นไม่พึงถือแต่ความเห็นของตนอย่างเดียว ต้องฟังความเห็นของเขามาพิจารณาเข้าด้วย ถ้าของเขาชอบด้วยเหตุผล ของเราผิดก็ต้องยอมรับผิด เว้นแต่ของเราถูกจึงจะยืนไว้ การเถียงนั้นต้องเถียงกันโดยสุภาพ พ้นเวลาเถียงแล้วหนักนิตเบาหน้อยถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน ไม่ควรถือมาเป็นอารมณ์เพื่อคุมแค้นโกรธเคืองกันต่อไปอีก เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการงานที่จำต้องปรึกษาและโต้เถียงกันเป็นธรรมดา

นอกจากความสามัคคีปรองดองในระหว่างคณะผู้พิพากษาดังกล่าวแล้วท่านควรสามัคคีปรองดองกับข้าราชการแผนกอื่นด้วย ข้อสำคัญนั้นข้าราชการฝ่ายปกครอง เช่นผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอเป็นต้น เป็นข้าราชการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เช่นเดียวกับผู้พิพากษามีหน้าที่ระงับทุกข์และบำรุงสุขของประชาชนด้วยกัน ควรมีความสามัคคีปรองดองและมีความเคารพต่อกัน และควรช่วยเหลือผ่อนผันกัน ราชการจึงจะดำเนินไปได้สะดวกเรียบร้อยถ้าขาดความสามัคคีปรองดองกัน แม้ในชั้นต้นจะแตกราวในส่วนตัว ก็อาจเป็นเหตุลุกลามถึงหน้าที่ราชการ ทำให้เป็นที่เสียหายต่อไปได้ ดังที่ได้เคยมีตัวอย่างมาแล้ว เพราะฉะนั้น

ท่านต้องระมัดระวังอย่าให้มีเรื่องเกิดขึ้นได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่ให้เสื่อมเสียแก่หน้าที่ตุลาการซึ่งจะต้องเป็นไปตามหลักความยุติธรรมและบทกฎหมาย

นอกจากความประพฤติ มีความสำคัญอีกข้อหนึ่งอันเป็นปัจจัยให้ผู้พิพากษาถึงซึ่งความเจริญในราชการ คือ การศึกษาเพิ่มเติม ข้อนี้สำคัญมาก จะละเว้นเสียมิได้ เพราะกฎหมายย่อมออกใหม่เสมอ และมีคดีพิพาทอยู่ทุกวัน ศาลตัดสินแปลกฎหมายเป็นบรรทัดฐานที่ต้องศึกษาเพิ่มเติม ถ้าท่านหยุดไม่ศึกษาตามเรื่อยไป ย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้ล้าหลังไม่ทันสมัย มีหนังสือและคำสอนออกใหม่ก็ต้องพยายามชวนชายศึกษาและพิจารณาหาเหตุผลเป็นเครื่องเจริญความรู้ เมื่อถึงคราวที่จะใช้จะได้หยิบยกขึ้นใช้ได้ทันใจ อย่าคิดเสียวว่าเท่าที่รู้ไปแล้วจะพอ เมื่อหวังในความเจริญควรศึกษาเพิ่มเติมเสมอไป และนอกจากพระราชกำหนดกฎหมายอันเป็นสารบัญญัติทั้งปวง ขอตักเตือนให้สนใจศึกษากฎหมายแผนกกระบวนการพิจารณาให้ชำช่องเป็นพิเศษ เพราะกฎหมายแผนกนี้เป็นเครื่องมืออันต้องใช้ประจำอยู่เป็นนิจ ผู้พิพากษาที่ไม่รู้วิธีพิจารณาความแตกฉานนั้นเปรียบประดุจคนตาฟางตามืด ดังที่กล่าวไว้ในคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ ย่อมยากที่จะพิจารณาพิพากษาคดีให้ถูกต้องและยุติธรรมได้

อนึ่ง การงานในหน้าที่ผู้พิพากษาเกี่ยวกับการที่ต้องนั่งทำและใช้ความคิด จึงควรหาโอกาสเปลี่ยนอิริยาบถออกกำลังกายบ้าง เพื่อบำรุงอนามัยไว้ให้ดี จะได้เป็นกำลังรับราชการตลอดรอดฝั่ง มีบางคนทำงานดี น่าจะเจริญในราชการ แต่ต้องล้มป่วยเจ็บไปไม่ได้ถึงไหน เพราะกำลังอ่อนแอไม่อาจต้านทานต่อโรคภัยไข้เจ็บได้ เป็นที่น่าเสียดาย ดังมีสุภาษิตลาตินบทหนึ่งกล่าวไว้ว่า “เมนส ซานา อิน คอปอรี ซาโน” แปลว่า มีสมองดีในร่างกายอันแข็งแรง ถ้าร่างกายแข็งแรงและสมองแจ่มใสแล้วย่อมใช้ความคิดและวินิจฉัยความได้ดี ดังนั้นเป็นต้น เพราะฉะนั้นนอกจากทำการงานดีต้องรักษาร่างกายให้ดี เพื่อให้มีกำลังเจริญต่อไปได้

ในโอกาสที่ท่านจะออกไปรับราชการคราวนี้ขอให้ท่านจงมีความสุขความเจริญ จงมีกำลังร่างกายแข็งแรง ไปรับราชการฉลองพระเดชพระคุณโดยเต็มสติกำลังและความสามารถ ให้ปราศจากอุปสรรคทั้งปวง ทำราชการให้มีชื่อเสียงและมีเกียรติยศสูงขึ้นไปเทอญ



การฝึกอบรมผู้พิพากษา*

วิศิษฐ์ ลิขานนท์ **

ปัจจุบันนี้แทบทุกประเทศในโลกได้ให้ความสนใจในการฝึกอบรมบุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นอันมาก เพราะเป็นที่ยอมรับกันว่าถ้าบุคลากรมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ต่ำแล้วจะกระทบกระเทือนต่อการพัฒนาประเทศ ดังเห็นได้ชัดว่าประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลาย บุคลากรในประเทศนั้นล้วนแต่ไร้ประสิทธิภาพทั้งสิ้น ประเทศจะพัฒนาไปได้ดีเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กันไป สำหรับทรัพยากรบุคคลนั้นสามารถปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้โดยการฝึกอบรม

วิธีการฝึกอบรมแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ ๒ ประเภท คือ

๑. การฝึกอบรมก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่ (Pre - Service Training) ใช้สำหรับการฝึกอบรมแก่ผู้มีวิชาชีพชั้นสูง เช่น แพทย์ กฎหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพเหล่านั้นจะต้องได้รับการฝึกอบรมจนมีความรู้ ความชำนาญเป็นอย่างดีเสียก่อน

๒. การฝึกอบรมขณะปฏิบัติหน้าที่ (In - Service Training) ใช้สำหรับฝึกอบรมผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่แล้วแต่เรียกมาฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้เป็นระยะเพื่อให้มีความรู้ทันสมัย ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ

แม้จะเป็นที่ยอมรับกันว่าวิชาชีพผู้พิพากษาเป็นวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งถ้าพิจารณาในแง่การฝึกอบรมแล้วต้องให้ผู้พิพากษาได้รับการอบรมแบบการอบรมก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่ (Pre - Service Training) จึงจะเป็นการถูกต้องก็ตาม ปรากฏว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวมีหลายประเทศหาได้นำมาถือปฏิบัติไม่ ทั้งนี้เนื่องจากการสรรหาผู้พิพากษา ของแต่ละประเทศไม่เหมือนกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าการจะฝึกอบรมผู้พิพากษาด้วยวิธีการอย่างไรขึ้นอยู่กับวิธีการสรรหาผู้พิพากษาด้วยเช่นกัน

วิธีการสรรหาผู้พิพากษา

การสรรหาผู้พิพากษาของประเทศต่าง ๆ ในโลกนี้พอจะแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท

๑. การสรรหาผู้พิพากษาโดยวิธีการแต่งตั้ง

๒. การสรรหาผู้พิพากษาโดยวิธีการสอบคัดเลือก

* การเขียนบทความเรื่องนี้นายวิชัย อริยะนันท์ทะ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดศรีสะเกษ ได้รวบรวมข้อมูลเรื่องการสรรหาและการฝึกอบรมผู้พิพากษาของประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาให้ ส่วนข้อมูลเรื่องการสรรหาและการฝึกอบรมผู้พิพากษาของประเทศไทย นางสาวจารุณี ฐานธาทารณ์ นิตกร ๖ กองวิชาการ เป็นผู้รวบรวมให้

** เลขานุการส่งเสริมงานตุลาการ

๑. การสรรหาผู้พิพากษาโดยวิธีการแต่งตั้งใช้มากในประเทศที่มีระบบกฎหมายแบบ Common Law เช่น ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา รวมทั้งประเทศในเครือจักรภพทั้งหลาย เช่น แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เป็นต้น ในขั้นนี้ขอกล่าวเฉพาะของประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา เพื่อจะได้เปรียบเทียบกับ การสรรหาผู้พิพากษาโดยวิธีการสอบคัดเลือกในข้อ ๒

ประเทศอังกฤษ

ในระบบการศาลอังกฤษ เมื่อกล่าวถึงคำว่า “ผู้พิพากษา” (Judges) มักจะหมายถึงเฉพาะผู้พิพากษาใน ศาลสูง (High Court) ศาลอุทธรณ์และศาลสูงสุด หรือศาลสภาขุนนาง (House of Lords) บุคคลเหล่านี้เป็นตัวแทน ของระบบการศาลอังกฤษและเป็นจุดศูนย์กลางแห่งความสนใจเมื่อมีการพิจารณาถึงการพัฒนาของกฎหมาย และการบริหารงานยุติธรรม พระราชบัญญัติการบริหารงานยุติธรรม ค.ศ. ๑๙๖๘ ของอังกฤษ (The Administration of Justice Act ๑๙๖๘) ได้กำหนดจำนวนผู้พิพากษาไว้ว่าให้มีผู้พิพากษาในศาลสูงสุดไม่เกิน ๑๑ นาย ศาลอุทธรณ์ไม่เกิน ๑๓ นาย ศาลสูงไม่เกิน ๗๐ นาย และศาลจังหวัด (County Court) ไม่เกิน ๙๗ นาย ทั้งนี้จำนวนอัตราผู้พิพากษาในแต่ละศาลอาจมีเพิ่มขึ้นได้โดยประกาศพระบรมราชโองการด้วยความ เห็นชอบของรัฐสภา ในปีคริสต์ศักราช ๑๙๗๐ ได้มีประกาศพระบรมราชโองการให้เพิ่มจำนวนผู้พิพากษาใน ศาลอุทธรณ์เป็น ๑๔ นาย ศาลสูงเป็น ๗๕ นาย และศาลจังหวัดเป็น ๑๒๕ นาย

นอกจากผู้พิพากษาดังกล่าวข้างต้น ในระบบการบริหารงานยุติธรรมของอังกฤษยังมีผู้พิพากษาชั้น รองซึ่งเรียกว่า Circuit Judge อีกประมาณ ๒๐๐ นาย และผู้พิพากษาซึ่งมิได้ทำงานเต็มเวลาที่เรียกว่า Recorders อีกประมาณ ๒๕๐ นาย ในศาลแมกิสเตรตส์ (Magistrates' Courts) ซึ่งเป็นศาลระดับพื้นฐานที่มีอำนาจพิจารณา พิพากษาคดีอาญาอัตราโทษต่ำโดยปราศจากลูกขุน (Jury) ทำการไต่สวนมูลฟ้อง และทำหน้าที่เป็นศาลครอบครัวในบางลักษณะ ประกอบไปด้วยผู้พิพากษาที่เรียกว่า Lay Magistrates จำนวนประมาณ ๑๙,๐๐๐ คน กระจายอยู่ในศาลแมกิสเตรตส์กว่า ๑,๐๐๐ แห่ง ทั่วประเทศอังกฤษและเวลส์ Lay Magistrates มีได้รับค่าจ้าง ตอบแทนในการทำหน้าที่ผู้พิพากษา บุคคลเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องมีคุณสมบัติทางกฎหมาย เพราะเป็นการแต่งตั้งจาก บุคคลซึ่งทำประโยชน์และเป็นที่รักใคร่นับถือจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ การทำหน้าที่ Lay Magistrate จึงเป็นการรับใช้สังคมอย่างหนึ่ง ผู้พิพากษาประเภทนี้มีเสมียนศาล (Clerk of the Court) ซึ่งเป็นบุคคลที่มี คุณสมบัติทางกฎหมายเป็นผู้คอยให้คำปรึกษาแนะนำในข้อกฎหมาย นอกจากนั้นในศาลแมกิสเตรตส์ที่มีคดีความ มากอาจมีผู้พิพากษาอีกประเภทหนึ่งเรียกว่า Stipendiary Magistrate ผู้พิพากษาประเภทนี้แต่งตั้งจากบุคคล ซึ่งเคยประกอบวิชาชีพทางกฎหมายโดยเป็น Barrister หรือ Solicitor มาก่อน ผู้ได้รับแต่งตั้งจะได้บำเหน็จ ตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้พิพากษา ปัจจุบันมี Stipendiary Magistrates ประมาณ ๕๐ คน

ผู้บริหารงานยุติธรรมในประเทศอังกฤษมีความรู้ลึกซึ้งแน่น ที่จะไม่ยอมขยายอัตราของผู้พิพากษาให้ เกินกว่าที่มีความจำเป็น **ทั้งนี้มีเหตุสำคัญ คือการไม่ยอมประนีประนอมในเรื่องคุณภาพของผู้พิพากษา** โดย มีการจัดระบบให้เจ้าพนักงานศาลในระดับจำศาล (Registrars หรือ Masters) ในศาลสูง มีอำนาจหน้าที่ใน

การสั่งเกี่ยวกับกฎหมายวิธีพิจารณาความได้ด้วย ผู้พิพากษาจะพิจารณาคำสั่งคำร้องเฉพาะกรณีที่มีการอุทธรณ์ คำสั่งของศาลหรือ Masters สำหรับคดีอาญาส่วนใหญ่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาโดย Lay Magistrates ในศาลแมกิสเตรตส์ ดังนั้น ผู้พิพากษาอังกฤษจึงนั่งพิจารณาเฉพาะคดีแพ่งและคดีอาญาที่มีความสำคัญ เท่านั้น

การคัดเลือกผู้พิพากษากะทำโดยเคร่งครัด บุคคลที่จะได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในประเทศอังกฤษเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ Barrister ที่ประสบความสำเร็จและมักจะมีอายุตั้งแต่ ๕๐ ปีขึ้นไป ผู้พิพากษาในศาลสูงสุด (Law Lords) จะต้องแต่งตั้งจากทนายความประเภท Barrister ในประเทศอังกฤษหรือเวลส์หรือทนายความประเภท Advocate ในสกอตแลนด์ ซึ่งประกอบวิชาชีพนั้น ๆ มาแล้วไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี หรือเป็นบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งตุลาการชั้นสูงในประเทศอังกฤษ สกอตแลนด์ หรือไอร์แลนด์เหนือมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๒ ปี ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์จะต้องแต่งตั้งจาก Barrister ซึ่งประกอบวิชาชีพมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี เช่นกัน หรือจากผู้พิพากษาศาลสูง ผู้พิพากษาศาลสูงจะต้องแต่งตั้งจาก Barrister ซึ่งประกอบวิชาชีพมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๑๐ ปี ผู้พิพากษาประเภท Circuit Judge จะแต่งตั้งจาก Barrister ซึ่งประกอบวิชาชีพมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๑๐ ปี หรือดำรงตำแหน่ง Recorder มาแล้วไม่ต่ำกว่า ๕ ปี ส่วน Recorder จะแต่งตั้งจาก Barrister หรือ Solicitor ซึ่งประกอบวิชาชีพมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๑๐ ปี ในอดีตผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายประเภท Barrister เท่านั้น จึงจะก้าวสู่ตำแหน่งตุลาการศาลอังกฤษได้ เป็นที่น่าสังเกตว่าในปัจจุบันนักกฎหมายประเภท Solicitor อาจได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาประเภท Recorder และจาก Recorder ก็อาจก้าวมาสู่ตำแหน่ง Circuit Judge ได้ เหตุผลสำคัญที่ Barrister เกือบจะมีสิทธิผูกขาดในการได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการเนื่องจาก Barrister เป็นนักกฎหมายที่ได้รับการอบรมและมีประสบการณ์เฉพาะเกี่ยวกับการว่าต่างและแก้ต่างแทนคู่ความในศาล ส่วนนักกฎหมายประเภท Solicitor เน้นที่การให้คำปรึกษากฎหมาย การจดทะเบียนการร่างสัญญา ฯลฯ จึงขาดประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาความในศาล Barrister ที่ทำงานประสบความสำเร็จจะได้รับการยกย่องให้เป็น Queen's Counsel หรือ “ทนายแผ่นดิน” โดยมีสิทธิที่จะใช้คำว่า Q.C. ต่อท้ายชื่อของตน การว่าความในศาลจะมีสิทธิสวมเสื้อครุยที่ทำด้วยไหม จึงทำให้มีสำนวนเรียกผู้ประสบความสำเร็จได้รับเรียกเป็น Q.C. ว่า “Take Silk” หรือ “ได้รับไหม” อย่างไรก็ตามเมื่อได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา คำว่า Q.C. ซึ่งต่อท้ายชื่อก็จะหลุดไปโดยปริยายเนื่องจากการเลื่อนฐานะจาก “ทนายแผ่นดิน” เป็น “ตุลาการกระทำการในพระปรมาภิไธยของพระราชินี”

นายกรัฐมนตรีและ Lord Chancellor ซึ่งเป็นตำแหน่งสูงสุดทางตุลาการเป็นผู้เสนอชื่อนักกฎหมายที่เหมาะสมเพื่อกราบบังคมทูลต่อสมเด็จพระราชินีเพื่อทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา นายกรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอชื่อ Lord Chancellor ผู้พิพากษาในศาลสูงสุด (Law Lords) อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ แผนกคดีแพ่ง (Master of the Rolls) ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ (Lords Justices of Appeal) อธิบดีผู้พิพากษา

(Lord Chief Justice) และประธานศาลแผนกครอบครัวในศาลสูง (President of the Family Division) ส่วน Lord Chancellor เป็นผู้เสนอชื่อผู้พิพากษาในระดับรองลงมา

ตำแหน่ง Lord Chancellor เป็นตำแหน่งสูงสุดทางตุลาการ บางครั้งได้รับการเรียกขานอย่างค่อนข้างคลาดเคลื่อนว่า “ประมุขตุลาการ” เนื่องจากตุลาการเป็นวิชาชีพอิสระ ตุลาการมีอำนาจเด็ดขาดในการวินิจฉัย อรรถคดีตามตัวบทกฎหมาย ในการนี้ตุลาการย่อมไม่มี “ประมุข” เพราะกระทำการในพระปรมาภิไธย โดยยึดหลักความถูกต้องและเป็นธรรมตามกฎหมายเป็นที่ตั้ง ตำแหน่ง Lord Chancellor ของอังกฤษเป็นตำแหน่งซึ่งรวมอำนาจในการปกครองทั้ง ๓ อำนาจอยู่ที่บุคคลคนเดียวกัน ในทางตุลาการ Lord Chancellor เป็นประธานศาลสูงสุด (House of Lords) ทางบริหาร Lord Chancellor เป็นรัฐมนตรีคนหนึ่งในคณะรัฐบาล (Cabinet) และในทางนิติบัญญัติ Lord Chancellor มีฐานะเป็นประธานวุฒิสภา (Speaker of the House of Lords) ในการเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรดำรงตำแหน่ง Lord Chancellor นายกรัฐมนตรีมักจะพิจารณาจากนักกฎหมายประเภท Barrister ที่มีความรู้และประสบการณ์สูง เคยช่วยเหลือให้คำปรึกษาแก่พรรคการเมืองของตน ตำแหน่ง Lord Chancellor จึงมีวาระเท่ากับระยะเวลาที่นายกรัฐมนตรีและพรรคการเมืองของตนเป็นรัฐบาล อนึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า ยังไม่เคยมี Lord Chancellor คนใดถูกกล่าวหาว่าใช้อำนาจในตำแหน่งใดโดยมิชอบ ทั้งนี้คงเป็นเพราะเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งและศักดิ์ศรีของบุคคลที่ถูกแต่งตั้งรวมกันทำให้บุคคลนั้นสามารถอยู่เหนืออิทธิพลทางการเมือง สำหรับผู้พิพากษาในตำแหน่งอื่นๆ ย่อมสามารถดำรงตำแหน่งจนเกษียณอายุเมื่อ ๗๕ ปี

หลังจากที่ได้พิจารณาถึงโครงสร้างของระบบตุลาการศาลอังกฤษจะเห็นว่า ผู้พิพากษาอังกฤษนั้นแต่งตั้งจากนักกฎหมายวิชาชีพซึ่งได้ปฏิบัติงานมาเป็นเวลานาน มีความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพเป็นอย่างสูง ดังนั้นจึงมิได้มีการเน้นที่การฝึกอบรมก่อนเข้ารับตำแหน่งผู้พิพากษาอย่างเช่นระบบของไทยและฝรั่งเศส อย่างไรก็ตาม ความรู้สึกที่ว่าผู้พิพากษาจำต้องรับทราบและเรียนรู้ถึงความก้าวหน้าในวิทยาการด้านต่างๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ในทางตุลาการ ทำให้ประเทศอังกฤษมีการอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้พิพากษาของตนในรูปของการประชุมและสัมมนา ส่วนใหญ่การประชุมและสัมมนาดังกล่าวเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อและปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำผิด วิทยาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานยุติธรรมทางอาญา เช่น จิตวิทยา การแพทย์ นอกจากนั้นในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเกี่ยวกับการฟ้องหย่าและสิทธิเกี่ยวกับบุตรก็เคยเป็นหัวข้อแห่งการสัมมนาของตุลาการอังกฤษ ปัญหาทางเศรษฐกิจและงบประมาณเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การอบรมเพิ่มพูนความรู้แก่ตุลาการในประเทศอังกฤษมิสามารถกระทำในรูปที่จริงจังและเป็นระบบกว่านี้

ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศที่มีความก้าวหน้าและตื่นตัวที่สุดประเทศหนึ่งในการให้การอบรมแก่ตุลาการประจำการคือประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. ๑๙๕๖ สถาบันการบริหารงานตุลาการ (Institute of Judicial Administration)

ในมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ได้จัดให้มีโครงการอบรมตุลาการประจำการขึ้นเป็นครั้งแรก โดยจัดในรูปสัมมนาภาคฤดูร้อนแก่ผู้พิพากษาในชั้นศาลอุทธรณ์ โครงการฝึกอบรมตุลาการในประเทศสหรัฐอเมริกา ในปัจจุบันมีทั้งในระดับมลรัฐและระดับประเทศ ในระดับประเทศมีองค์กรที่รับผิดชอบในเรื่องนี้ คือ วิทยาลัยตุลาการมลรัฐแห่งชาติ (National College of the State Judiciary) สถาบันฝึกอบรมตุลาการแห่งอเมริกัน (American Academy of Judicial Education) ศูนย์กลางตุลาการสหพันธรัฐ (Federal Judicial Centre) และศูนย์กลางศาลมลรัฐแห่งชาติ (National Centre for State Courts) เกี่ยวกับการอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้พิพากษาเนติบัณฑิตยสภาอเมริกัน ได้วางข้อแนะนำไว้ว่า “ตุลาการพึงรักษาไว้และเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในวิชาชีพด้วยการอบรมศึกษาอย่างต่อเนื่อง” ในปัจจุบันมลรัฐหลายแห่งในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีข้อบังคับให้ตุลาการประจำการต้องเข้ารับการอบรมวิทยาการแผนใหม่เป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ

๒. การสรรหา (recruit) ผู้พิพากษาโดยวิธีการสอบคัดเลือกใช้มากในประเทศที่มีระบบกฎหมายแบบ Civil Law เช่น ประเทศฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน อิตาลี ญี่ปุ่น ประเทศไทย ในขั้นนี้จะขอกล่าวเฉพาะของประเทศฝรั่งเศสและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน

ในประเทศฝรั่งเศส^(๑) ทั้งผู้พิพากษาและพนักงานอัยการสังกัดกระทรวงยุติธรรมด้วยกัน และอบรมจากโรงเรียนเดียวกัน เมื่อผ่านการฝึกอบรมแล้ว จะได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาหรืออัยการก็ได้ และระหว่างรับราชการก็อาจสลับเปลี่ยนหน้าที่กันได้ ก่อน พ.ศ. ๒๕๐๑ ในประเทศฝรั่งเศสถือว่าการเป็นผู้พิพากษาเป็นอาชีพชนิดหนึ่ง เช่นเดียวกับข้าราชการทั่วไป เข้ามาได้โดยการสมัครสอบ เมื่อสอบได้แล้วจะต้องฝึกงานอีก ๓-๔ ปี จึงจะเป็นผู้พิพากษาที่สมบูรณ์ ครั้นในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ฝรั่งเศสจึงได้สร้างโรงเรียนสำหรับฝึกอบรมผู้ที่จะเป็นผู้พิพากษาขึ้น โรงเรียนนี้ตั้งอยู่ที่เมืองมอร์โคโค มีลักษณะเป็นหน่วยงานของฝ่ายบริหาร มีความเป็นอิสระโดยสมบูรณ์ ควบคุมโดยคณะบริหารซึ่งส่วนมากเป็นผู้พิพากษา ส่วนอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้พิพากษาทั้งหมด มีประมาณ ๓๐-๕๐ คน

คุณสมบัติของผู้ที่จะสอบเข้าเรียนในโรงเรียนนี้ได้ มี ๒ ประเภท คือ

ก. ผู้ที่สำเร็จปริญญาตรีทางกฎหมาย มีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๗ ปี

ข. ข้าราชการที่จบปริญญาตรีทางกฎหมายและทำงานมาเกิน ๕ ปีแล้ว มีอายุไม่ต่ำกว่า ๓๕ ปี

บุคคลทั้งสองประเภทสอบได้ไม่เกิน ๓ ครั้ง และใช้ข้อสอบเดียวกัน ข้อสอบมีทั้งข้อเขียนและปากเปล่า

ข้อสอบข้อเขียนมีเนื้อหาวิชาดังนี้

- เรื่องประเพณี วัฒนธรรมทั่ว ๆ ไปของฝรั่งเศส ให้เวลา ๕ ชั่วโมง
- เรื่องความเกี่ยวกับกฎหมายแพ่ง ให้เวลา ๕ ชั่วโมง

(๑) รายงานการดำเนินงานศาลของนายวิศิษฐ์ ลิ้มานันท์ และนายสำเริง ไชยชิต

- สอบกฎหมายอาญา หรือกฎหมายมหาชน (แล้วแต่จะเลือก) ให้เวลา ๕ ชั่วโมง
- การวินิจฉัยเกี่ยวกับเอกสารทางกฎหมายต่าง ๆ จำนวนหนึ่งที่มีมอบให้ผู้เข้าสอบพิจารณาให้เวลา ๕ ชั่วโมง

ผู้ที่สอบข้อเขียนผ่าน จะต้องสอบปากเปล่าอีก ข้อสอบปากเปล่ามีเนื้อหาวิชาดังนี้

- การสนทนากับคณะกรรมการเกี่ยวกับการวินิจฉัย หนังสือที่ส่งให้ไปอ่านมา
- สอบเกี่ยวกับทฤษฎีของกฎหมายปกครอง หรือกฎหมายธุรกิจการค้า
- สอบเกี่ยวกับกฎหมายอาญา หรือกฎหมายมหาชน
- สอบเกี่ยวกับกฎหมายวิธีพิจารณาโดยทั่ว ๆ ไป
- เกี่ยวกับกฎหมายสังคม
- ข้อสอบเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ ๑ ภาษา
- การตรวจร่างกาย

ผู้ที่สอบได้จะต้องเข้าเรียนรวมทั้งการฝึกอบรม ดูงาน และการสอบความรู้เป็นเวลา ๒ ปี แบ่งเป็น ๕ ระยะ

ระยะที่หนึ่ง เรียนในโรงเรียนที่เมืองมอร์คโค เป็นเวลา ๙ เดือน ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ช่วงนี้เรียกว่า AUDITOR JUSTICE ในช่วงนี้เรียนเกี่ยวกับหน้าที่ทุกชนิดของขบวนการยุติธรรม ค้นคว้าปัญหาเฉพาะเรื่อง ประชุมกับบุคคลทุกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ดูงานและอบรมในสถานตำรวจ และอื่น ๆ ที่จำเป็น

ระยะที่สอง ใช้เวลา ๑๓ เดือนตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ถึง ๓๐ พฤศจิกายน ของปีต่อไป ใช้เวลาดูงานในศาล

ระยะที่สาม ใช้เวลา ๒ เดือน ในการเตรียมตัวสอบเลื่อนชั้น โดยจะสอบเกี่ยวกับ

- การเขียนคำพิพากษา
- การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง
- การสอบปากเปล่าทั้งทางแพ่งและทางอาญา
- การสนทนากับคณะกรรมการ

ระยะที่สี่ เป็นการอบรมมีกำหนด ๒ เดือน ตั้งแต่เดือนธันวาคม ถึงเดือนมกราคม เป็นการอบรมก่อนเข้ารับตำแหน่งและจะให้ผู้เข้ารับการอบรมไปทำงานในตำแหน่งอื่นในเมืองที่ไม่ใช่เมืองที่ผู้นั้นจะได้รับการแต่งตั้งไปเป็นผู้พิพากษา

ระยะที่ห้า เป็นการอบรมพิเศษเฉพาะเรื่อง

เมื่อจบจากโรงเรียนแล้ว ผู้พิพากษายังต้องเข้ารับการศึกษาวិชาพิเศษอีกปีละ ๑ เดือน มีกำหนด ๔ ปี เช่น เรื่องภาษีอากร แรงงาน การบริหาร

ระหว่างอยู่ในโรงเรียน ผู้เข้าอบรมมีฐานะเป็นข้าราชการได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๓,๕๐๐ ฟรังก์ เป็นการเรียนฟรี แต่ไม่มีที่พักให้ เมื่อได้รับแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาหรืออัยการแล้วจะได้รับเดือนละ ๕,๐๐๐ ฟรังก์ทันที มีขั้นขึ้นถึง ๑๗,๐๐๐ ฟรังก์ (เงินเดือนขั้นสูงยังน้อยกว่าหัวหน้าหน่วยรัฐวิสาหกิจ เช่น การรถไฟ ไปรษณีย์ถึงหนึ่งในสาม)

มีข้อสังเกต คือ การสอบเข้าเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาในประเทศฝรั่งเศสเป็นการสอบที่ยากมาก บางปีมีผู้เข้าสอบ ๑,๗๒๘ คน สอบได้เพียง ๒๑๐ คน แม้กระนั้นคณะกรรมการก็ยังเห็นว่าเป็นการคัดเลือกที่ไม่เข้มงวด ผู้สอบได้เป็นหญิงเสียเกินกว่าครึ่ง ส่วนการสอบในระหว่างอบรมนั้นเป็นการสอบเพื่อให้คะแนนในการจัดลำดับเพื่อแต่งตั้งเข้ารับตำแหน่ง เว้นแต่การสอบครั้งสุดท้ายของการอบรม ถ้าผู้ใดสอบตกจะต้องเข้ารับการฝึกอบรมซ้ำอีก ๑ ปี ถ้ายังสอบไม่ผ่านอีกก็จะถูกให้ออกไป แต่ยังไม่เคยมีใครถูกให้ออกเพราะกรณีเช่นนี้เลย

ในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน^(๑) ผู้ที่จะเป็นผู้พิพากษาไม่ว่าในศาลของมลรัฐ หรือศาลของรัฐบาลกลาง จะต้องผ่านการสอบ ๒ ครั้ง คือ ต้องสำเร็จปริญญาทางกฎหมายจากมหาวิทยาลัย (ปกติใช้เวลาเรียน ๔-๕ ปีโดยแบ่งเป็น ๘-๙ เทอม) และมีอายุ ๒๓ ปี จากนั้นจะต้องเข้าฝึกอบรมงานในศาลและสถาบันที่เกี่ยวข้องตามรัฐต่าง ๆ เป็นเวลาอย่างน้อย ๒ ปี เพื่อเรียนรู้งานและปกติจะต้องเตรียมตัวสอบอีกราว ๖ เดือนแล้วเข้าสอบขั้นที่สอง ผู้ที่สอบได้จะเลือกอาชีพเป็นผู้พิพากษาหรือพนักงานอัยการหรือทนายความก็ได้ แต่รัฐจะเป็นผู้กำหนดว่า ผู้ใดจะได้เป็นผู้พิพากษาหรือพนักงานอัยการ หรือทนายความโดยดูจากคะแนนที่สอบได้ ผู้พิพากษาที่ผ่านการสอบขั้นที่สองแล้วจะต้องเป็นผู้พิพากษาอยู่ ๓ ปี ก่อนที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาลงตลอดชีวิต (FOR LIFE) ซึ่งหมายความว่าไปจนครบเกษียณอายุ (คืออายุ ๖๘ ปี)

สำหรับการฝึกอบรม นอกจากจะต้องผ่านการฝึกอบรมดังกล่าวแล้วในตอนต้น เมื่อได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้พิพากษาแล้วยังมีวิทยาลัยอีกแห่งหนึ่งตั้งอยู่ที่เมือง TREA ห่างจากกรุงบอนน์ประมาณ ๒๐๐ กิโลเมตร เป็นวิทยาลัยสำหรับอบรมเพิ่มความรู้เป็นการพิเศษแก่ผู้พิพากษาและอัยการทุกระดับชั้น เกี่ยวกับกฎหมายและวิชาสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น วิทยาการทางวิทยาศาสตร์ และแพทย์สมัยใหม่ ปัญหาทางเศรษฐกิจและทางการเมือง จิตวิทยาสังคม ปรัชญาทางกฎหมาย นโยบายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายที่ออกใหม่ ๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับภาษีอากร เป็นต้น

(๑) รายงานการดูงานศาลของนายวิศิษฐ์ ลิ้มานนท์ และนายสำเริง ไชยชิต

วิทยาลัยดังกล่าวไม่ได้บังคับให้ผู้พิพากษาหรือพนักงานอัยการทุกคนเข้ารับการอบรม ผู้ใดจะเข้าอบรมหรือไม่ก็ได้ แล้วแต่ความสมัครใจ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าระยะหลังนี้ผู้พิพากษาส่วนมากสมัครเข้ารับการอบรมในวิชาที่ตนสนใจ ระยะที่ต้องเข้าอบรมก็นานเพียง ๒ สัปดาห์ต่อหนึ่งลักษณะวิชาเท่านั้น

จะเห็นได้ว่าประเทศที่มีระบบกฎหมายแบบ Common Law ทำการฝึกอบรมผู้พิพากษาเฉพาะแบบ In - Service Training เนื่องจากผู้พิพากษาที่ได้รับแต่งตั้งเข้ามามีประสบการณ์ในวิชาชีพกฎหมายมาสูงมาก สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้พิพากษาได้ทันทีที่ได้รับแต่งตั้ง ส่วนประเทศที่มีระบบกฎหมายแบบ Civil Law ซึ่งรวมทั้งประเทศไทยด้วย ทำการฝึกอบรมผู้พิพากษาทั้งแบบ Pre - Service Training และ In - Service Training และฝึกอบรมกันอย่างเข้มงวดกวดขันมาก เพราะผู้ที่สอบคัดเลือกเข้ามาเป็นผู้พิพากษาได้ยังมีประสบการณ์ในวิชาชีพกฎหมายค่อนข้างน้อย

การฝึกอบรมผู้พิพากษาของประเทศไทย

ประเทศไทยเคยใช้วิธีการสรรหาผู้พิพากษาโดยการแต่งตั้งอยู่ระยะหนึ่ง ต่อมาระยะหลังจึงใช้วิธีการสรรหาโดยการสอบแข่งขันแล้วเปลี่ยนมาเป็นการสรรหาโดยการสอบคัดเลือก ในช่วงเวลาที่ทำกรสรรหาโดยการแต่งตั้ง ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งจะเข้าปฏิบัติหน้าที่โดยไม่มีกรฝึกอบรมเลย ส่วนในช่วงที่มีการสรรหาโดยการสอบแข่งขันและสอบคัดเลือก ได้ทำกรฝึกอบรมบ้างแต่ก็ไม่มีพิธีการและไม่ได้เข้มงวดกวดขันแต่ประการใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่เคยให้กรฝึกอบรมแบบ Pre - Service Training อย่างจริงจังเลย แม้กระทั่งปัจจุบันนี้

ช่วงที่ทำกรสรรหาผู้พิพากษาโดยการแต่งตั้งนั้น ปรากฏจากประวัติเจ้าพระยามหิธร^(๑)ว่า สอบไล่กฎหมายได้ในเดือนธันวาคม ร.ศ. ๑๑๖ พอวันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๑๗ ก็ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาศาลพระราชอาญา ได้รับพระราชทานเงินเดือน ๆ ละ ๒๔๐ บาท และได้ความจากประวัติของเนติบัณฑิตรุ่นแรกว่า^(๒) โรงเรียนกฎหมายตั้งขึ้นเมื่อ ร.ศ. ๑๑๖ (พ.ศ. ๒๔๔๐) โดยเสด็จในกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ซึ่งเป็นผู้ทรงสอนเอง ผู้ที่สอบได้ได้ชื่อว่าเป็นเนติบัณฑิต โรงเรียนนี้สังกัดอยู่ในกระทรวงยุติธรรมหรือนัยหนึ่งเป็นโรงเรียนของกระทรวงยุติธรรม **ผู้เป็นเนติบัณฑิตจะได้รับเลือกเป็นผู้พิพากษา รับพระราชทานเงินเดือนเดือนละ ๓ ชั่ง (๒๔๐ บาท)** เป็นเงินมากมายในสมัยนั้น ทั้งนี้เพราะเสด็จในกรมทรงอ้างเหตุผลว่าจะได้พอกินพอใช้ไม่เดือดร้อนผิดเคือง อันจะเป็นทางให้ดำรงและรักษาเกียรติผู้พิพากษาไว้ได้มั่นคง ซึ่งรัฐบาลยินยอมเห็นพ้องด้วย นอกจากนี้ได้ความจากหนังสือเรื่องเจ้าพระยามหิธร^(๓) อีกว่า “ในกระทรวงยุติธรรมสมัยนั้น ไม่ได้มีแต่เฉพาะในกรมบัญชาการซึ่งเทียบเท่าสำนักงานปลัดกระทรวงในสมัยนี้เท่านั้น ยังมีตำแหน่งในกรมอัยการ กองลูกโทษ กองมหันตโทษ และกองร่างกฎหมายอีกด้วย เพราะฉะนั้น จำนวนข้าราชการใน

(๑) เรื่องของเจ้าพระยามหิธร ที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพเจ้าพระยามหิธร (ลออ ไกรฤกษ์) หน้า ๕๗

(๒) หนังสือเนติบัณฑิตรุ่นที่ ๓๐ ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๐ ในหัวข้อเรื่อง “รายชื่อเนติบัณฑิตตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๐ - พ.ศ. ๒๔๗๖” โดยหลวงศรีกิจปริชา

(๓) เรื่องของพระยามหิธร หน้า ๖๓-๖๔

กระทรวงเมื่อเทียบตามส่วนแล้วก็มากกว่าในสมัยปัจจุบัน ในส่วนที่เกี่ยวกับศาล ปลัดทูลฉลองมีอำนาจบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการฝ่ายตุลาการในศาลได้ทั้งหมด และมีอำนาจแต่งตั้งและบรรจุผู้พิพากษารองได้ด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการแต่งตั้งผู้พิพากษารองในสมัยนั้นซึ่งส่วนมากไม่ได้เป็นเนติบัณฑิตไม่จำเป็นต้องทราบบังคับทูลให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแต่งตั้ง ส่วนตำแหน่งผู้พิพากษาธรรมดานั้นการแต่งตั้งและบรรจุต้องได้รับอนุมัติจากเสนาบดีและต้องนำความกราบบังคมทูลให้ทรงแต่งตั้ง ซึ่งในตอนแรก ๆ เข้าใจว่าจะต้องมีตราตั้งเป็นการเฉพาะตัวทุกรายและมีพิธีต้องมากหน่อยในคราวตั้งขุนหลวงพระไกรสี (เปล่ง เวภาระ) เป็นอธิบดีศาลพระราชอาญา เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ร.ศ. ๑๑๖ นั้น ถึงกับมีการประชุมผู้พิพากษา และข้าราชการทั้งกระทรวงยุติธรรมพร้อมกันที่ศาลพระราชอาญา และเชิญเจ้านายข้าราชการผู้ใหญ่กับข้าราชการชาวต่างประเทศไปร่วมด้วย เสด็จในกรมหลวงราชบุรีฯ เสนาบดี ขึ้นประทับบนบรรลัγκศาลพระราชอาญาพร้อมทั้งขุนหลวงพระไกรสีผู้จะได้รับแต่งตั้ง ซึ่งสวมเสื้อครุยเนติบัณฑิตอังกฤษ แล้วเสนาบดีทรงอ่านประกาศตราตั้งซึ่งลงลายพระราชหัตถเลขาพระบรมนามาภิไธยประทับพระราชลัญจกรเป็นสำคัญ เมื่อเสนาบดีทรงอ่านจบแล้วจึงประทานตราตั้งให้แก่ขุนหลวงพระไกรสีและขุนหลวงพระไกรสีต้องทำพิธีสาบานตัวว่า จะปฏิบัติหน้าที่โดยความสุจริตปราศจากอคติ ต่อจากนั้นปลัดกรมอัยการได้กล่าวคำอวยพรในนามข้าราชการกรมอัยการ ซึ่งขุนหลวงพระไกรสีได้เป็นหัวหน้าอยู่แล้ว จึงเสร็จพิธี การทำพิธีแต่งตั้งดังว่านี้ต่อมาจะทำอีกหรือไม่ ไม่ปรากฏ ปรากฏแต่ว่าไม่มีพิธีเหลืออยู่เลยในสมัยนี้ คงมีแต่พระบรมราชโองการแต่งตั้งผู้พิพากษาซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นหลักฐานเท่านั้น ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายอยู่บ้าง เพราะทำให้ความศักดิ์สิทธิ์ของตำแหน่งผู้พิพากษาลดน้อยลงไปมาก”

นอกจากนี้ปรากฏจากตอนหนึ่งของหนังสือประวัติของเจ้าพระยาศรัทธาธรรมาธิบดี^(๑) (จิตร ณ สงขลา) ว่า “เมื่อท่านได้กลับมาจากอังกฤษและได้ไปรายงานตัวต่อกระทรวงยุติธรรม ทางกระทรวงเมื่อรับรายงานย่อมเต็มไปด้วยความพอใจ เพราะได้เนติบัณฑิตสยามซึ่งสำเร็จการศึกษากฎหมายเป็นเนติบัณฑิตอังกฤษเพิ่มขึ้นในวงการของกระทรวงยุติธรรมอีกคนหนึ่ง พระยาราชเสนา ปลัดทูลฉลองกระทรวงยุติธรรมในครั้งนั้นรับดำเนินการขอพระบรมราชานุญาตแต่งตั้งนายจิตร เป็นผู้พิพากษาศาลแพ่งทันที ซึ่งก็ได้รับพระบรมราชานุญาต...” ปรากฏตามสมุดประวัติว่า ท่านดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลแพ่งนับตั้งแต่ต้นเดือนกรกฎาคม ร.ศ. ๑๓๐ หรือ พ.ศ. ๒๔๕๔ รับเงินเดือนชั้น ๕ ชั้น ๔๐๐ บาท แต่รับจริง ๓๐๐ บาท

กับปรากฏจากข้อความอีกตอนหนึ่งของหนังสือดังกล่าวว่า ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๗๑ ท่านผู้นี้ได้ดำรงตำแหน่งอธิบดีศาลฎีกา และรั้งตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม และต่อมาได้รับตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม แต่เพียงตำแหน่งเดียวจนกระทั่งถึงปีที่เกษียณอายุในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ นั้นเองเจ้าพระยาศรัทธาธรรมาธิบดีในฐานะเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมได้เรียบเรียงคำดักเตือนผู้พิพากษา

(๑) หนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาศรัทธาธรรมาธิบดี (จิตร ณ สงขลา) หน้า ๒๘

ขึ้น ซึ่งต่อมาเมื่อได้นำเข้าทูลเกล้าฯ ถวาย ซึ่งจอมพลสมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต ผู้ทรงสั่งราชการแทนพระองค์ โปรดประทานพระกระแสในลายพระหัตถ์ว่า คำตักเตือนนี้สมควรเป็นคติแก่ผู้พิพากษาทั่ว ๆ ไปด้วย ไม่เฉพาะแต่ผู้ซึ่งจะออกไปรับราชการใหม่ และส่งไปตามศาลให้ทราบทั่วกัน เพื่อถือเป็นคติสำหรับปฏิบัติราชการสนองพระเดชพระคุณสืบไป ซึ่งคำตักเตือนดังกล่าวตอนหนึ่งกล่าวว่า “ก่อนอื่นข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีในการที่ท่านได้รับพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เข้าประจำตำแหน่งเป็นผู้พิพากษา อยู่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม สัมกับความมุ่งหมายของท่านที่ได้พากเพียรศึกษาวิชากฎหมายมาเป็นเวลาหลายปี สอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิต และได้ฝึกหัดการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลเป็นเวลาสมควรแล้วจึงได้รับเลือกเข้าประจำตำแหน่งในบัดนี้”

อนึ่ง ได้ความจากการสัมภาษณ์เจ้าพระยาศรัทธาธรรมาธิเบศ ในหนังสือดังกล่าวตอนหนึ่งว่า

“ผู้สัมภาษณ์ สมัยเมื่อท่านเป็นอธิบดีศาลฎีกา ซึ่งเป็นประชุมฝ่ายตุลาการนั้นท่านเห็นว่า กิจกรรมใดที่ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่สุดครับ

เจ้าพระยาศรัทธา ได้แก่เรื่องการอบรมผู้พิพากษา ให้เป็นผู้ซื่อสัตย์สุจริตและมีความรู้ความสามารถที่ผมจัดให้มีขึ้นก็คือ การประชุมอธิบดีศาลมณฑล ซึ่งเป็นผู้พิพากษาชั้นผู้ใหญ่ปีละครั้ง เพื่อแสดงความคิดเห็นในงานด้านการศาลและเมื่อประชุมเสร็จ ก็จะพิมพ์เป็นบันทึกแจกแก่ผู้พิพากษาทุกท่าน”

ในคำไว้อาลัยแด่พระยาลัดพลีธรรมประคัลภ์ ในหนังสืออนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ โดยเจ้าพระยาอรรณการีย์นิพนธ์^(๑) ว่า “เกี่ยวแก่ความชำนาญ ท่านได้รับราชการในตำแหน่งที่ใช้วิชาซึ่งกฎหมายเริ่มแต่เป็นผู้พิพากษาฝึกหัดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๐ แล้วเป็นผู้พิพากษาศาลแพ่ง ศาลคดีต่างประเทศ...” ซึ่งน่าจะแสดงว่า การแต่งตั้งผู้พิพากษาสัณยนั้นเป็นการกระทำโดยแต่งตั้งโดยไม่มีการอบรมแต่อย่างใด เป็นเช่นนี้ตลอดมาจนกระทั่งมีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๔๙๗

ช่วงที่มีการสอบแข่งขัน

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการ^(๒) พุทธศักราช ๒๔๙๗ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๙ บัญญัติว่า “มาตรา ๑๗ เมื่อการสอบแข่งขันสำเร็จลงแล้วทุกคราวให้คณะกรรมการตุลาการรายงานนามผู้สอบแข่งขันได้ตามลำดับคะแนนไปยังรัฐมนตรี เพื่อจักได้แต่งตั้งเข้ารับตำแหน่งต่อไป ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔ ผู้สอบแข่งขันได้คะแนนสูงมีสิทธิที่จะได้รับเลือกเข้ารับราชการก่อนผู้ได้คะแนนต่ำ”

(๑) หนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ เจ้าพระยาลัดพลีธรรมประคัลภ์

(๒) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๒ หน้า ๒๕๑ วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๔๙๗

“มาตรา ๑๙ ตำแหน่งผู้พิพากษาฝึกหัดก็ดี หรือตำแหน่งข้าราชการตุลาการ ตุลาการสามัญอื่นใดในอันดับที่หกก็ดี มีเหตุพิเศษซึ่งมีอาจจะตั้งจากบุคคลซึ่งสอบแข่งขันได้ ให้รัฐมนตรีปรึกษาคณะกรรมการตุลาการในอันที่จะกำหนดวิธีเลือกคัดอย่างอื่นเพื่อให้ได้แต่งตั้งโดยความเที่ยงธรรมที่จะได้บุคคลที่มีวุฒิและความสามารถในราชการ แล้วรายงานมายังคณะรัฐมนตรี เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นชอบด้วยวิธีการนั้นแล้ว ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

แต่ห้ามมิให้เลือกตั้งผู้ใด เข้าบรรจุ ตำแหน่งผู้พิพากษาฝึกหัด เว้นแต่ผู้นั้นจะได้รับราชการในตำแหน่งศาล หรือรองจำศาลมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี”

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการแก้ไขเพิ่มเติม^(๑) พุทธศักราช ๒๔๗๗ มาตรา ๓ บัญญัติว่า “มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖ วรรค ๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการ พุทธศักราช ๒๔๗๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ท่านห้ามมิให้นำความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานตั้งผู้ใดเป็นข้าราชการตุลาการ เว้นแต่ผู้นั้นจะได้ฝึกหัดพิจารณาพิพากษารรคดีมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเห็นชอบตามรายงานหัวหน้าศาลผู้บังคับบัญชาว่าสมควรจะเป็นผู้พิพากษาได้”

ช่วงที่มีการสอบคัดเลือก

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ^(๒) พุทธศักราช ๒๔๗๙ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การบรรจุข้าราชการตุลาการสามัญชั้นโทอันดับสาม ให้รัฐมนตรีบรรจุโดยวิธีการสอบคัดเลือก ตามความในหมวด ๒”

เกี่ยวกับพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีภูมิหลังกล่าวไว้ใน “เรื่องของเจ้าพระยามหิธร^(๓)” ว่าเมื่อเจ้าพระยามหิธรเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรี กระทรวงยุติธรรมถือนโยบายตามที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๔๗๗ ในสมัยที่พระยานิติศาสตร์ ไพศาลเป็นรัฐมนตรีดังต่อไปนี้

“เพื่อที่จะให้การศาลเป็นไปโดยอิสระและสมรรถภาพ รัฐบาลจะได้จัดร่างพระราชบัญญัติวางระเบียบข้าราชการตุลาการ ทั้งตั้งกรรมการตุลาการขึ้นเพื่อสนับสนุนและควบคุมฐานะตุลาการและจัดตั้งกรรมการวางระเบียบศาลต่าง ๆ ตลอดจนการงานในกองรักษาทรัพย์และกองหมายด้วย

เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบายดังว่านี้ กระทรวงยุติธรรมในสมัยเจ้าพระยามหิธร เป็นรัฐมนตรีได้เสนอร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการ พ.ศ. ๒๔๗๙ ต่อสภาผู้แทนราษฎร และต่อมาได้ประกาศ

(๑) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๑ หน้า ๗๑๖ วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๔๗๗

(๒) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๔ หน้า ๒๙๙ วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๔๘๐

(๓) เรื่องของเจ้าพระยามหิธร หน้า ๑๑๙-๑๒๐

ใช้ร่างนี้เป็นกฎหมายเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๐ พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้แก้ไขหลักการและวิธีการให้ผิดแปลกไปจากเดิมบางประการ เช่น

๑. ได้ยกข้าราชการตุลาการในกระทรวงยุติธรรมมารวมในพระราชบัญญัตินี้ด้วย ซึ่งแต่เดิมข้าราชการเหล่านี้ขึ้นอยู่กับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

๒. ตั้งกรรมการขึ้น ๒ คณะ เพื่อให้คำปรึกษาในการแต่งตั้งบรรจุ เลื่อน ย้าย ลงโทษ และให้ข้าราชการออกจากราชการคือ (๑) คณะกรรมการตุลาการ สำหรับตำแหน่งตุลาการเรียกโดยย่อว่า ก.ต. และ (๒) คณะกรรมการตุลาการ สำหรับตำแหน่งข้าราชการตุลาการเรียกโดยย่อว่า ก.ธ.

๓. การแต่งตั้งผู้พิพากษาจะกระทำได้แต่โดยวิธีสอบคัดเลือกจากจำศาล พนักงานอัยการและทนายความ ซึ่งแต่ก่อนบรรจุได้โดยไม่มีการสอบคัดเลือก”

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ^(๑) พุทธศักราช ๒๔๘๒ มาตรา ๑๑ วรรคแรก บัญญัติว่า “การบรรจุข้าราชการฝ่ายตุลาการสามัญชั้นโทอันดับ ๓, ๓ ก หรือ ๔ ให้รัฐมนตรี บรรจุโดยวิธีการสอบคัดเลือกตามความในหมวด ๒”

จะเห็นได้ว่าจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการทุกฉบับดังกล่าวมาล้วนมิได้บัญญัติถึงการอบรมผู้พิพากษาไว้อย่างชัดเจนแต่อย่างใดแต่อย่างไรก็ดี เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๔๘๓ กระทรวงยุติธรรมได้กำหนดให้มี “ระเบียบการอบรมผู้ได้รับบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการสามัญ” ขึ้นเป็นครั้งแรก (โดยมิได้มีการบัญญัติชัดเจนไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการดังที่กล่าวมาแล้วแต่อย่างใด)

ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พุทธศักราช ๒๔๘๕ กฎหมายฉบับนี้ได้กล่าวถึงการอบรมผู้พิพากษาไว้อย่างชัดเจนในมาตรา ๒๗ ดังนี้

“มาตรา ๒๗ ก่อนบรรจุผู้สอบคัดเลือกเข้ารับราชการให้มีการอบรมตามเวลาและวิธีการที่คณะกรรมการตุลาการจะได้อนุมัติ”(๒)

จากสาเหตุของการบัญญัติเกี่ยวกับการอบรมไว้ในระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการเป็นครั้งแรกจึงได้มี “กำหนดการอบรมเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการสามัญชั้นโท” ลงวันที่ ๑๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๘๖” โดยการแก้ไขเพิ่มเติมจาก “ระเบียบการอบรมผู้ได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการสามัญ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๘๓” นั้นเอง หลังจากนั้นกำหนดการอบรมฯ ดังกล่าวได้ถูกแก้ไขไปอีกครั้ง เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๗ จนกระทั่งได้มีระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการอบรมผู้ช่วยผู้พิพากษา พ.ศ. ๒๔๙๘ พ.ศ. ๒๕๐๐ และระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการอบรมผู้ช่วยผู้พิพากษา พ.ศ. ๒๕๒๒ ตามลำดับ

(๑) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๖ หน้า ๑๑๐๘ วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๔๘๒

(๒) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๙ ตอนที่ ๗๘ หน้า ๒๔๖๐ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๔๘๕

เป็นที่น่าสังเกตว่าระเบียบเกี่ยวกับการอบรมตุลาการดังกล่าวก็ยังคงใช้ต่อมา แม้กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการตุลาการมิได้บัญญัติกล่าวถึงไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ (ฉบับที่ ๔)^(๑) พ.ศ. ๒๕๓๑ “มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พุทธศักราช ๒๔๘๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา ๑๒ วรรคแรก การบรรจุข้าราชการตุลาการสามัญชั้นโท อันดับพิเศษ ให้รัฐมนตรีบรรจุโดยวิธีการสอบคัดเลือกตามความในหมวด ๒”

ลักษณะการอบรมผู้ช่วยผู้พิพากษาในระยะต่อมาได้รับการพัฒนาขึ้น ลักษณะการยอมรับของกฎหมายเกี่ยวกับการอบรมดังกล่าวมีความหนักแน่นจริงจังขึ้น ดังนี้

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๕๓๗^(๒) มาตรา ๑๔ บัญญัติว่า “มาตรา ๑๔ การแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการตุลาการนอกจากตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาให้รัฐมนตรีเสนอ ก.ต. เพื่อให้ความเห็นชอบก่อน เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้ว จึงนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง

บุคคลที่จะดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาจะต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา และได้รับการอบรมจากกระทรวงยุติธรรมแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ผลของการอบรมเป็นที่พอใจของกระทรวงยุติธรรมว่า ผู้ช่วยผู้พิพากษามีความรู้ความสามารถและความประพฤติเหมาะสมที่จะเป็นผู้พิพากษา

ผู้ช่วยผู้พิพากษาผู้ใดเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษามาแล้วเป็นเวลาสองปี และผลของการอบรมยังไม่เป็นที่พอใจของกระทรวงยุติธรรมดังกล่าวในวรรคก่อน ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้ออกจากราชการ

ในปีแรกที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา หากปรากฏว่าผู้ได้รับแต่งตั้งไม่เหมาะสมที่จะเป็นผู้พิพากษา ให้รัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลขอให้ทรงถอดถอนด้วยความเห็นชอบของ ก.ต.”

กระทรวงยุติธรรมเริ่มทำการอบรมผู้ช่วยผู้พิพากษาอย่างจริงจังเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้ทำการอบรมผู้ช่วยผู้พิพากษารุ่นที่ ๑ และได้กระทำติดต่อกันมาจนบัดนี้ซึ่งกำลังทำการอบรมผู้ช่วยผู้พิพากษารุ่นที่ ๒๖ อยู่

จะเห็นได้ว่าการฝึกอบรมผู้พิพากษาของประเทศไทย ยังมีได้เป็นไปตามมาตรฐานของนานาชาติประเทศ กล่าวคือเราเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบประมวล (Civil Law) และใช้วิธีการสรรหาผู้พิพากษาโดยการสอบคัดเลือก โดยหลักการที่ถูกต้องแล้วจะต้องใช้วิธีการฝึกอบรมแบบ Pre - Service Training อย่างจริงจังก่อนจะให้ผู้พิพากษาไปปฏิบัติงานในศาล และเมื่อมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้พิพากษาเข้าประจำการแล้วก็ควรจะมีการฝึกอบรมแบบ In - Service Training อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้พิพากษามีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายใหม่ ๆ วิทยาการใหม่ ๆ ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาพิพากษาคดี แต่เท่าที่ผ่านมานั้นหาได้มีการฝึกอบรมโดยยึดหลักการเช่นว่านี้ไม่ เช่น เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๖ มีกำหนดการอบรมดังนี้

(๑) ประชุมกฎหมายประกาศก พ.ศ. ๒๕๓๑ หน้า ๑๐๑

(๒) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๖๘ วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ หน้า ๑๕๕๒

กำหนดการอบรม เพื่อบັນจุเป็นข้าราชการตุลาการสามัญชั้นโท

อาศัยความตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พุทธศักราช ๒๕๔๕
คณะกรรมการตุลาการกำหนดเวลาและวิธีการอบรมผู้ที่สอบคัดเลือกได้เพื่อบັນจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการ
ตุลาการสามัญชั้นโทไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้จัดการอบรม

ข้อ ๒. ตามปรกติให้อบรมรวมกัน แต่ถ้าไม่สามารถจะอบรมรวมกัน จะแยกอบรมเป็นอย่างอื่นก็ได้ แต่ทุกคนจะต้องได้รับการอบรม

ข้อ ๓. การอบรมให้มีกำหนดเวลาตามปรกติไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

ข้อ ๔. ให้อบรมในหัวข้อดังต่อไปนี้ :-

(๑) การอบรมทั่วไป

ก. อบรมรณินยม มารยาท สីลัมม วินัย การสมาคม ท่วงทีวาจา ความสามัคคี ความ
สะอาดเรียบร้อย อนามัย และความประเสริฐ รวมทั้งการติดต่อกับประชาชนและผู้บังคับบัญชา

ข. อบรมให้มีความรักชาติ และให้ความร่วมมือในการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญ

(๒) การอบรมทางปฏิบัติงาน

ก. อบรมตามหลักในพระธรรมนูญศาลยุติธรรมและประมวลวิธีพิจารณา

ข. อบรมระเบียบการศาลและธุรการ

ค. อบรมการร่วมมือ ติดต่อกับและประสานงาน

วันที่ ๑๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

(ลงชื่อ)

ว.ลัดพลีธัมประคัลภ์

ประธานคณะกรรมการตุลาการ

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ มีกำหนดการอบรมดังนี้

กำหนดการอบรม เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการสามัญชั้นโท

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พุทธศักราช ๒๕๔๕ คณะกรรมการตุลาการกำหนดเวลาและวิธีการอบรมผู้ที่สอบคัดเลือกได้เพื่อบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการตุลาการสามัญไว้ดังต่อไปนี้ :-

ข้อ ๑. ให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้ดำเนินการในการอบรม

ข้อ ๒. ตามปกติให้อบรมรวมกัน แต่ถ้าไม่สามารถจะอบรมรวมกันจะแยกอบรมเป็นอย่างอื่นก็ได้ แต่ทุกคนจะต้องได้รับการอบรม .

ข้อ ๓. การอบรมให้มีกำหนดเวลาตามที่ประธานศาลฎีกาจะเห็นสมควรเป็นคราว ๆ ไป

ข้อ ๔. ให้อบรมในหัวข้อดังต่อไปนี้

(๑) การอบรมทั่วไป

ให้อบรมในเรื่องความประพฤติ มารยาทและระเบียบวินัยของข้าราชการตุลาการ

(๒) การอบรมทางปฏิบัติงาน

ให้อบรมในระเบียบราชการตุลาการและธุรการ

ให้ยกเลิกกำหนดการอบรมเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการสามัญชั้นโท ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๖ และแก้ไขครั้งที่ ๑ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๖

วันที่ ๑๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗

มนูเวทวิมลนารถ

ประธานคณะกรรมการตุลาการ

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ มีระเบียบกำหนดการอบรมดังนี้

ระเบียบการอบรมผู้ช่วยผู้พิพากษา กระทรวงยุติธรรม (พ.ศ. ๒๕๔๘)

โดยที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๑๔ วรรค ๒ บัญญัติว่า “บุคคลผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาจะต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา และได้รับการอบรมจาก กระทรวงยุติธรรมมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ผลของการอบรมเป็นที่พอใจของกระทรวงยุติธรรมว่าผู้ช่วยผู้พิพากษามีความรู้ความสามารถและความประพฤติเหมาะสมที่จะเป็นผู้พิพากษา”

โดยที่การอบรมนี้มีจุดความมุ่งหมายที่จะให้ผู้ที่จะเป็นผู้พิพากษาต่อไปมีความสามารถคล่องแคล่วในการพิจารณาพิพากษาคดี มีความรอบรู้ในวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับการงานในหน้าที่และมีความรู้รอบตัวอย่างกว้างขวาง อีกทั้งเป็นผู้เคร่งครัดในหลักการแห่งศีลธรรมจรรยา อันจักเป็นผลให้มีคุณธรรมประพฤติดนดีงามดำรงตนไว้ให้สมแก่เกียรติศักดิ์แห่งตำแหน่งหน้าที่ตลอดไป

กระทรวงยุติธรรมจึงวางระเบียบการอบรมผู้ช่วยผู้พิพากษาไว้ดังต่อไปนี้ :-

ข้อ ๑. ผู้ช่วยผู้พิพากษามีหน้าที่รับการอบรมทุกวันเวลาราชการ นอกจากนี้เมื่อกระทรวงยุติธรรมเห็นสมควรให้มีการอบรมนอกวันเวลาราชการเมื่อใด ผู้ช่วยผู้พิพากษาก็มีหน้าที่รับการอบรมนั้น ๆ

ข้อ ๒. การอบรมการพิจารณาพิพากษาคดีให้มีในระหว่างเวลา ๙.๐๐ น. ถึง ๑๒.๐๐ น. ทุกวันราชการ ตามที่กระทรวงยุติธรรมจะได้กำหนดให้ผู้ช่วยผู้พิพากษาผู้ใดไปรับการอบรม ณ ศาลใดเป็นคราว ๆ ไป

ข้อ ๓. การอบรมการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ ให้อธิบดีผู้พิพากษา หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาล เป็นผู้ให้การอบรม แต่ให้มีอำนาจมอบหมายให้ผู้พิพากษาผู้หนึ่งผู้ใดในศาลนั้นเป็นผู้ให้การอบรมแทนตนได้

การอบรมนี้ ให้อธิบดีผู้พิพากษาเป็นผู้เล็งเห็นการเฉพาะตัวผู้ช่วยผู้พิพากษาเป็นคน ๆ ไป และให้ผู้ให้การอบรมสังเกตความรู้ความสามารถ อีกทั้งอุปนิสัยความประพฤติจรรยาบรรณของผู้ช่วยผู้พิพากษานั้น ๆ เป็นรายบุคคล โดยบันทึกไว้เป็นหลักฐาน แล้วรายงานให้กระทรวงยุติธรรมทราบทุกระยะเวลา ๓ เดือน หรือระยะเวลาน้อยกว่านั้นเท่าที่ผู้ช่วยผู้พิพากษารับการอบรมกับตนอยู่

ข้อ ๔. ในการอบรมการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ผู้ช่วยผู้พิพากษาย่อมนั่งพิจารณาคดีร่วมกับผู้พิพากษาได้ แต่ไม่พึงลงชื่อทำคำพิพากษาและคำสั่ง ในการเดินเผชิญสืบผู้ช่วยผู้พิพากษาพึงร่วมไปกับผู้พิพากษาได้ ในการขึ้นบัลลังก์พิจารณาคดี ผู้ช่วยผู้พิพากษาพึงสวมครุยเนติบัณฑิตได้ตามระเบียบแบบแผน

ข้อ ๕. การอบรมวิทยากรที่เกี่ยวข้องและอื่น ๆ ให้มีในระหว่างเวลา ๑๓.๐๐ น. ถึง ๑๖.๐๐ น. ของวันราชการ สำหรับการอบรมซึ่งเป็นปาฐกถาหรือคำชี้แจง ให้มีระยะเวลาไม่เกินคราวละ ๕๐ นาที

ข้อ ๖. การอบรมทางทัศนศึกษาหรือสังคมปฏิบัติให้มีได้ทั้งในหรือนอกวันเวลาราชการและไม่กำหนดระยะเวลา

ข้อ ๗. การอบรมในวิทยาการที่เกี่ยวข้อง ให้มีในหัวข้อต่อไปนี้

๑. นิติเวชวิทยา
๒. อาชญาวิทยา
๓. ทัณฑวิทยา
๔. จิตวิทยา
๕. ตรรกวิทยา
๖. วิทยาการตำรวจ
๗. หลักการสืบสวนและสอบสวน
๘. หลักปฏิบัติราชการปกครอง
๙. หลักปฏิบัติราชการตำรวจ
๑๐. หลักปฏิบัติราชการอัยการ
๑๑. หลักปฏิบัติราชการราชทัณฑ์
๑๒. หลักปฏิบัติในกฎหมายล้มละลาย
๑๓. กระบวนการร่างและออกกฎหมาย
๑๔. หลักศาสนาอิสลามและการปฏิบัติของอิสลามศาสนิกชนในภาคใต้
๑๕. ประมุขศิลป์
๑๖. ศาลทหาร
๑๗. ระเบียบกระทรวงยุติธรรมที่ศาลถือปฏิบัติ

ข้อ ๘. การอบรมความรู้รอบตัวให้มีในหัวข้อต่อไปนี้

๑. การประสานงาน
๒. สภาพประชาชน การอาชีพ การคมนาคม ในภาคต่างๆ ของประเทศไทย
๓. การเศรษฐกิจของประเทศ
๔. การคลังของประเทศ
๕. ภาษาอังกฤษ
๖. การพนันชนิดต่างๆ ที่ขึ้นสู่ศาล
๗. การคำนวณปฏิทินสุริยคติ จันทรคติ

๘. การสังคม แยกเป็น

ก. งานพระราชพิธี

ข. งานรัฐพิธี

ค. งานส่วนบุคคล (งานเลี้ยงอาหาร, งานเปิดสถานที่, งานขึ้นบ้านใหม่, งานแต่งงาน, งานอุปสมบท, งานอาบนํ้าศพ, งานเผาศพ, งานฝังศพ)

ง. งานสังคมต่างประเทศ (Reception, Lunch, Tea, Buffet Dinner, Dinner, Supper Dance, Memorial Service, Burial)

๙. การแต่งกายโดยถูกต้องกับโอกาส

๑๐. การสังคมบนเวที (ลีลาศ รำวง)

๑๑. กีฬาในร่ม (บิลเลียด)

๑๒. กีฬากลางแจ้ง (เทนนิส แบดมินตัน)

๑๓. ทักษะศึกษาสำนักงานราชการและธุรกิจ สถานที่ ภูมิประเทศ และอื่น ๆ

ข้อ ๙. การอบรมศีลธรรมจรรยาความประพฤติให้มีในหัวข้อต่อไปนี้

๑. จรรยาตุลาการ

๒. จิตใจและการดำรงตนของบรรพตูลาการ

๓. หลักการพระพุทธศาสนา และวิธีการปฏิบัติ

๔. ศีลธรรม

ข้อ ๑๐. ผู้ให้การอบรมตามข้อ ๗. ข้อ ๘. และข้อ ๙. แห่งระเบียบนี้ กระทรวงยุติธรรมจะได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกกระทรวงยุติธรรมมาเป็นผู้อบรม ตามกำหนดวันเวลาและสถานที่ ที่จะได้ประกาศให้ทราบเป็นคราว ๆ ไป

ข้อ ๑๑. ปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นผู้อำนวยการอบรมโดยตำแหน่ง และอาจเชิญข้าราชการฝ่ายตุลาการเป็นคณะกรรมการดำเนินการอบรมได้

หัวข้อการอบรมต่าง ๆ ตามข้อ ๗. ข้อ ๘. และข้อ ๙. นั้น ผู้อำนวยอบรมอาจเพิ่มเติม งด หรือเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นได้ตามความเหมาะสมของการอบรมแต่ละคราว

ข้อ ๑๒. ผู้ช่วยผู้พิพากษาที่ได้รับการบรรจุไว้แล้วก่อนใช้ระเบียบการอบรมนี้ และขณะนั้นกำลังรับการอบรมอยู่ ณ ศาลต่าง ๆ นั้น ให้เข้ารับการอบรมต่อไปตามระเบียบนี้ด้วย และให้ต่อระยะเวลาเริ่มต้นการอบรมตั้งแต่วันที่ลงในคำสั่งบรรจุเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษา

ระเบียบนี้ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๘

(ลงชื่อ)

ลัดพลีธรรมประคัลภ์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ มีระเบียบกำหนดการอบรมดังนี้

ระเบียบการอบรมผู้ช่วยผู้พิพากษา กระทรวงยุติธรรม (พ.ศ. ๒๕๐๐)

ตามที่ได้วางระเบียบการอบรมผู้ช่วยผู้พิพากษากฎกระทรวงยุติธรรม ฉบับลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๔๘ แล้วนั้น บัดนี้เป็นการสมควรที่จะได้แก้ไขระเบียบฉบับดังกล่าวบางประการให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงให้ยกเลิกระเบียบฉบับเดิมนั้นเสีย และให้ใช้ระเบียบดังต่อไปนี้แทน

โดยที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๑๔ วรรค ๒ บัญญัติว่า “บุคคลผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาจะต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา และได้รับการอบรมจากกระทรวงยุติธรรมมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ผลของการอบรมเป็นที่พอใจของกระทรวงยุติธรรมว่าผู้ช่วยผู้พิพากษามีความรู้ความสามารถและความประพฤติเหมาะสมที่จะเป็นผู้พิพากษา”

โดยที่การอบรมนี้มีจุดความมุ่งหมายที่จะให้ผู้ที่จะเป็นผู้พิพากษาต่อไป มีความสามารถคล่องแคล่วในการพิจารณาพิพากษาคดี มีความรอบรู้ในวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับการงานในหน้าที่ และมีความรู้รอบตัวเป็นอย่างดี อีกทั้งเป็นผู้เคร่งครัดในหลักแห่งศีลธรรมจรรยา อันจักเป็นผลให้ผู้พิพากษาเป็นผู้มีคุณธรรมความประพฤติดีงามสมแก่เกียรติศักดิ์แห่งตำแหน่งหน้าที่ตลอดไป

กระทรวงยุติธรรมจึงวางระเบียบการอบรมผู้ช่วยผู้พิพากษาไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ผู้ช่วยผู้พิพากษามีหน้าที่รับการอบรมทุกวันเวลาราชการ นอกจากนี้เมื่อกระทรวงยุติธรรมเห็นสมควรให้มีการอบรมนอกวันเวลาราชการเมื่อใด ผู้ช่วยผู้พิพากษาก็มีหน้าที่รับการอบรมนั้น ๆ

ข้อ ๒. การอบรมการพิจารณาพิพากษาคดีให้มีตามที่กระทรวงยุติธรรมจะได้กำหนดให้ผู้ช่วยผู้พิพากษาผู้ใดไปรับการอบรม ณ ศาลใดเป็นคราว ๆ ไป

ข้อ ๓. การอบรมการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ ให้อธิบดีผู้พิพากษาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาล เป็นผู้ให้การอบรม แต่ให้มีอำนาจมอบหมายให้ผู้พิพากษาผู้หนึ่งผู้ใดในศาลนั้นเป็นผู้ให้การอบรมแทนตนได้

การอบรมนี้ ให้อธิบดีผู้พิพากษาเป็นผู้พิจารณาเฉพาะตัวผู้ช่วยผู้พิพากษาเป็นครั้ง ๆ ไป และให้ผู้ให้การอบรมสังเกตความรู้ความสามารถ อีกทั้งอุปนิสัยความประพฤติจรรยาบรรณของผู้ช่วยผู้พิพากษานั้น ๆ

เป็นรายบุคคล โดยบันทึกไว้เป็นหลักฐาน แล้วรายงานให้กระทรวงยุติธรรมทราบทุกระยะเวลา ๓ เดือน หรือ ระยะเวลาอันสั้นกว่านั้นเท่าที่ผู้ช่วยผู้พิพากษารับการอบรมกับตนเอง

ข้อ ๔. ในการอบรมการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ ผู้ช่วยผู้พิพากษาย่อมนั่งพิจารณาคดีร่วมกับผู้พิพากษาได้ แต่ไม่พึงลงชื่อในคำพิพากษาและคำสั่ง ในการเดินเผชิญสืบ ผู้ช่วยผู้พิพากษาพึงร่วมไปกับผู้พิพากษาได้ ในการขึ้นบัลลังก์พิจารณาคดี ผู้ช่วยผู้พิพากษาพึงสวมครุยเนติบัณฑิตได้ตามระเบียบแบบแผน

ข้อ ๕. การอบรมวิทยากรที่เกี่ยวข้องและอื่น ๆ ให้มีในระหว่างเวลา ๑๓.๐๐ น. ถึง ๑๖.๐๐ น. ของวันราชการ

ข้อ ๖. การอบรมทางทัศนศึกษาหรือสังคมปฏิบัติให้มีได้ทั้งในหรือนอกเวลาราชการ และไม่กำหนดระยะเวลา

ข้อ ๗. การอบรมในวิทยากรที่เกี่ยวข้อง ให้มีในหัวข้อต่อไปนี้

๑. นิติเวชวิทยา
๒. อาชญาวิทยา
๓. ทัศนวิทยา
๔. จิตวิทยา
๕. ตรรกวิทยา
๖. วิทยาการตำรวจ
๗. หลักการสืบสวนและสอบสวน
๘. หลักปฏิบัติราชการปกครอง
๙. หลักปฏิบัติราชการตำรวจ
๑๐. หลักปฏิบัติราชการอัยการ
๑๑. หลักปฏิบัติราชการราชทัณฑ์
๑๒. หลักปฏิบัติในกฎหมายล้มละลาย
๑๓. กระบวนการร่างและออกกฎหมาย
๑๔. หลักศาสนาอิสลามและการปฏิบัติของอิสลามศาสนิกชนในภาคใต้
๑๕. ประมุขศิลป์
๑๖. ศาลทหาร
๑๗. ระเบียบกระทรวงยุติธรรมที่ศาลถือปฏิบัติ

ข้อ ๘. การอบรมความรู้รอบตัวให้มีในหัวข้อต่อไปนี้

๑. การประสานงาน
๒. สภาพประชาชน การอาชีพ การคมนาคม ในภาคต่างๆ ของประเทศไทย

๓. การเศรษฐกิจของประเทศ
๔. การคลังของประเทศ
๕. ภาษาอังกฤษ
๖. การพนันชนิดต่าง ๆ ที่ขึ้นสู่ศาล
๗. การคำนวณปฏิทินสุริยคติ จันทรคติ
๘. การสังคม แยกเป็น
 - ก. งานพระราชพิธี
 - ข. งานรัฐพิธี
 - ค. งานส่วนบุคคล (งานเลี้ยงอาหาร, งานเปิดสถานที่, งานขึ้นบ้านใหม่, งานแต่งงาน, งานอุปสมบท, งานอาบนํ้าศพ, งานเผาศพ, งานฝังศพ)
 - ง. งานสังคมต่าง ๆ (Reception, Lunch, Tea, Buffet Dinner, Dinner, Supper Dance, Memorial Service, Burial)
๙. การแต่งกายโดยถูกต้องกับโอกาส
๑๐. การสังคมบันเทิง (ลีลาศ รำวง)
๑๑. กีฬาในร่ม (บิลเลียด)
๑๒. กีฬากลางแจ้ง (เทนนิส แบดมินตัน)
๑๓. ทักษะศึกษาสำนักงานราชการและธุรกิจ สถานที่ ภูมิประเทศ และอื่น ๆ

ข้อ ๙. การอบรมศีลธรรมจรรยาความประพฤติ ให้มีในหัวข้อต่อไปนี้

๑. จรรยาตุลาการ
๒. จิตใจและการดำรงตนของบรรพตลาการ
๓. หลักพระพุทธศาสนา และวิถีปฏิบัติ
๔. ศีลธรรม

ข้อ ๑๐. ผู้ให้การอบรมตามข้อ ๗. ข้อ ๘. และข้อ ๙. แห่งระเบียบนี้ กระทรวงยุติธรรมจะได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกวงการราชการกระทรวงยุติธรรมมาเป็นผู้อบรม ตามกำหนดวันเวลาและสถานที่ที่จะได้ประกาศให้ทราบเป็นคราว ๆ ไป

ข้อ ๑๑. ปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นผู้อำนวยการอบรมโดยตำแหน่งและอาจเชิญข้าราชการฝ่ายตุลาการเป็นคณะกรรมการดำเนินการอบรมได้

หัวข้อการอบรมต่าง ๆ ตามข้อ ๗. ข้อ ๘. และข้อ ๙. นั้น ผู้อำนวยการอบรมอาจเพิ่มเติม งด หรือเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นได้ตามความเหมาะสมของการอบรมแต่ละคราว

ข้อ ๑๒. ผู้ช่วยผู้พิพากษาที่ได้รับการบรรจุไว้แล้วก่อนใช้ระเบียบการอบรมนี้ และขณะนี้กำลังรับการอบรมอยู่ ณ ศาลต่าง ๆ นั้น ให้เข้ารับการอบรมต่อไปตามระเบียบนี้ด้วย และให้ถือระยะเวลาเริ่มต้นการอบรมตั้งแต่วันที่ลงในคำสั่งบรรจุเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษา

ระเบียบนี้ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๐๐

(ลงชื่อ)

ลัดพลีธรรมประคัลภ์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม
(www.library.coj.go.th)

ส่วนในปัจจุบันนี้ ตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการอบรมผู้ช่วยผู้พิพากษา พ.ศ. ๒๕๒๑ กำหนดให้มีการอบรม ๓ ประเภท คือ

๑. การอบรมปฐมนิเทศน์
๒. การอบรมการพิจารณาพิพากษาคดี
๓. การอบรมภาควิทยาการ

การอบรมปฐมนิเทศน์ที่กำหนดไว้นั้นหาใช่การอบรมแบบ Pre - Service Training ไม่ ความจริงคือ Orientation เป็นการแนะนำให้ผู้เข้ารับการอบรมรู้จักหน่วยงาน รู้จักบุคคล มีความคุ้นเคยกับสถานที่ที่จะเข้ามารับราชการใหม่เท่านั้น ส่วนที่กระทรวงฯ กำหนดให้มีการอบรมการพิจารณาพิพากษาคดีและภาควิทยาการก่อนจะแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาก็ยังไม่อาจปรับได้ว่าเป็นการอบรมแบบ Pre - Service Training เพราะเท่าที่เป็นมาโดยตลอดเมื่อกระทรวงฯ ส่งผู้ช่วยฯ ไปรับการอบรมการพิจารณาพิพากษาคดีตามศาลต่าง ๆ ผู้พิพากษาที่ได้รับมอบให้เป็น Tutor ของผู้ช่วยฯ แต่ละท่านจะมอบให้ผู้ช่วยฯ ขึ้นทำการพิจารณาคดีเลย โดยผู้ช่วยฯ แต่ละคนต้องศึกษาหาความชำนาญเอาเอง ทั้งนี้เนื่องจาก Tutor แต่ละท่านมีงานมากจนไม่มีเวลาพอที่จะฝึกสอนผู้ช่วยฯ อย่างละเอียดถี่ถ้วนได้จนเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าผู้ช่วยฯ ที่ส่งไปรับการอบรมภาคการพิจารณาพิพากษาคดีที่ศาลนั้น ในทางปฏิบัติแล้วเป็นการไปช่วยพิจารณาคดีให้กับ Tutor นั้นเอง จากข้อมูลต่าง ๆ เท่าที่อธิบายมาเห็นได้ชัดว่า ถึงเวลาที่กระทรวงยุติธรรมจะต้องเปลี่ยนแปลงปรับปรุงการฝึกอบรมผู้พิพากษาและข้าราชการของกระทรวงฯ ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง เพราะประชาชนถือว่าศาลคือที่พึ่งสุดท้ายของเขา

สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการกับการฝึกอบรมผู้พิพากษา

เป็นที่น่ายินดีที่สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ ซึ่งได้เริ่มจัดตั้งขึ้นตั้งแต่สมัยที่ท่านโสภณ รัตนกร เป็นปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้จัดตั้งขึ้นจนเป็นผลสำเร็จด้วยการพัฒนากองฝึกอบรมสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการขึ้นเป็นสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ สถาบันฯ ดังกล่าวมียุทธศาสตร์การวิชาการโดยมีท่านประธานศาลฎีกาเป็นประธานคณะกรรมการ และมีผู้พิพากษาอาวุโสเป็นกรรมการอีกรวม ๑๙ ท่าน คณะกรรมการชุดนี้เปรียบเสมือนมันสมองของสถาบันฯ ทำหน้าที่คอยกำกับ ช่วยเหลือ แนะนำให้การฝึกอบรมบุคลากรของกระทรวงยุติธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และนับแต่เริ่มไปการฝึกอบรมผู้พิพากษาและข้าราชการตุลาการจะเป็นไปในลักษณะต่อไปนี้

คณะกรรมการวิชาการของสถาบันฯ ได้อนุมัติให้สถาบันฯ ดำเนินการดังต่อไปนี้ได้แล้วคือ

๑. ให้จ้างผู้พิพากษาเกษียณอายุ ๔ ท่านมาเป็นวิทยากรประจำสถาบันฯ ขณะนี้อยู่ในระหว่างดำเนินการวิทยากรเหล่านี้จะเป็นครูฝึกผู้ช่วยผู้พิพากษาให้สามารถจดคำพยาน จดรายงานกระบวนการพิจารณา ฝึกการชี้

สองสถาน การสั่งคำร้องคำขอต่าง ๆ ผู้ฝึกการเขียนคำพิพากษาจากสำนวนจริงและคอยตรวจแก้ไขให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกันจนผู้ช่วยฯ มีความชำนาญดีเสียก่อนจึงค่อยส่งไปฝึกการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลต่าง ๆ

๒. ให้ปรับปรุงวิธีการฝึกอบรมผู้ช่วยผู้พิพากษาใหม่ โดยใช้วิธีการอบรมแบบ Pre - Service Training อย่างเต็มรูปแบบ กล่าวคือนับแต่เนิ่นไป เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีคำสั่งบรรจุผู้สอบคัดเลือกได้แล้ว ผู้ได้รับบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาจะต้องเข้ารับการฝึกอบรมที่สถาบันฯ (กินนอนประจำ) มีกำหนด ๔ เดือน ตามวิธีการในข้อ ๑ รวมทั้งรับการอบรมภาควิทยาการจนจบสิ้นแล้วส่งไปรับการอบรมการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลต่าง ๆ อีกเป็นเวลา ๑ ปี

๓. ให้ผู้ช่วยผู้พิพากษาที่มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาคงอยู่ปฏิบัติหน้าที่ตามศาลต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ อีกเป็นเวลา ๑ ปี ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการชุดหนึ่ง หากเห็นว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและความประพฤติเหมาะสมจึงจะพิจารณาแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาในศาลต่างจังหวัด

๔. ให้ปรับปรุงหลักสูตรการอบรมผู้พิพากษาก่อนได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง กล่าวคือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวงจะต้องเข้ารับการอบรมที่สถาบันฯ (กินนอนประจำ) มีกำหนดเวลา ๔ เดือน แบ่งการอบรมเป็น ๓ ภาคใหญ่ด้วยกันคือ

๔.๑ **ภาคปฏิบัติ** ผู้เข้ารับการศึกษอบรมจะต้องใช้เวลาช่วงเช้าตลอดหลักสูตร เวียนฝึกปฏิบัติงานจริงตามศาลชั้นต้นในกรุงเทพมหานคร ทั้งในด้านงานคดีและการบริหารงานศาลเหล่านั้นภายใต้การควบคุมดูแลและแนะนำอย่างใกล้ชิดของอธิบดีผู้พิพากษา รองอธิบดีผู้พิพากษา และผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ (ซึ่งผ่านการดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลมาแล้วด้วยดี) ในแต่ละศาลดังกล่าว

๔.๒ **ภาควิทยาการ** ผู้เข้ารับการศึกษอบรมจะต้องเข้ารับการศึกษอบรมในชั้นเรียนตลอดช่วงบ่ายของหลักสูตร ซึ่งอาจจะเป็นในรูปของการฟังคำบรรยาย การอภิปราย การประชุมสัมมนาหรือการบรรยายพิเศษในหัวข้อวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร รวมเวลาประมาณ ๒๐๐ ชั่วโมง

๔.๓ **ภาคการวิจัยและตุ๊กกิจการ** ผู้เข้ารับการศึกษอบรมจะต้องจัดทำรายงานวิจัยเสนอต่อสถาบันฯ เมื่อสิ้นหลักสูตรตามหัวข้อที่คณะกรรมการวิชาการฯ จะได้กำหนด และเพื่อให้การทำรายงานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์จริงจังที่สุด สถาบันฯ จะได้จัดให้ผู้เข้ารับการศึกษอบรมไปตุ๊กกิจการศาล ศึกษากระบวนการบริหารงานศาล ตลอดจนวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบถึงระบบกฎหมายของประเทศต่าง ๆ นอกสถานที่เป็นเวลาประมาณ ๓ สัปดาห์ โดยแบ่งเป็นการตุ๊กกิจการศาลภายในประเทศ ๑ สัปดาห์ และการเดินทางไปศึกษาและตุ๊กกิจการบริหารงานศาลและกฎหมายในต่างประเทศแถบภาคพื้นเอเชียใต้ เอเชียตะวันออก เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ออสเตรเลีย หรือนิวซีแลนด์เป็นระยะเวลาไม่เกิน ๒ สัปดาห์

การศึกษอบรมทั้ง ๓ ภาคนี้ถือเป็นส่วนสาระสำคัญที่ประกอบกันอย่างมีอาจจะแบ่งแยกได้หากขาดภาคใดภาคหนึ่งแล้ว จะทำให้วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้สำหรับโครงการนี้ไม่อาจบรรลุผลได้

๕. ให้จัดการอบรมสัมมนาวิทยาการขั้นสูงแก่ข้าราชการตุลาการตั้งแต่ชั้น ๕ ขึ้นไป อันได้แก่ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาศาลฎีกา และผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา ตลอดจนผู้พิพากษาที่จะต้องบริหารงานในศาลต่าง ๆ ได้แก่อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น อธิบดีผู้พิพากษามาตร และรองอธิบดีผู้พิพากษามาตร โดยจะเน้นหนักไปในหลักสูตรการบริหารระดับสูง นโยบายของประเทศในด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ความมั่นคง จิตวิทยาสังคม และกิจการต่างประเทศเพื่อให้สามารถปรับท่าทีของสถาบันตุลาการต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่น ปัญหาเศรษฐกิจการคลังของประเทศ ปัญหาแรงงานของชาติ เป็นต้น

๖. ให้ดำเนินการอบรมกฎหมายพิเศษแก่ผู้พิพากษา ทั้งนี้เพราะเห็นว่าปัจจุบันกระทรวงยุติธรรมได้จัดตั้งศาลชำนาญพิเศษขึ้นแล้ว ๒ ศาล คือศาลแรงงานกลางและศาลภาษีอากรกลาง ส่วนในในอนาคตข้างหน้าคงจะมีโอกาสจัดตั้งศาลในลักษณะดังกล่าว เช่น ศาลปกครองขึ้นอีกอย่างแน่นอน แต่ที่ผ่านมามีกระทรวงฯ ไม่ได้เตรียมตัวด้านบุคลากรเพื่อรับงานในศาลใหม่ ๆ นั้นเลย และเมื่อศาลเหล่านั้นเปิดดำเนินการแล้ว การที่จะเจาะจงคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในสาขากฎหมายต่าง ๆ ไปประจำศาลชำนาญพิเศษให้ตรงตามความรู้ความสามารถตามหลักการบริหารงานบุคคลที่ว่า “จัดคนให้เหมาะกับงาน” ก็ไม่อาจกระทำได้เพราะระบบการบริหารงานบุคคลของกระทรวงยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับผู้พิพากษานั้น ผูกพันอยู่กับระบบอาวุโส นอกจากนี้ในปัจจุบันได้มีกฎหมายใหม่ ๆ ออกมาบังคับใช้มาก ผู้พิพากษาส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นเคยกับกฎหมายดังกล่าว จึงให้จัดฝึกอบรมผู้พิพากษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายพิเศษเหล่านี้ เมื่อผู้พิพากษาทุกท่านมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายพิเศษดีแล้ว การแต่งตั้งผู้พิพากษาไปบริหารราชการในศาลชำนาญพิเศษโดยยึดหลักอาวุโสจะไม่กระทบกระเทือนต่อประโยชน์ของทางราชการหรือเป็นอุปสรรคแก่การปฏิบัติราชการของผู้พิพากษาแต่ประการใด

นอกจากการฝึกอบรมผู้พิพากษาดังกล่าวมาแล้ว คณะกรรมการวิชาการฯ ยังได้อนุมัติให้สถาบันฯ ดำเนินการฝึกอบรมข้าราชการตุลาการของกระทรวงยุติธรรมอย่างจริงจังทั้งในรูปแบบการฝึกอบรมก่อนปฏิบัติงาน Pre - Service Training และการฝึกอบรมขณะประจำการ In - Service Training ทั้งยังอนุมัติให้ทำการอบรมกฎหมายแก่ประชาชนเพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายด้วย

ในฐานะผู้รับผิดชอบงานของสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ ผู้เขียนเชื่อมั่นว่า สถาบันแห่งนี้จะเป็นแหล่งประสิทธิ์ประสาทความรู้และให้การฝึกอบรมแก่บุคลากรของกระทรวงยุติธรรม โดยเฉพาะผู้พิพากษาให้มีประสิทธิภาพสูงส่งขึ้น ทั้งในด้านวิชาความรู้และคุณธรรมเพื่อจักได้พัฒนางานของกระทรวงยุติธรรมให้เจริญรุดหน้าไปทุก ๆ ด้าน รวมทั้งด้านการประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ประชาชน สถาบันฯ คงจะสามารถส่งเสริมสนับสนุนให้ศาลเป็นที่พึ่งสุดท้ายของประชาชนได้ดียิ่ง ๆ ขึ้น ในส่วนของประชาชนนั้น สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนอยู่ด้วย คงจะเป็นเสมือนบ่อน้ำบำบัดความกระหายแก่ประชาชนผู้ใคร่แสวงหาความรู้ทางนิติศาสตร์ ซึ่งเป็นสิทธิที่เขา

พืงมีพืงแสวงหาได้ในสังคมปัจจุบันนี้ และเมื่อใดประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจทางนิติศาสตร์ดีแล้ว การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลก็จะเป็นไปโดยประหยัด สะดวก รวดเร็ว และสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่คู่ความได้ง่ายยิ่งขึ้น



ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม
(www.library.coj.go.th)

ปัญหาในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลแขวงพระนครเหนือ และแนวทางแก้ไข

วุฒินันท์ สุขสว่าง*
ประทีป เจริญภัทรกุล**

โดยที่มีปัญหาข้อขัดข้องของศาลแขวงพระนครเหนือ ศาลแขวงพระนครเหนือจึงจัดให้มีการประชุมผู้พิพากษาขึ้นเพื่อหาแนวทางปฏิบัติ ตามลำดับต่อไปนี้

๑. เมื่อผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวที่ศาลคดีเด็กฯ มาก่อนที่จะนำตัวมาขอฝากขังที่ศาลแขวงจะนับเวลาควบคุมตัวอย่างไร

ปัญหา กรณีที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวที่ศาลคดีเด็กและเยาวชน ต่อมาปรากฏว่าผู้ต้องหาอายุเกิน ๑๘ ปี และคดีอยู่ในอำนาจของศาลแขวง พนักงานสอบสวนจึงส่งตัวมาฝากขังที่ศาลแขวง จะนับระยะเวลาการควบคุมตัวผู้ต้องหาอย่างไร เช่น ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่ที่ศาลคดีเด็กฯ มาแล้ว ๓ วัน จะเริ่มนับเวลาควบคุมใหม่หรือนับต่อ หรือไม่นับเวลาที่ถูกควบคุมอยู่ที่ศาลคดีเด็กฯ เลย

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ มาตรา ๗ ทวิ วรรค ๒ บัญญัติว่าในกรณีที่มีการส่งตัวผู้ต้องหาไปดำเนินคดียังศาลทหาร หรือศาลคดีเด็กและเยาวชน หากปรากฏในภายหลังว่า ผู้ต้องหาไม่ได้อยู่ในอำนาจของศาลทหาร หรือศาลคดีเด็กฯ ตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลหรือตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนแล้วแต่กรณี และมีการส่งตัวผู้ต้องหามายังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีในศาลแขวงต่อไปนั้น มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวหรือขังอยู่ตามกฎหมายดังกล่าวนั้นเข้าในกำหนดระยะเวลา ดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๗

ที่ประชุมเห็นว่าตามมาตรา ๗ ทวิ บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งแล้ว คือ ไม่นับเวลาที่ถูกควบคุมตัวที่ศาลคดีเด็กฯ เข้าในกำหนดระยะเวลาดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๗ ดังนั้น ตามปัญหาจึงไม่นับระยะเวลาที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวที่ศาลคดีเด็ก ฯ มาแล้ว ๓ วัน เข้าในกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๗ โดยให้เริ่มนับเวลาตั้งแต่ส่งตัวมายังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีในศาลแขวงเป็นต้นไป

ผู้เข้าร่วมประชุมมีความเห็นต่อไปว่า สำหรับวันที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่นั้น เมื่อศาลแขวงพิพากษาลงโทษจะต้องหักวันต้องขังให้ด้วย เพราะถือว่าเป็นสิทธิเสรีภาพของบุคคลไม่ว่าจะถูกควบคุมตัวอยู่ในอำนาจของศาลใดก็ตาม ก็เป็นการควบคุมเช่นกัน จึงต้องหักวันต้องขังให้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๒ และมาตรา ๓๐ วรรค ๓

* ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงพระนครเหนือ

** ผู้พิพากษาศาลแขวงพระนครเหนือ

๒. เมื่อผู้ต้องหาที่ถูกนำมาผัดฟ้องและฝากขังที่ศาลแขวง อายุยังไม่เกิน ๑๘ ปี จะอย่างไร

ปัญหา ถ้าผู้ต้องหาถูกนำมาขอผัดฟ้องและฝากขังที่ศาลแขวง ศาลสอบถามแล้วปรากฏว่าผู้ต้องหาอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ซึ่งอยู่ในอำนาจศาลคดีเด็ก ฯ ในทางปฏิบัติจะอย่างไร และการดำเนินการของศาลแขวง ก่อนหน้าที่จะส่งผู้ต้องหาไปยังศาลคดีเด็ก ฯ เสียไปหรือไม่

ที่ประชุมเห็นว่า ทางปฏิบัติเมื่อศาลสอบถามแล้วได้ความว่าผู้ต้องหาเป็นเด็กหรือเยาวชนซึ่งอยู่ในอำนาจศาลคดีเด็ก ฯ ศาลจะต้องส่งสำนวนและตัวผู้ต้องหานั้นไปยังศาลคดีเด็ก ฯ เพื่อดำเนินการต่อไป

ส่วนการดำเนินการของศาลแขวงก่อนหน้าที่จะส่งตัวผู้ต้องหาไปยังศาลคดีเด็ก ฯ นั้น ที่ประชุมเห็นว่าใช้ได้ เพราะตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน มาตรา ๑๒ บัญญัติไว้ว่า การพิจารณาพิพากษาของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาและศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนนั้นให้เป็นอันใช้ได้ แม้ความจริงจะปรากฏในภายหลังว่าข้อเท็จจริงในเรื่องอายุหรือการบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสของบุคคลที่เกี่ยวข้องจะผิดไป ซึ่งถ้าปรากฏเสียแต่ตอนต้นจะเป็นเหตุให้ศาลนั้น ฯ ไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาก็ตาม

ถ้าความจริงดังกล่าวในวรรคก่อนปรากฏขึ้นในระหว่างพิจารณาไม่ว่าในศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา ให้ศาลนั้น ฯ โอนคดีไปยังศาลที่มีอำนาจเพื่อพิจารณาพิพากษาต่อไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๙๕/๒๕๒๕ วินิจฉัยว่า คดีความผิดต่อพระราชบัญญัติอาวุธปืน ฯ ในวันที่โจทก์ยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลจังหวัดนั้น ศาลได้สอบถามและจดอายุของจำเลยไว้ว่าจำเลยอายุ ๑๘ ปี ต่อมาเมื่อศาลจังหวัดได้พิจารณาพิพากษาแล้ว จำเลยอุทธรณ์อ้างว่าในวันที่โจทก์ยื่นฟ้องจำเลยมีอายุ ๑๗ ปี ๗ เดือน ๘ วัน โดยแนบสำเนาทะเบียนบ้านมาท้ายอุทธรณ์ ปัญหาเรื่องอายุของจำเลยนี้ แม้จะเป็นดังจำเลยอ้าง กรณีก็ต้องด้วย มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็ก ฯ การพิจารณาพิพากษาของศาลจังหวัดจึงมีผลใช้ได้

๓. เมื่อผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวที่ศาลอื่น ต้องนำตัวมาในวันขอผัดฟ้องฝากขังด้วยหรือไม่

ปัญหา กรณีผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่ที่ศาลอาญา และถูกดำเนินคดีที่ศาลแขวงด้วย ในวันที่พนักงานสอบสวนมายื่นคำร้องขอผัดฟ้องฝากขัง จะต้องนำตัวผู้ต้องหามาให้ศาลสอบถามด้วยหรือไม่

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ มาตรา ๗ บัญญัติว่า ในการสอบสวนคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ เมื่อมีการจับตัวผู้ต้องหาแล้ว ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแขวงให้ทันภายในกำหนดเวลาเจ็ดสิบสองชั่วโมง นับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวผู้ต้องหาจากที่จับมายังที่ทำการของพนักงานสอบสวน จากที่ทำการของพนักงานสอบสวนและหรือจากที่ทำการของพนักงานอัยการมาศาล เข้าในกำหนดเวลาเจ็ดสิบสองชั่วโมงนั้นด้วย

ในกรณีที่เกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลให้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าวในวรรคแรก ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณียื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผัดฟ้องต่อไปได้อีก

คราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามคราว ในการวินิจฉัยคำร้องเช่นว่านี้ ถ้ามีการขอให้ซึ่งผู้ต้องหาด้วย หรือผู้ต้องหาแสดงตัวต่อศาล ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่และศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานมาเบิกความประกอบก็ได้

เมื่อศาลสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้องครบสามคราวแล้ว หากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อขอผิดฟ้องต่อไปอีก โดยอ้างเหตุจำเป็น ศาลจะอนุญาตตามขอนั้นได้ก็ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการได้แสดงถึงเหตุจำเป็น และนำพยานมาเบิกความประกอบจนเป็นที่พอใจแก่ศาล ถ้ามีการขอให้ซึ่งผู้ต้องหาด้วยหรือผู้ต้องหาแสดงตัวต่อศาลให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ ในกรณีเช่นว่านี้ ศาลมีอำนาจสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้องต่อไปได้คราวละไม่เกินหกวันแต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองคราว

ผู้ต้องหาจะแต่งทนายเพื่อแถลงข้อคัดค้าน และซักถามพยานก็ได้

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางและเห็นว่าตามปัญหานั้นจะแยกพิจารณาได้เป็น ๓ กรณี คือ

กรณีแรก ที่ประชุมมีความเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงฯ มาตรา ๗ บอกว่าในการผิดฟ้อง ถ้ามีการขอให้ซึ่งผู้ต้องหาด้วยหรือผู้ต้องหาแสดงตัวต่อศาล ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ ซึ่งจะต้องพิจารณาตาม มาตรา ๗ ตอนแรกประกอบด้วย เพราะศาลแขวงจะมีอำนาจพิจารณาพิพากษาได้ ต้องมีการจับตัวผู้ต้องหาแล้ว เมื่อผู้ต้องหาไม่ได้ถูกจับและถูกควบคุมอยู่ในคดีของศาลแขวงแต่อยู่ในอำนาจของศาลอาญาจึงไม่จำเป็นต้องนำตัวผู้ต้องหามาผิดฟ้องที่ศาลแขวง

กรณีที่สอง ถ้าผู้ร้องยื่นคำร้องขอผิดฟ้องแต่ไม่ขอฝากขัง (ไม่ขอหมายจับ) ที่ประชุมเห็นว่าไม่ต้องสอบถามผู้ต้องหาว่าจะคัดค้านหรือไม่ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงฯ มาตรา ๗ วรรค ๒

กรณีที่สาม ถ้าผู้ร้องยื่นคำร้องขอผิดฟ้องและฝากขังด้วย ศาลจะต้องเบิกตัวผู้ต้องหามาสอบถามว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ ถ้าศาลอนุญาตให้ฝากขังจะต้องออกหมายจับด้วย ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงฯ มาตรา ๗ วรรค ๓

๔. เมื่อนิติบุคคลเป็นจำเลย ต้องขอผิดฟ้องฝากขังหรือไม่

ปัญหา กรณีที่นิติบุคคลเป็นจำเลย อยู่ในบังคับ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงฯ มาตรา ๗ หรือไม่

(โปรดดู มาตรา ๗ ในปัญหาข้อที่ ๓)

ที่ประชุมเห็นว่ากรณีนิติบุคคลเป็นจำเลยไม่อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงฯ มาตรา ๗ เพราะไม่มีการจับนิติบุคคล จึงไม่ต้องมายื่นคำร้องขอผิดฟ้องและฝากขังเช่นบุคคลธรรมดา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๑๙ / ๒๕๒๒ วินิจฉัยว่า อัยการฟ้องบริษัทจำกัดเป็นจำเลยต่อศาลแขวง ไม่ได้จับตัวจำเลย จึงไม่ต้องดำเนินการตาม มาตรา ๗ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ โจทก์ฟ้องได้โดยไม่มีกรณีต้องรับอนุญาตจากอธิบดีกรมอัยการ

๕. เมื่อนิติบุคคลถูกศาลพิพากษาให้ปรับ จะบังคับคดีอย่างไร

ปัญหา เมื่อนิติบุคคลถูกศาลพิพากษาให้ปรับ และศาลสั่งให้จัดการตาม มาตรา ๒๙, ๓๐ ประมวลกฎหมายอาญา ถ้านิติบุคคลนั้น ไม่ชำระค่าปรับจะจัดการอย่างไร ตั้งใครเป็นเจ้าพนักงานบังคับคดี

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ บัญญัติว่า ผู้ใดต้องโทษปรับและไม่ชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่ศาลพิพากษา ผู้นั้นจะต้องถูกยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ หรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ ฯลฯ

ที่ประชุมได้อภิปรายกันอย่างกว้างขวางและเห็นว่านิติบุคคลไม่ใช่บุคคลธรรมดา ซึ่งจะกักขังแทนค่าปรับได้ คงจะทำได้อย่างเดียวคือ ยึดทรัพย์สินมาชำระค่าปรับ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ และเห็นว่าเรื่องการบังคับคดีเป็นเรื่องของศาล โดยออกหมายบังคับคดีได้เอง เมื่อพ้นกำหนด ๓๐ วัน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ ทางปฏิบัติ คือ ให้เจ้าหน้าที่ศาลรายงานเมื่อพ้นกำหนด ๓๐ วันแล้ว โดยไม่ต้องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี เพราะไม่เหมือนกรณีปรับนายประกัน ตามสัญญาประกัน ซึ่งพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ บัญญัติไว้ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการที่จะต้องปฏิบัติ

ส่วนเจ้าพนักงานบังคับคดีควรจะเป็นใครนั้น ที่ประชุมเห็นว่าในต่างจังหวัด คือ จำศาล ในกรุงเทพมหานคร คือ เจ้าพนักงานบังคับคดี กรมบังคับคดี

๖. อนุญาตให้ผิดฟ้อง แต่ไม่อนุญาตให้ฝากขังได้หรือไม่

ปัญหา ในกรณีขอผิดฟ้องและฝากขังด้วย ศาลแขวงจะอนุญาตให้ผิดฟ้องแต่ไม่อนุญาตให้ฝากขังได้หรือไม่

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ มาตรา ๘ บัญญัติว่า ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้นั้น การควบคุมตัวผู้ต้องหาให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา แต่กรณีจะเป็นอย่างไรก็ตามพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้เกินกำหนดเวลาดังกล่าวในมาตรา ๗ วรรคหนึ่งมิได้

ถ้าผู้ต้องหาอยู่ในความควบคุมของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี นำตัวผู้ต้องหามาส่งศาลพร้อมกับการยื่นคำขอผิดฟ้อง และขอให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาไว้ แต่ถ้าผู้ต้องหาป่วยอยู่ในสภาพที่ไม่อาจนำมาศาลได้ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการขออนุญาตศาลรวมมาในคำขอให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาโดยมีพยานหลักฐานประกอบจนเป็นที่พอใจแก่ศาลในเหตุที่ไม่อาจนำตัวผู้ต้องหามาศาลได้ ในกรณีที่ศาลสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้อง ให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาเท่ากับระยะเวลาที่ศาลอนุญาตให้ผิดฟ้องนั้น

ในกรณีที่ผู้ต้องหาตกอยู่ในความควบคุมของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หลังจากที่ศาลอนุญาตให้ผิดฟ้องแล้ว ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการนำตัวผู้ต้องหามาส่งศาลในโอกาสแรกที่จะส่งได้ เพื่อขอให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาไว้ ให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาเท่าระยะเวลาที่ศาลอนุญาตให้ผิดฟ้อง

คำขอให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหา จะขอรวมมาในคำร้องขอผิดฟ้องก็ได้ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร ศาลจะมีคำสั่งให้ส่งตัวผู้ต้องหาไปอยู่ในความควบคุมของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามเดิมก็ได้ กรณีจะเป็นอย่างไรก็ตาม ศาลจะออกหมายขังผู้ต้องหา หรือมีคำสั่งให้ส่งตัวผู้ต้องหาไปอยู่ในความควบคุมของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเกินกว่าเวลาที่กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญากำหนดไว้มิได้

บทบัญญัติในมาตรานี้ไม่กระทบกระทั่งอำนาจของศาลที่จะสั่งให้ปล่อยตัวผู้ต้องหาชั่วคราว

ที่ประชุมเห็นว่า ตามหลักแล้วเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมายื่นคำร้องขอผิดฟ้องและฝากขังด้วย ศาลจะต้องอนุญาตให้ผิดฟ้องและฝากขัง จะอนุญาตให้ผิดฟ้องแต่ไม่อนุญาตให้ฝากขังไม่ได้ ตามมาตรา ๘ ดังกล่าว

แต่ถ้าพนักงานสอบสวนยื่นคำร้องขอผิดฟ้องและขออนุญาตผู้ต้องหาไปควบคุมเองก็ยอมทำได้ ตามมาตรา ๘ วรรค ๔

๗. คดีที่ไม่มีมูลต้องทำเป็นคำพิพากษาหรือคำสั่ง

ปัญหา เมื่อได้สำนวนมูลฟ้องแล้ว กรณีคดีไม่มีมูลความผิดตามฟ้อง ศาลจะต้องทำเป็นคำพิพากษาหรือคำสั่ง (จะถือว่าเป็นความเรียงหรือไม่)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๓ / ๒๕๑๑ วินิจฉัยว่า ชั้นได้สำนวนมูลฟ้อง ถ้าคดีไม่มีมูล ศาลจะทำเป็นรูปคำพิพากษาหรือคำสั่งก็ได้ แต่ต้องมีข้อเท็จจริง ซึ่งพิจารณาได้ความ และเหตุผลในการตัดสินทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ตามควรแก่รูปคดีในชั้นได้สำนวนมูลฟ้อง

ที่ประชุมเห็นว่า ทางปฏิบัติเมื่อศาลได้สำนวนแล้วเห็นว่าคดีมีมูล ศาลจะทำเป็นคำสั่ง แต่ถ้าเห็นว่าคดีไม่มีมูล ก็จะทำเป็นคำพิพากษา และถือเป็นความเรียง

ผู้เข้าร่วมประชุมบางท่านเห็นว่า คำพิพากษาของศาลแขวง สามารถทำเป็นแบบคำพิพากษาด้วยวาจาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ มาตรา ๒๑ ได้ ซึ่งไม่เสียเวลา และไม่ผิดกฎหมายด้วย จึงควรทำเป็นคำพิพากษา

๘. การเพิ่มโทษคดีการพนัน

ปัญหา คดีการพนันที่โจทก์ขอให้เพิ่มโทษมาด้วย ตามมาตรา ๑๔ ทวิ พระราชบัญญัติการพนัน แต่ปรากฏว่าในคดีก่อนศาลพิพากษาทั้งจำและปรับแต่คงให้ปรับสถานเดียวโทษจำคุกรอไว้ คดีหลังจะเพิ่มโทษตามคำขอโจทก์ได้หรือไม่

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๒ บัญญัติว่า ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและ

ได้กระทำความผิดใด ๆ อีก ในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ตีภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุกก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นหนึ่งในสามของโทษ ที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

พระราชบัญญัติการพนัน มาตรา ๑๔ ทวิ บัญญัติว่า ผู้ใดกระทำความผิดต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อพ้นโทษแล้วยังไม่ครบกำหนดสามปี กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้อีก

(๑) ถ้าโทษซึ่งกำหนดไว้สำหรับความผิดที่กระทำครั้งหลังเป็นโทษจำคุกและปรับ ให้วางโทษทัณฑ์

(๒) ถ้าโทษซึ่งกำหนดไว้สำหรับความผิดที่กระทำครั้งหลังเป็นโทษจำคุกหรือปรับ ให้วางโทษทั้งจำทั้งปรับ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๔๕ / ๒๕๒๓ วินิจฉัยว่า การพิจารณาถึงคำพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก อันเป็นหลักเกณฑ์ในการเพิ่มโทษ ตามมาตรา ๔๒ ต้องพิจารณาถึงการกระทำความผิดแต่ละกรรม เมื่อการกระทำความผิดฐานมีกระสุนปืน ศาลเพียงลงโทษปรับจึงเพิ่มโทษความผิดฐานนี้มิได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๘๒ / ๒๕๒๔ วินิจฉัยว่า คำว่า “พ้นโทษ” ตามมาตรา ๑๔ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. ๒๔๗๘ ก็คือ พ้นโทษที่ได้รับจริง ๆ ในคดีก่อน เมื่อในคดีก่อนจำเลยไม่ได้รับโทษจำคุก จึงไม่มีวันพ้นโทษจำคุกที่จะถือเอาเป็นเกณฑ์ในการเพิ่มโทษจำเลย ตามมาตรา ๑๔ ทวิ นี้ได้

การที่ศาลรอการลงโทษจำเลยไว้ก็มีโทษซึ่งเมื่อครบกำหนดตามที่รอไว้แล้วจะถือว่าเป็นการพ้นโทษไปในตัว ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๘ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า ถ้าภายในเวลาที่ศาลกำหนดตามมาตรา ๕๖ ผู้นั้นมิได้กระทำความผิดดังกล่าวในวรรคแรก ก็ให้ผู้นั้นพ้นจากการที่จะถูกลงโทษในคดีนั้น แสดงให้เห็นชัดแจ้งว่าผู้นั้น หรือจำเลยไม่เคยถูกลงโทษจำคุกมาก่อน

ที่ประชุมเห็นว่า ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๘๒ / ๒๕๒๔ เหตุที่ไม่เพิ่มโทษเพราะศาลฎีกาถือว่าการ “พ้นโทษ” นั้น หมายความว่า “พ้นโทษจำคุก” แต่ตามพระราชบัญญัติการพนัน มาตรา ๑๔ ทวิ นั้นมีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ กฎหมายไม่ได้บัญญัติเฉพาะโทษจำคุกแต่อย่างเดียว ด้วยความเคารพต่อคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ประชุมเห็นว่า เมื่อ “ปรับ” เป็นโทษอย่างหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ เช่นเดียวกับโทษจำคุก จึงน่าจะเพิ่มโทษตามคำขอของโจทก์ได้

ผู้เข้าร่วมประชุมมีความเห็นต่อไปอีกว่า ตามพระราชบัญญัติการพนันต่างกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๔๒ ซึ่งบัญญัติไว้ชัดแจ้งว่าเป็นโทษจำคุก จึงไม่อาจจะนำมาเทียบเคียงกับพระราชบัญญัติการพนัน มาตรา ๑๔ ทวิ ได้

๙. กรณีวันครบกำหนดตัดฟองฝางตรงกับวันหยุด จะทำอย่างไร

ปัญหา ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาขอตัดฟองฝางซึ่งวันครบกำหนดนั้นตรงกับวันหยุดราชการ ผู้ร้องจะต้องขอตัดฟองฝางวันไหน และถ้าวันครบกำหนดนั้นตรงกับวันที่ศาลเปิดทำการพิเศษ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๕ ผู้ร้องจะต้องมาขอตัดฟองฝาง

วันไหน

ที่ประชุมเห็นว่า ทางปฏิบัติการยื่นคำร้องขอคัดฟ้อง ผู้ร้องต้องมายื่นต่อศาลก่อนที่กำหนดเวลาจะสิ้นสุดลง คือก่อนครบกำหนดชั่วโมงที่ ๗๒ ในครั้งแรกและก่อนหมดวันสุดท้ายของแต่ละคราว แล้วแต่กรณี ตัวอย่างเช่น ถ้าชั่วโมงที่ ๗๒ จะครบตอน ๐๑.๐๐ น. ของวันที่เปิดทำงานปกติ ก็ต้องมายื่นคำร้องคัดฟ้องก่อนครบกำหนด ๑ วัน อันเป็นวันทำงาน ถ้าวันนั้นเป็นวันเสาร์ อาทิตย์ หรือวันหยุดราชการ ก็ต้องยื่นเสียในวันศุกร์ หรือก่อนวันหยุด ส่วนคราวที่ ๒ ถึง ๕ ก็ต้องมายื่นในวันครบ หรือถ้าวันครบตรงกับวันหยุดก็ต้องยื่นก่อนวันหยุดโดยถือเอาวันเปิดที่ใกล้ที่สุด และต้องยื่นในเวลาทำการปกติด้วย จะมายื่นล่วงหน้าก่อนครบกำหนดหลายวันไม่ได้ เพราะจะไม่ทราบว่ามีเหตุจำเป็นเกิดขึ้นแล้วหรือยัง เว้นแต่มีกรณีแน่ชัด

การกำหนดให้ฟ้องหรือคัดฟ้องใน ๗๒ ชั่วโมงนี้ ทำให้ศาลแขวงจำต้องเปิดทำการพิเศษให้ในกรณีที่มีวันหยุดติดต่อกัน ๓ วันขึ้นไป โดยเลือกกำหนดวันที่คั่นให้เหลือวันหยุดติดต่อกันไม่ถึง ๗๒ ชั่วโมงได้ เช่นกรณีหยุด ๓ วัน ก็เลือกเปิดครึ่งวันวันใดวันหนึ่ง ถ้าหยุด ๔ หรือ ๕ วัน ก็เปิดวันที่ ๒ หรือ ๓ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ทุกฝ่าย หากศาลไม่เปิดทำการพิเศษก็จะขอคัดฟ้องหรือฟ้องไม่ได้ ต้องไปขออนุญาตอธิบดีกรมอัยการทุกเรื่อง ทำให้ขาดความรวดเร็วและอาจขาดความยุติธรรมได้

ดังนั้น ในกรณีที่วันครบกำหนดคัดฟ้องฝากขังครั้งแรกตรงกับวันเปิดทำการพิเศษ ที่ประชุมเห็นว่า ผู้ร้องต้องมายื่นคำร้องขอคัดฟ้องฝากขังในวันเปิดทำการพิเศษ ส่วนการขอคัดฟ้องครั้งที่ ๒ หรือ ๕ ต้องมาขอคัดฟ้องวันสุดท้ายที่เปิดทำการปกติ อย่างไรก็ตามหากผู้ร้องมาขอคัดฟ้องในวันเปิดทำการพิเศษก็ให้เป็นดุลพินิจของศาลที่จะอนุญาตหรือไม่ก็ได้

๑๐. พลเรือนร่วมกระทำผิดกับทหาร จะต้องนำตัวทหารมาให้ศาลสอบถามหรือไม่

ปัญหา กรณีผู้ต้องหาเป็นพลเรือนร่วมกระทำผิดกับทหารประจำการ และเป็นคดีอยู่ในอำนาจของศาลแขวง พนักงานสอบสวนมาขอคัดฟ้องฝากขัง โดยบรรยายมาในคำร้องว่าเป็นการร่วมกระทำผิด แต่ไม่ได้นำตัวผู้ต้องหาที่เป็นทหารมาเพราะถูกฝ่ายทหารควบคุมตัวอยู่ จะส่งในคำร้องของพนักงานสอบสวนอย่างไร

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงฯ มาตรา ๘ วรรค ๒ บัญญัติว่า ถ้าผู้ต้องหาอยู่ในความควบคุมของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณีนำตัวผู้ต้องหา มาส่งศาล พร้อมกับยื่นคำขอคัดฟ้องและขอให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาไว้ แต่ถ้าผู้ต้องหาป่วยอยู่ในสภาพที่ไม่อาจนำมาศาลได้ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ขออนุญาตศาลรวมมาในคำขอให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหา โดยมีหลักฐานประกอบจนเป็นที่พอใจแก่ศาลในเหตุที่ไม่อาจนำตัวผู้ต้องหามาศาลได้ ในกรณีที่ศาลสั่งอนุญาตให้คัดฟ้องให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาเท่ากับระยะเวลาที่ศาลอนุญาตให้คัดฟ้องนั้น

ที่ประชุมเห็นว่า ถ้าผู้ร้องไม่ได้นำผู้ต้องหาที่เป็นทหารมา ก็ไม่อนุญาตให้คัดฟ้องฝากขังเฉพาะผู้ต้องหาที่เป็นทหาร เพราะไม่ถือว่าถูกควบคุมตัวโดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามมาตรา ๘ ดังกล่าว

๑๑. พนักงานสอบสวนควบคุมผู้ต้องหาเกิน ๗๒ ชั่วโมงแล้วจึงมาขอผลิตฟ้องฝากขังที่ศาลแขวงได้หรือไม่

ปัญหา คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวง พนักงานสอบสวนเข้าใจว่าคดีเกินอำนาจศาลแขวงจึงควบคุมตัวผู้ต้องหาเกินกว่า ๗๒ ชั่วโมง แล้วนำไปขอผลิตฟ้องและฝากขังต่อศาลอาญาหรือศาลจังหวัด ศาลอาญาหรือศาลจังหวัดตรวจคำร้องขอผลิตฟ้องและฝากขังแล้วเห็นว่าคดีอยู่ในอำนาจของศาลแขวง จึงไม่อนุญาตและให้มาดำเนินคดีที่ศาลแขวง พนักงานสอบสวนจึงนำตัวผู้ต้องหามาขอผลิตฟ้องและฝากขังครั้งแรกต่อศาลแขวง (โดยให้เหตุผลในคำร้องว่าที่มาขอผลิตและฝากขังเกินกว่า ๗๒ ชั่วโมง เพราะเข้าใจผิดและก่อนหน้านี้ได้ส่งตัวผู้ต้องหาไปผลิตฟ้องและฝากขังที่ศาลอาญาหรือศาลจังหวัดมาแล้ว) กรณีเช่นนี้ศาลแขวงจะอนุญาตให้พนักงานสอบสวนผลิตฟ้องและฝากขังได้หรือไม่ เพราะเหตุใด และกรณีเช่นนี้จะนำ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ มาตรา ๗ ทวิ มาใช้ได้หรือไม่

(โปรดดู มาตรา ๗ ในปัญหาข้อที่ ๓)

ที่ประชุมเห็นว่าเป็นเรื่องของผู้ร้องเองที่ไม่พิจารณาให้ดีเสียก่อน ว่าคดีอยู่ในอำนาจของศาลใด เมื่อผู้ร้องนำตัวผู้ต้องหามาขอผลิตฟ้องฝากขัง ทั้งที่ควบคุมตัวเกิน ๗๒ ชั่วโมงแล้ว ศาลแขวงจะไม่อนุญาต เพราะถูกควบคุมเกิน ๗๒ ชั่วโมงแล้ว และตามปัญหาดังกล่าวก็นำมาตรา ๗ ทวิ มาใช้ไม่ได้เพราะเป็นคนละกรณีกัน



พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง
และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙
พร้อมคำพิพากษาศาลฎีกา
และข้อสังเกตเกี่ยวกับวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง

ประทีป เกลิมภัทรกุล

ผู้พิพากษาศาลแขวงพระนครเหนือ



พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๕๙

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙

เป็นปีที่ ๑๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศ
ว่า

โดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งศาลแขวง และให้วิธีพิจารณาความอาญาเป็นพิเศษในศาลแขวงเพื่อให้การ
พิจารณาพิพากษาคดีรวดเร็วยิ่งขึ้นและเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทน
ราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาใน
ศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๕๙”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นทศสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็น
ต้นไป^(๑)

มาตรา ๓ ให้ตั้งศาลแขวงตามกฎหมายว่าด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรมขึ้นในทุกจังหวัด ในจังหวัด
หนึ่งจะมีศาลแขวงกี่ศาลและมีเขตอำนาจเพียงใด และจะเปิดทำการได้เมื่อใด ให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา

ศาลแขวงที่ได้ตั้งขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้คงมีอยู่ต่อไป และมีอำนาจหน้าที่ตามพระ
ราชบัญญัตินี้

การเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลแขวง ให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๔^(๒)ให้นำวิธีพิจารณาความอาญาตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับในศาล
แขวง แต่ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้บังคับ ให้คงใช้กฎหมายว่าด้วยพระธรรมนูญศาล
ยุติธรรม กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความแพ่งบังคับ แต่ทั้งนี้ไม่

(๑) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๘๘ หน้า ๑๐๓๙ วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๙

(๒) มาตรา ๔ ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับ
ที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๗ และให้ใช้ความใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้

กระทบกระเทือนกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนและกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน

มาตรา ๕ (ยกเลิกหมดทั้งมาตรา)^(๓)

มาตรา ๖ (ยกเลิกหมดทั้งมาตรา)^(๔)

มาตรา ๗^(๕) ในการสอบสวนคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ เมื่อมีการจับตัวผู้ต้องหาแล้ว ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ^(๖) เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแขวงให้ทันภายในกำหนดเวลาเจ็ดสิบสองชั่วโมง นับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวผู้ต้องหาจากที่จับมายังที่ทำการของพนักงานสอบสวน จากที่ทำการของพนักงานสอบสวนและหรือจากที่ทำการของพนักงานอัยการมาศาล เข้าในกำหนดเวลาเจ็ดสิบสองชั่วโมงนั้นด้วย

ในกรณีที่เกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลให้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าวในวรรคแรก ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปได้อีกคราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามคราว ในการวินิจฉัยคำร้องเช่นว่านี้ ถ้ามีการขอให้ขังผู้ต้องหาด้วยหรือผู้ต้องหาแสดงตัวต่อศาล ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่า จะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่และศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานมาเบิกความประกอบก็ได้

เมื่อศาลสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้องครบสามคราวแล้ว หากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อขอผิดฟ้องต่อไปอีกโดยอ้างเหตุจำเป็น ศาลจะอนุญาตตามขอนั้นได้ก็ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการได้แสดงถึงเหตุจำเป็น และนำพยานมาเบิกความประกอบจนเป็นที่พอใจแก่ศาล ถ้ามีการขอให้ขังผู้ต้องหาด้วยหรือผู้ต้องหาแสดงตัวต่อศาลให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่า จะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ ในกรณีเช่นว่านี้ ศาลมีอำนาจสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้องต่อไปได้คราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองคราว

(๓) มาตรา ๕ ถูกยกเลิกหมดทั้งมาตราโดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗

(๔) มาตรา ๖ ถูกยกเลิกหมดทั้งมาตราโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓

(๕) มาตรา ๗ ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓ และให้ใช้ความใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้

(๖) คำว่า “พนักงานอัยการ” ทุกแห่งในพระราชบัญญัตินี้ ถูกแก้ไขจากคำว่า “ผู้ว่าคดี” โดยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๑ ตอนที่ ๑๗๕ (ฉบับพิเศษ) หน้า ๒๐ วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๑๗ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ คือ โดยที่การดำเนินคดีอาญาในศาลแขวง ซึ่งปัจจุบันนี้ผู้ว่าคดีของกรมตำรวจได้เป็นผู้ดำเนินคดีอยู่นั้น สมควรให้เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่ดำเนินคดีในศาลทั้งปวงอยู่แล้ว ประกอบกับเจ้าหน้าที่ตำรวจก็มีภาระในด้านการจับกุมปราบปรามอยู่มาก ไม่สมควรจะต้องให้มีหน้าที่ดำเนินคดีในศาลอีก

ผู้ต้องหาจะแต่งทนายเพื่อแถลงข้อคัดค้าน และซักถามพยานก็ได้

มาตรา ๗ ทวิ^(๗) ในกรณีที่ผู้ต้องหาหลบหนีจากการควบคุมหรือการขัง มิให้นำระยะเวลาที่ผู้ต้องหาหลบหนีนั้นเข้าในกำหนดระยะเวลาที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗

ในกรณีที่ได้มีการส่งตัวผู้ต้องหาไปดำเนินคดียังศาลทหารหรือศาลคดีเด็กและเยาวชน หากปรากฏในภายหลังว่าผู้ต้องหาไม่ได้อยู่ในอำนาจของศาลทหารหรือศาลคดีเด็กและเยาวชน ตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหารหรือตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน แล้วแต่กรณี และมีการส่งตัวผู้ต้องหามายังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีในศาลแขวงต่อไปนั้น มิให้นำระยะเวลาที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวหรือขังอยู่ตามกฎหมายดังกล่าวนั้นเข้าในกำหนดระยะเวลาดังบัญญัติกล่าวไว้ในมาตรา ๗

มาตรา ๘^(๘) ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้นั้น การควบคุมตัวผู้ต้องหาให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา แต่กรณีจะเป็นอย่างไรก็ตาม พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้เกินกว่ากำหนดเวลาดังกล่าวในมาตรา ๗ วรรคหนึ่งมิได้

ถ้าผู้ต้องหาอยู่ในความควบคุมของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี นำตัวผู้ต้องหามาส่งศาลพร้อมกับการยื่นคำขอผิดฟ้อง และขอให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาไว้ แต่ถ้าผู้ต้องหาป่วยอยู่ในสภาพที่ไม่อาจนำมาศาลได้ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการขออนุญาตศาลรวมมาในคำขอให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาโดยมีพยานหลักฐานประกอบจนเป็นที่พอใจแก่ศาลในเหตุที่ไม่อาจนำตัวผู้ต้องหามาศาลได้ ในกรณีที่ศาลสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้อง ให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาเท่ากับระยะเวลาที่ศาลอนุญาตให้ผิดฟ้องนั้น

ในกรณีที่ผู้ต้องหาตกอยู่ในความควบคุมของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หลังจากศาลอนุญาตให้ผิดฟ้องแล้ว ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการนำตัวผู้ต้องหามาส่งศาลในโอกาสแรกที่จะส่งได้เพื่อขอให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาไว้ ให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาเท่าระยะเวลาที่ศาลอนุญาตให้ผิดฟ้อง

คำขอให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหา จะขอรวมมาในคำร้องขอผิดฟ้องก็ได้ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร ศาลจะมีคำสั่งให้ส่งตัวผู้ต้องหาไปอยู่ในความควบคุมของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามเดิมก็ได้ กรณีจะเป็นอย่างไรก็ตาม ศาลจะออกหมายขังผู้ต้องหา หรือมีคำสั่งให้ส่งตัวผู้ต้องหาไปอยู่ในความควบคุมของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเกินกว่าเวลาที่กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญากำหนดไว้มิได้

บทบัญญัติในมาตรานี้ไม่กระทบกระทั่งอำนาจของศาลที่จะสั่งให้ปล่อยตัวผู้ต้องหาชั่วคราว

มาตรา ๙ ห้ามมิให้พนักงานอัยการฟ้องคดี เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๗ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมอัยการ

(๗) มาตรา ๗ ทวิ บัญญัติเพิ่มขึ้นโดยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓

(๘) มาตรา ๘ ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓ และให้ใช้ความใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้

มาตรา ๑๐ (ยกเลิกหมดทั้งมาตรา)^(๙)

มาตรา ๑๑ (ยกเลิกหมดทั้งมาตรา)^(๑๐)

มาตรา ๑๒^(๑๑) ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ ในกรณีที่มีคำสั่งไม่ฟ้อง และคำสั่งนั้นไม่ใช่ของอธิบดีกรมอัยการ ถ้าในกรุงเทพมหานคร ให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งเสนออธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดีกรมตำรวจหรือผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ ถ้าในจังหวัดอื่นให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ทั้งนี้มิได้ตัดอำนาจพนักงานอัยการที่จะจัดการปล่อยผู้ต้องหา ปล่อยชั่วคราว ควบคุมไว้ หรือขอให้ศาลชั่งแล้วแต่กรณี และจัดการหรือสั่งการให้เป็นไปตามนั้น

ในกรณีที่อธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดีกรมตำรวจหรือผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจในกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่นแย้งคำสั่งของพนักงานอัยการ ให้ส่งสำนวนพร้อมกับความเห็นที่แย้งกันไปยังอธิบดีกรมอัยการเพื่อชี้ขาด แต่ถ้าคดีจะขาดอายุความ หรือมีเหตุอย่างอื่นอันจำเป็นจะต้องรีบฟ้อง ก็ให้ฟ้องคดีนั้นตามความเห็นของอธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดีกรมตำรวจผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจหรือผู้ว่าราชการจังหวัดไปก่อน

บทบัญญัติในมาตรานี้ ให้นำมาบังคับในการที่พนักงานอัยการจะไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกาหรือถอนฟ้อง ถอนอุทธรณ์และถอนฎีกาโดยอนุโลม

มาตรา ๑๓ (ยกเลิกหมดทั้งมาตรา)^(๑๒)

มาตรา ๑๔ (ยกเลิกหมดทั้งมาตรา)

มาตรา ๑๕ (ยกเลิกหมดทั้งมาตรา)

มาตรา ๑๖ (ยกเลิกหมดทั้งมาตรา)

มาตรา ๑๗ (ยกเลิกหมดทั้งมาตรา)

มาตรา ๑๘ (ยกเลิกหมดทั้งมาตรา)^(๑๓)

มาตรา ๑๙ ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ ผู้เสียหายหรือพนักงาน

(๙) มาตรา ๑๐ ความเดิมซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้ถูกยกเลิกหมดทั้งมาตราแล้วโดยมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗

(๑๐) มาตรา ๑๑ ถูกยกเลิกหมดทั้งมาตราโดยมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗

(๑๑) มาตรา ๑๒ ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗ และให้ใช้ความใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้

(๑๒) มาตรา ๑๓, ๑๔ ๑๕, ๑๖ และ ๑๗ ถูกยกเลิกหมดทั้งมาตราโดยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓

(๑๓) มาตรา ๑๘ ถูกยกเลิกหมดทั้งมาตราโดยมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗

ัยการจะฟ้องด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้ แต่ถ้าจำเลยร้องขอหรือศาลเห็นสมควรจะสั่งให้ฟ้องเป็นหนังสือก็ได้

การฟ้องด้วยวาจานั้น ให้โจทก์แจ้งต่อศาลถึงชื่อโจทก์ ชื่อที่อยู่และสัญชาติของจำเลย ฐานความผิด การกระทำที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด ข้อเท็จจริง และรายละเอียดเกี่ยวกับเวลา สถานที่ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกันพอสมควรเท่าที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี และมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด

จำเลยจะให้การด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้

ในกรณีที่ฟ้องหรือให้การด้วยวาจา ให้ศาลบันทึกใจความไว้เป็นหลักฐาน และให้คู่ความลงชื่อไว้ คำเบิกความของพยาน ให้ศาลบันทึกสาระสำคัญโดยย่อ และให้พยานลงชื่อไว้

มาตรา ๒๐^(๑๔) ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนนำผู้ต้องหามายังพนักงานอัยการเพื่อฟ้องศาล โดยมีต้องทำการสอบสวน และให้ฟ้องด้วยวาจา ให้ศาลถามผู้ต้องหาว่าจะให้การประการใด และถ้าผู้ต้องหายังให้การรับสารภาพให้ศาลบันทึกคำฟ้อง คำรับสารภาพ และทำคำพิพากษาในบันทึกฉบับเดียวกัน แล้วให้โจทก์จำเลยลงชื่อไว้ในบันทึกนั้น ถ้าผู้ต้องหาให้การปฏิเสธ ให้ศาลสั่งให้พนักงานอัยการรับตัวผู้ต้องหาคืนเพื่อดำเนินการต่อไป

มาตรา ๒๑ ให้ศาลแขวงดำเนินการพิจารณาโดยเร็ว คำสั่งหรือคำพิพากษาจะกระทำด้วยวาจาก็ได้ แต่ให้ทำบันทึกไว้พอได้ใจความ

มาตรา ๒๑ ทวิ (ยกเลิกหมดทั้งมาตรา)^(๑๕)

มาตรา ๒๒^(๑๖) ในคดีอาญาห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลแขวงในปัญหาข้อเท็จจริง เว้นแต่

- (๑) คดีที่จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก หรือให้ลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก
- (๒) คดีที่จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก แต่ศาลรอกการลงโทษไว้
- (๓) คดีที่ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด แต่รอกการกำหนดโทษไว้ หรือ
- (๔) คดีที่จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษปรับเกินกว่าห้าร้อยบาท

(๑๔) มาตรา ๒๐ ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗ และให้ใช้ความใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้

(๑๕) มาตรา ๒๑ ทวิ ซึ่งบัญญัติเพิ่มขึ้นโดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้ถูกยกเลิกหมดทั้งมาตราแล้วโดยมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗

(๑๖) มาตรา ๒๒ ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓ และให้ใช้ความใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้

มาตรา ๒๒ ทวิ^(๑๗) ในคดีซึ่งต้องห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา ๒๒ ถ้าผู้พิพากษาคนใดซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษา หรือทำความเห็นแย้งในศาลแขวงพิเคราะห์เห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลอุทธรณ์และอนุญาตให้อุทธรณ์ หรืออธิบดีกรมอัยการหรือพนักงานอัยการซึ่งอธิบดีกรมอัยการได้มอบหมายลงลายมือชื่อรับรองในอุทธรณ์ว่ามีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัย ก็ให้รับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาต่อไป

มาตรา ๒๓ (ยกเลิกหมดทั้งมาตรา)^(๑๘)

มาตรา ๒๔ (ยกเลิกหมดทั้งมาตรา)

มาตรา ๒๕ (ยกเลิกหมดทั้งมาตรา)

มาตรา ๒๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๗ (ยกเลิกหมดทั้งมาตรา)^(๑๙)

มาตรา ๒๘* (ยกเลิกหมดทั้งมาตรา)

มาตรา ๒๙ คดีอาญาทั้งหลายซึ่งอยู่ในระหว่างการสอบสวนของพนักงานสอบสวน การดำเนินคดีของพนักงานอัยการ หรือการพิจารณาของศาลก่อนวันใช้วิธีพิจารณาความอาญาตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้คงเป็นไปตามกฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ก่อนนั้นจนกว่าจะถึงที่สุด

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

(๑๗) มาตรา ๒๒ ทวิ บัญญัติเพิ่มขึ้นโดยมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓

(๑๘) มาตรา ๒๓, ๒๔, ๒๕ และมาตรา ๒๘ ถูกยกเลิกหมดทั้งมาตราโดยมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓

(๑๙) มาตรา ๒๗ ถูกยกเลิกหมดทั้งมาตราโดยมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗

**คำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับ
พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง
และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙**

มาตรา ๒

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๓๐ / ๒๔๐๒

หน้า ๑๔๔๑

พนักงานอัยการ กรมอัยการ กับพวก

นายเปงเคี้ยง แซ่เตีย กับพวก

โจทก์

จำเลย

คดีอาญา เหตุเกิดอยู่ในระหว่างสอบสวนของพนักงานสอบสวนก่อนใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ อัยการโจทก์ย่อมมีอำนาจดำเนินคดีได้โดยไม่ต้องมีการไต่สวนมูลฟ้องในศาลแขวงก่อน

มาตรา ๔

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๑-๕๒๒ / ๒๔๑๘

หน้า ๕๐๕

นายปรีชา วงศ์วิสุกุล

บริษัทราชธานี (เมโทร) จำกัด กับพวก

โจทก์

จำเลย

ศาลแขวงพิพากษายกฟ้อง และสั่งไม่รับอุทธรณ์โจทก์ในปัญหาข้อเท็จจริง ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยืนตามคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ ศาลอ่านคำสั่งให้โจทก์ฟังเมื่อใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๑๗ แล้ว คำสั่งศาลอุทธรณ์เป็นที่สุดตามมาตรา ๑๔๘ ทวิ วรรคท้ายตามที่ได้แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๔ โจทก์ฎีกาคำสั่งศาลอุทธรณ์ไม่ได้

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๑๒ / ๒๔๒๒

หน้า ๑๗๘๗

นางสาวสิริจิต เทพวัลย์

นางจินดา เนกมานุรักษ์

โจทก์

จำเลย

ศาลชั้นต้น (ศาลแขวง ฯ) ยกฟ้องคดีฉ้อโกง ศาลชั้นต้นไม่รับอุทธรณ์ในข้อเท็จจริง โจทก์อุทธรณ์คำสั่ง ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งปฏิเสธไม่รับอุทธรณ์ตามศาลชั้นต้น คำสั่งนี้เป็นที่สุด โจทก์ฎีกาไม่ได้ ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๘ ทวิ วรรคท้าย ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๑๗ มาตรา ๕ ประกอบด้วยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๔

มาตรา ๗

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๙ / ๒๕๐๓

ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครใต้

โจทก์

หน้า ๖๒๓

นายมนุญ แซ่ลี

จำเลย

คำสั่งของศาลแขวงที่ให้คดีมีมูล ย่อมเด็ดขาด แม้จำเลยจะอุทธรณ์ในปัญหากฎหมายว่า ผู้ว่าคดีฟ้องคดีขึ้นระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯฯ ๒๕๔๙ จึงไม่มีอำนาจฟ้องก็หาอุทธรณ์ได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๖๑ / ๒๕๐๓

ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา

โจทก์

หน้า ๖๖๘

นายรุ่ง อินทรักษาทรัพย์

จำเลย

คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงพิจารณาพิพากษานั้น เมื่อพนักงานสอบสวนมีคำสั่งไม่ฟ้องและจำเลยมีประกันตัว ก็ย่อมไม่ต้องขอคัดฟ้องต่อไป เมื่อพนักงานอัยการซึ่งอธิบดีกรมอัยการมอบหมายให้อ่านคำสั่งฟ้อง กรณีต้องบังคับตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ มาตรา ๑๐ และ ๑๒ หากตกอยู่ในบังคับมาตรา ๗ ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๖๘ / ๒๕๐๖

ผู้ว่าคดีศาลแขวงอุดรธานี

โจทก์

หน้า ๒๐๕๕

นายสมบุรณ์ สิทธิไพศาล

จำเลย

เจ้าพนักงานจับตัวจำเลยฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำตามหน้าที่ แล้วจำเลยถูกควบคุมตัวในฐานะเป็นบุคคลอันธพาลตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑ ยังไม่เกิน ๓๐ วัน การควบคุมตัวจำเลยจึงเป็นคนละเรื่องกับการควบคุมตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง ฯ พ.ศ. ๒๕๔๙ ฉะนั้น การขอคัดฟ้องคดี การขออนุญาตฟ้องจากอธิบดีกรมอัยการก็ดี ย่อมไม่อาจจะเกิดขึ้น โจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๘๖ / ๒๕๑๑

ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครใต้

โจทก์

หน้า ๖๒๑

นายอืดเชื้อ แซ่ลิ้ม

จำเลย

จำเลยถูกจำคุกอยู่ในคดีอื่น แล้วถูกสอบสวนอีกคดีหนึ่ง ถือว่าการสอบสวนคดีหลังไม่ได้มีการจับกุมจำเลย จึงไม่ต้องมีการคัดฟ้องตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ แม้พนักงานสอบสวนจะเคยขอคัดฟ้องมาบ้าง ก็ไม่เป็นเหตุให้ต้องฟ้องคดีภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

หมายเหตุ โปรดดูฎีกาที่ ๑๘๔๙ / ๒๕๒๒ ประกอบจะเห็นได้ว่าการที่จะขอคัดฟ้องนั้นต้องพิจารณาว่าได้มีการจับกุมผู้กระทำความผิดหรือไม่ หากไม่มีการจับกุมย่อมไม่อยู่ในบังคับของ มาตรา ๕ แม้จะเคยมีการคัดฟ้องมาแล้วก็ตาม ก็ถือไม่ได้ว่า เป็นการคัดฟ้องตามความในมาตรา ๗

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔ / ๒๕๑๓

ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครเหนือ

โจทก์

หน้า ๕

นายสงวน ชำนาญสุน กับพวก

จำเลย

ผู้ว่าคดีศาลแขวง ฯ มีอำนาจฟ้องขอให้ศาลพิจารณาพิพากษาให้กักกันจำเลยได้
การกักกันไม่ใช่โทษอาญา ศาลแขวงพิพากษาให้กักกันจำเลยได้ แม้จะมีกำหนดถึง ๕ ปี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๗๒ / ๒๕๑๓

ผู้ว่าคดีศาลแขวงธนบุรี

โจทก์

หน้า ๒๐๒๖

สิบตำรวจโทไกร พูลเจริญ

จำเลย

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ มาตรา ๕ ให้อำนาจอธิบดีกรมอัยการอย่างกว้างขวางในอันที่จะพิจารณาเป็นราย ๆ ไปว่า คดีใดที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง ฯ ที่จะพิจารณาพิพากษาได้ เมื่อมีการจับกุมตัวผู้ต้องหาแล้ว หากผู้ว่าคดีมิได้ยื่นฟ้องให้ทันภายใน ๗๒ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับก็ดี หรือเมื่อพ้น ๗๒ ชั่วโมงแล้ว มิได้ขอพักฟ้องก็ดี อธิบดีกรมอัยการจะเห็นสมควรให้ฟ้องคดีนั้น ๆ หรือไม่ ดังนั้น คดีที่ไม่มีการขอพักฟ้องทั้ง ๆ ที่ระหว่างสอบสวนจำเลยถูกควบคุมตัวตลอดมานับแต่วันถูกจับ แต่เมื่ออธิบดีกรมอัยการให้ฟ้องได้แล้ว ผู้ว่าคดี ฯ มีอำนาจฟ้องตามมาตรา ๘ ไม่ลบล้างอำนาจของอธิบดีกรมอัยการตามมาตรา ๕

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๘๓ / ๒๕๑๓

ผู้ว่าคดีศาลแขวงลำปาง

โจทก์

หน้า ๒๐๓๖

จำสิบเอกพุ่ม วงศ์ต่อม

จำเลย

ผู้เสียหายได้รับอนุญาตให้เข้าเป็นโจทก์ร่วมกับผู้ว่าคดี ฯ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๐ เมื่อศาลพิพากษายกฟ้องของผู้ว่าคดี ฯ การเข้าเป็นโจทก์ร่วมของผู้เสียหายย่อมตกไปด้วย เพราะไม่มีคำฟ้องของโจทก์ร่วมเป็นอีกคดีหนึ่งเหลืออยู่ที่จะให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๓๐ / ๒๕๑๔

ผู้ว่าคดีศาลแขวงนครศรีธรรมราช

โจทก์

หน้า ๕๒๘

นางหวิณ ธัญเสวะ

จำเลย

มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ ที่ห้ามมิให้ผู้ว่าคดีฟ้องเมื่อพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๗ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมอัยการ นั้น หมายความว่าเฉพาะแต่คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่ จะพิจารณาพิพากษาได้

ชั้นแรกพนักงานสอบสวนดำเนินคดีกับจำเลยในข้อหาลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ ซึ่งเป็นคดีอยู่ในอำนาจศาลจังหวัดที่จะพิจารณาพิพากษาพนักงานสอบสวนสอบสวนแล้วเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง แต่พนักงานอัยการสั่งให้ฟ้องในข้อหาลักทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๔ ซึ่งเป็นคดีอยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษา พนักงานสอบสวนจึงแจ้งข้อหาตามมาตรา ๓๓๔ ให้จำเลยทราบ และผู้ว่าคดีได้ยื่นฟ้องต่อศาลแขวงในวันเดียวกัน กรณีนี้ย่อมถือว่าจำเลยเพิ่งถูกจับในข้อหาของคดีที่อยู่ในอำนาจศาล

แขวง ฯ ตั้งแต่วันรับแจ้งข้อหาตามมาตรา ๓๓๔ เมื่อผู้ว่าคดีได้ยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลแขวงภายในกำหนดเวลา ๗๒ ชั่วโมง จึงไม่มีเหตุที่จะต้องขอผิดฟ้อง หรือขออนุญาตจากอธิบดีกรมอัยการก่อนฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๑๙ / ๒๕๒๒ พนักงานอัยการ กรมอัยการ โจทก์
หน้า ๙๖๕ บริษัทจำกัดโรงงานมาลีบางกอก กับพวก จำเลย

อัยการฟ้องบริษัทจำกัดเป็นจำเลยต่อศาลแขวง ฯ ไม่ได้จับตัวจำเลย จึงไม่ต้องดำเนินการตาม มาตรา ๗ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ โจทก์ฟ้องได้โดยไม่มีกรณีต้องขอรับอนุญาตจากอธิบดีกรมอัยการ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๔๙ / ๒๕๒๒ พนักงานอัยการ กรมอัยการ โจทก์
หน้า ๑๕๓๔ บริษัทจำกัดดุเม็กซ์ ฯ จำเลย

คดีที่ไม่มีการจับและควบคุมตัวผู้ต้องหา ไม่มีการนับเวลา ๗๒ ชั่วโมง และผิดฟ้องไม่อยู่ในบังคับ มาตรา ๙ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่ต้องขออนุญาตอธิบดีกรมอัยการให้ฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๘๕ / ๒๕๒๒ พนักงานอัยการจังหวัดสิงห์บุรี โจทก์
หน้า ๒๓๕๐ นายสมจิตร์ สุขโข จำเลย

จำเลยถูกจับพร้อมกับข้อหาว่าดูถูกรายในแม่น้ำเจ้าพระยา แต่อัยการไม่ฟ้องในข้อหา นั้น พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาคดีนี้ว่าควบคุมเรือนต์โดยประกาศนียบัตรสิ้นอายุแล้ว โจทก์ยื่นฟ้องเกิน ๗๒ ชั่วโมง โดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมอัยการ เป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๗, ๙ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๓๙ ศาลไม่รับฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๑๔ / ๒๕๒๒ พนักงานอัยการจังหวัดสิงห์บุรี โจทก์
หน้า ๒๕๓๖ นายสมศักดิ์ เชื้อเล็ก จำเลย

จำเลยถูกจับ ๒ ข้อหา ฐานดูถูกรายในแม่น้ำเจ้าพระยา กับควบคุมเรือนต์และเครื่องจักรเรือนต์ โดยไม่มีประกาศนียบัตรนำส่งอัยการ อัยการไม่ฟ้องฐานดูถูกรายซึ่งอยู่ในอำนาจศาลจังหวัด พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาฐานควบคุมเรือนต์ ฯ อีกครั้งหนึ่ง แต่ครั้งแรกอัยการมิได้ขอผิดฟ้อง และมิได้รับอนุญาตให้ฟ้องเกินกำหนดจากอธิบดีกรมอัยการ โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๕๐ / ๒๕๒๗ พนักงานอัยการจังหวัดเพชรบูรณ์ โจทก์
นายสุชิน ปานะดิษ จำเลย

จำเลยเข้ามอบตัวต่อพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาและทำการสอบสวนแล้วส่งตัวให้พนักงานอัยการฟ้อง พนักงานอัยการได้ส่งปล่อยจำเลยชั่วคราวโดยมีประกันตัวในวันเดียวกับที่ได้รับตัว

จากพนักงานสอบสวนไปจนถึงวันฟ้อง พฤติการณ์ดังกล่าวแสดงว่าเป็นการจับกุมจำเลยแล้วในวันที่จำเลย
เข้ามาพบตัวต่อพนักงานสอบสวน

มาตรา ๙

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๕๓ / ๒๕๒๐ พนักงานอัยการ กรมอัยการ โจทก์
หน้า ๒๐๕๐ นายเชียง แซ่ลี กับพวก จำเลย

อัยการฟ้องจำเลยต่อศาลแขวงพินกำหนดเวลาที่โจทก์ผิดฟ้อง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง
และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๗ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมอัยการ
เป็นการต้องห้ามมาตรา ๙ ศาลยกฟ้อง ไม่ใช้กรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๑

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๘๕ / ๒๕๒๒ พนักงานอัยการจังหวัดสิงห์บุรี โจทก์
หน้า ๒๓๕๐ นายสมจิตร สุขไชย จำเลย

จำเลยถูกจับพร้อมกับข้อหาว่าดูดทรายในแม่น้ำเจ้าพระยา แต่อัยการไม่ฟ้องในข้อหาที่พนักงาน
สอบสวนแจ้งข้อหาคดีนี้ว่าควบคุมเรือยนต์โดยประกาศนียบัตรสิ้นอายุแล้ว โจทก์ยื่นฟ้องเกิน ๗๒ ชั่วโมง
โดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมอัยการ เป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๗, ๙ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและ
วิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๔๙ ศาลไม่รับฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๑๕ / ๒๕๒๒ พนักงานอัยการจังหวัดสิงห์บุรี โจทก์
หน้า ๒๕๓๖ นายสมศักดิ์ เชื้อเล็ก จำเลย

จำเลยถูกจับ ๒ ข้อหา ฐานดูดทรายในแม่น้ำเจ้าพระยา กับควบคุมเรือยนต์และเครื่องจักรเรือยนต์
โดยไม่มีประกาศนียบัตรนำส่งอัยการ อัยการไม่ฟ้องฐานดูดทรายซึ่งอยู่ในอำนาจศาลจังหวัด พนักงานสอบสวน
แจ้งข้อหาฐานควบคุมเรือยนต์ ฯ อีกครั้งหนึ่ง แต่ครั้งแรกอัยการมิได้ขอผิดฟ้อง และมิได้รับอนุญาต
ให้ฟ้องเกินกำหนดจากอธิบดีกรมอัยการโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๕๐ / ๒๕๒๖ พนักงานอัยการประจำศาลแขวงพระนครใต้ โจทก์
นายผลสุข สุขเมธพงศ์ จำเลย

โจทก์ได้รับอนุญาตจากศาลให้ผิดฟ้องจำเลยได้ เมื่อไม่ฟ้องในระยะเวลาที่ขอผิดฟ้อง แต่ต่อมาได้
รับอนุญาตจากอธิบดีกรมอัยการให้ฟ้องได้ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลย

มาตรา ๑๙

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๖๓ / ๒๕๐๒

หน้า ๘๓๕

ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครเหนือ

นายเซ่ง แซ่ตั้ง

โจทก์

จำเลย

คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง ฯ ที่จะพิจารณาพิพากษาได้นั้น ผู้ว่าคดีจะฟ้องด้วยวาจาก็ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๗๔ / ๒๕๐๓

หน้า ๖๘๐

ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครใต้

นายไพศาล อึ้งเจริญ

โจทก์

จำเลย

คดีที่ฟ้องต่อศาลแขวง ฯ ด้วยวาจา ศาลบันทึกไว้ว่าจำเลยได้ชักรถยนต์ชนผู้เสียหายล้มลงบาดเจ็บสาหัสรักษา ๔๕ วันหาย ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๐ นั้นยอมแสดงให้เห็นว่า โจทก์ได้บรรยายรายละเอียดเกี่ยวกับการบาดเจ็บสาหัสแล้ว ศาลจึงบันทึกไว้เช่นนั้น เมื่อจำเลยรับสารภาพ ศาลยอมลงโทษจำเลยตามฟ้องได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๔๕ / ๒๕๐๘

หน้า ๙๒๔

ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครเหนือ

นักโทษชายตง แซ่เตียว

โจทก์

จำเลย

ผู้ว่าคดีฟ้องด้วยวาจาว่า เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๐๖ เวลากลางวัน จำเลยลักลอบนำธนบัตรเข้าไปในเรือนจำและมีไว้ในครอบครอง ๕๘๐ บาท ฯลฯ ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๗๙ มาตรา ๓๗, ๓๙, ๔๕ วรรค ๓ และริบของกลาง ฯลฯ โดยไม่ได้แจ้งข้อความต่อศาลว่า “เป็นการฝ่าฝืนระเบียบ หรือ ข้อบังคับของเรือนจำ” ด้วยนั้น ก็เป็นฟ้องที่ครบบริบูรณ์แล้ว เพราะกิริยาลักลอบหมายถึงการนำธนบัตรเข้าไปในเรือนจำ เป็นการทำผิดกฎหมายหรือฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของเรือนจำ อันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดทั้ง ๒ กรณี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๕ / ๒๕๑๐

หน้า ๑๐๑

ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครเหนือ

นายโมฮันซิงห์ โคนารา

โจทก์

จำเลย

ฟ้องด้วยวาจานั้น ผู้ว่าคดีต้องบรรยายข้อเท็จจริงให้ปรากฏครบถ้วนพอที่ศาลจะลงโทษตามบทกฎหมายที่ขอ ประกอบด้วยข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่เกี่ยวกับเวลาสถานที่ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องพอสมควร และมาตราซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ มาตรา ๑๙ ด้วย และเป็นหน้าที่ของศาลต้องถามผู้ต้องหา ถ้าให้การรับสารภาพศาลจะบันทึกฟ้องให้ได้ใจความแห่งข้อหาเพื่อพิพากษาคดีต่อไป ถ้าคำฟ้องที่ศาลบันทึกไว้ไม่ปรากฏว่าที่บาดเจ็บรักษา ๓๐ วันหาย นั้น ถึงสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๗ ข้อใด ศาลย่อมพิจารณานับที่คำฟ้องประกอบหลักฐานการฟ้อง

ด้วยวาจาและรายงานชั้นสู่ฎการบาดแผลท้ายฟ้องได้ เมื่อเห็นว่าปรากฏข้อเท็จจริงพอที่จะพิจารณาพิพากษาลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๐ ได้ก็พิพากษาลงโทษไปได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๒๑ / ๒๕๑๕

ผู้ว่าคดีศาลแขวงธนบุรี

โจทก์

หน้า ๒๕๕

นายณรงค์ วิเศษสิงห์

จำเลย

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ มาตรา ๑๕ วรรค ๒, ๔ และมาตรา ๒๐ แสดงว่าวิธีพิจารณาของศาลแขวง ฯ นั้น ต้องการให้แล้วเสร็จไปโดยเร็ว ทั้งการฟ้องด้วยวาจาต่อศาลแขวง ฯ นั้น กฎหมายก็มีได้เคร่งครัดเหมือนการฟ้องร้องลายลักษณ์อักษร เพียงมีรายละเอียดพอสมควรให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี ก็เพียงพอแล้ว

ผู้ว่าคดีเสนอคำฟ้องด้วยวาจาต่อศาลแขวง ฯ กล่าวหาว่าจำเลยกระทำการฝ่าฝืนประกาศของคณะกรรมการส่วนจังหวัดป้องกันการค้ากำไรเกินควร ที่สั่งห้ามค้าน้ำแข็งนอกเขตจังหวัดเข้ามาจำหน่ายในเขตจังหวัดโดยอ้างประกาศของคณะกรรมการส่วนจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องโดยตรงมาแต่เพียงฉบับเดียว เมื่อศาลสอบถาม จำเลยรับสารภาพผิดเช่นเดียวกับที่สารภาพต่อพนักงานสอบสวนเช่นนี้ ถือได้ว่าจำเลยเข้าใจข้อหาได้ดีแล้ว จำเลยจะกลับโต้เถียงมาในฎีกาว่า ประกาศฉบับนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่มีผลบังคับ หาได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๗๗ / ๒๕๑๕

ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครเหนือ

โจทก์

หน้า ๑๓๖๕

นายวิชัย ศรีวรรินทร์เลิศ กับพวก

จำเลย

บันทึกหลักฐานการฟ้องด้วยวาจาของผู้ว่าคดีโจทก์ เป็นหลักฐานแห่งคำฟ้องด้วยวาจาของโจทก์ด้วยส่วนหนึ่ง

เมื่อปรากฏในบันทึกการฟ้องด้วยวาจาของโจทก์ว่า เครื่องสล็อตแมชีนของกลางเป็นเครื่องเล่นการพนันที่ได้สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเล่นการพนันโดยเฉพาะ จะเล่นเป็นเกมสล็อตอย่างอื่นไม่ได้และจำเลยให้การรับสารภาพ ย่อมฟังข้อเท็จจริงได้ตามบันทึกหลักฐานการฟ้องด้วยวาจาของโจทก์นั้น เครื่องสล็อตแมชีนของกลางจึงเป็นของที่ควรริบ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๐๕ / ๒๕๑๘

ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครเหนือ

โจทก์

หน้า ๒๐๒๒

นายสมชาย คำเปลว กับพวก

จำเลย

ศาลแขวงบันทึกฟ้องด้วยวาจาของโจทก์ว่า จำเลยจัดให้ฉายภาพยนตร์ลามกอนาจาร ฯลฯ ดังนี้พอเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติปรามการทำให้แพร่หลายและการค้าวัตถุอันลามก พ.ศ. ๒๔๗๑ มาตรา ๓ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๗(๑) แล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๖๖ / ๒๕๑๔ พนักงานอัยการ กรมอัยการ

โจทก์

หน้า ๑๒๔๔

นายสนิทธชาย เซวงศักดิ์โสภาคย์

จำเลย

โจทก์ฟ้องด้วยวาจาต่อศาลแขวง และศาลบันทึกใจความแห่งคำฟ้องว่า “จำเลยได้จำหน่ายสุราซึ่งเป็นเวลาที่ห้ามมิให้ผู้ใดจำหน่ายสุรา แต่จำเลยนี้ได้บังอาจจำหน่ายสุราแม่โขงและเบียร์ให้กับนายสุชาติและนายวิบูลย์ ฯลฯ ขอให้ลงโทษตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๓ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ ข้อ ๒, ๔” นั้น แม้ศาลจะมีได้บันทึกข้อความที่ว่า “โดยมิได้รับอนุญาต” ไว้ก็ตาม ก็แสดงว่าจำเลยต้องเป็นผู้ได้รับอนุญาตประเภทใดประเภทหนึ่งอยู่แล้ว จึงจะต้องห้ามขายสุรานอกเวลา การบรรยายฟ้องด้วยวาจา นั้น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๑๙ ให้ศาลบันทึกใจความแห่งคำฟ้องไว้เป็นหลักฐานเท่านั้นไม่จำเป็นที่ศาลจะต้องบันทึกใจความแห่งคำฟ้องไว้โดยละเอียดดังเช่นการฟ้องเป็นหนังสือ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๓ / ๒๕๒๕

ห้างหุ้นส่วน จำกัด เอเซียสปริงแมทเทรส

โจทก์

บริษัทรีไลอันซ์เทรดดิ้ง จำกัด กับพวก

จำเลย

ในข้อหาขายยก โจทก์อุทธรณ์ว่าตามพยานหลักฐานของโจทก์ต้องถือว่าจำเลยได้เบียดบังเอาทรัพย์สินไปโดยทุจริต และในข้อหาฉ้อโกงโจทก์อุทธรณ์ว่าโจทก์นำสืบพฤติการณ์โดยชัดเจนว่าจำเลยมีเจตนาทุจริต ดังนั้นเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ต้องห้ามอุทธรณ์

โจทก์อุทธรณ์ว่าฟ้องโจทก์กล่าวถึงว่าจำเลยยกยกเงินที่ขายเครื่องหยุดและตัดด้วยอัตโนมัติด้วย เป็นข้ออ้างที่ขัดแย้งกับคำฟ้องของโจทก์โดยชัดแจ้ง ถึงหากจะเป็นข้อกฎหมาย ก็เป็นข้อกฎหมายที่ไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๙๗ / ๒๕๒๕

พนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรี

โจทก์

นางสมใจ จิตรทหาร

จำเลย

ในการฟ้องคดีด้วยวาจา โจทก์ได้บรรยายในบันทึกหลักฐานการฟ้องคดีด้วยวาจาและบันทึกคำฟ้องว่า จำเลยนี้โดยทุจริต ได้ใช้อุบายหลอกลวงผู้เสียหายด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จว่าเป็นตัวแทนของบริษัท พ. จะส่งคนงานไปทำงานต่างประเทศโดยขอเบิกเงินจากผู้เสียหาย ๑๕๐,๐๐๐ บาท ผู้เสียหายหลงเชื่อจึงมอบเงินจำนวนดังกล่าวให้ผู้เสียหายไป ซึ่งความจริงจำเลยมิได้เป็นตัวแทนบริษัท พ. แต่อย่างใด ดังนั้นเป็นการบรรยายฟ้องครบองค์ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ และถูกต้องตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ มาตรา ๑๙ วรรคสองแล้ว โดยไม่จำเป็นต้องบรรยายว่า ผู้เสียหายมีความเกี่ยวข้องกับบริษัท พ. หรือจำเลยอย่างไร

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๓๗ / ๒๕๒๕ พนักงานอัยการจังหวัดพิจิตร

โจทก์

นายวัตร ทรัพย์กลิ่น

จำเลย

บันทึกหลักฐานการฟ้องคดีด้วยวาจาของโจทก์มีใจความว่า เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ เวลากลางวัน ผู้เสียหายได้นำรถจักรยานสองล้อ ๑ คัน ของผู้เสียหายฝากจำเลยไว้ และจำเลยครอบครองรถของผู้เสียหาย ตลอดมา ตามวันเวลาดังกล่าวหลังจากจำเลยรับฝากและครอบครองรถไว้แล้ว จำเลยได้เบียดบังเอารถของผู้เสียหายมาเป็นของจำเลยโดยทุจริต ดังนี้ ครบถ้วนตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ มาตรา ๑๙ และ ครอบงำประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๒ แล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๘๘ / ๒๕๒๕ พนักงานอัยการประจำศาลแขวงพิษณุโลก

โจทก์

นายคำรณ ดอนนุชไพโร

จำเลย

บันทึกคำฟ้องประกอบบันทึกหลักฐานการฟ้องคดีด้วยวาจา โจทก์บรรยายข้อเท็จจริงว่าจำเลยรับเอาถ่านไม้ของกลาง โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นของป่า ที่มีผู้ได้มาโดยไม่รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และไม่ ได้เสียค่าภาคหลวง และจำเลยช่วยพาเอาไปเสียให้พ้นซึ่งถ่านไม้ดังกล่าว โดยมีได้ระบุว่าผู้ที่ได้ของกลางเป็น ผู้เก็บหาของป่าหวงห้าม หรือเป็นผู้ทำอันตรายด้วยประการใด ๆ แก่ของป่าหวงห้ามในป่าอันจะเป็นความผิด ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ ฯ มาตรา ๒๙ วรรคแรก ฟ้องโจทก์ไม่ครอบงำประกอบความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ มาตรา ๒๙, ๗๐ ลงโทษจำเลยไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๒๑๓ / ๒๕๒๖ พนักงานอัยการ กรมอัยการ

โจทก์

นายสันชัย ศิริวิริยะ

จำเลย

แม้ศาลจะบันทึกคำฟ้องด้วยวาจาของโจทก์แต่เพียงว่า จำเลยมีวิธีโอหะบาทพาลมากไว้ในครอบครอง เพื่อบริการแลกเปลี่ยนให้แก่ลูกค้าหรือสมาชิกด้วยการคิดค่าบริการเป็นเงินค่าเช่า แต่บันทึกหลักฐานการฟ้องคดี ด้วยวาจาของโจทก์ ได้บรรยายไว้ชัดเจนว่า จำเลยมีวิธีโอหะบาทพาลย่นตรามากไว้ในความครอบครองเพื่อ บริการให้เช่า แลกเปลี่ยน แก่ลูกค้าหรือสมาชิก ด้วยการคิดค่าบริการเป็นเงินค่าเช่า อันเป็นการบรรยายครอบ ครอบงำประกอบความผิดตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๗ (๒) แล้ว เมื่อจำเลยรับสารภาพ ศาลย่อมลงโทษจำเลยตามฟ้องได้

บันทึกหลักฐานการฟ้องคดีด้วยวาจาของโจทก์ระบุแต่เพียงว่า เจ้าพนักงานตำรวจได้จับจำเลยพร้อม ทั้งยึดของกลางจำนวน ๒ รายการซึ่งได้แนบท้ายฟ้อง และบัญชีของกลางระบุว่าเงิน ๕๗๐ บาทเป็นของกลาง ที่พบในสถานที่เกิดเหตุขณะจับกุมเท่านั้น เมื่อโจทก์ไม่บรรยายให้ชัดเจนว่าเงินจำนวนดังกล่าวเป็นเงินที่จำเลย ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓ เงินของกลางจึงมิใช่ทรัพย์สินที่พึงริบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒, ๓๓

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๖๙๗ / ๒๕๒๗ พนักงานอัยการจังหวัดเพชรบุรี

โจทก์

นายเกษม โสสกุล กับพวก

จำเลย

โจทก์ฟ้องจำเลยด้วยวาจา ศาลชั้นต้นบันทึกไว้ว่าจำเลยบังอาจใช้เครื่องมืออวนรุนทำการประมงภายในเขตระยะ ๓,๐๐๐ เมตร นับจากขอบแนวชายฝั่งโดยไม่รับอนุญาตอันเป็นการฝ่าฝืนประกาศกระทรวงเกษตร เรื่องกำหนดเขตห้ามใช้เครื่องมืออวนลากและอวนรุนที่ใช้กับเรือยนต์ทำการประมง ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๕ จำเลยให้การรับสารภาพ ดังนี้ ประกาศกระทรวงเกษตรฉบับดังกล่าวออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด และมีข้อความว่าอย่างไรนั้นเป็นข้อเท็จจริงเมื่อจำเลยเพิกยกขึ้นอ้างอิงในชั้นอุทธรณ์ และกล่าวอ้างว่าไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วยประการต่าง ๆ จึงต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ประกอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ แม้ศาลอุทธรณ์จะวินิจฉัย ให้ก็ไม่ถือว่าเป็นข้อที่ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในศาลอุทธรณ์ จำเลยยกขึ้นฎีกามาอีก ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ประกอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๙ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๗๔๕ / ๒๕๒๗

พนักงานอัยการประจำศาลแขวงนครสวรรค์

โจทก์

นายวรินทร์ ชูยอด

จำเลย

ศ. ได้นำเจ้าพนักงานไปดูสถานที่ซึ่ง ศ. กับพวกร้องเรียนว่าจำเลยใช้รถแทรกเตอร์ไถดินกลบลำเหมืองสาธารณะ ศ. กับจำเลยเกิดโต้เถียงกันและ ศ. ได้พูดว่าจำเลยก่อนว่า จำเลยจะไถลำเหมือง จำเลยจึงพูดว่า ศ. ก็ไถที่เขามา ดังนี้ ถ้อยคำที่จำเลยกล่าวนั้น เป็นถ้อยคำตอบโต้หรือย้อนคำ ศ. เป็นเรื่องต่างคนต่างว่าซึ่งกันและกันในการทะเลาะโต้เถียงกันจึงถือไม่ได้ว่า ศ. เป็นผู้เสียหายตามกฎหมาย โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

มาตรา ๒๐

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๒๑ / ๒๕๐๒

ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครใต้

โจทก์

หน้า ๑๓๕๗

นายฉอ้อย แซ่ฉั่ว

จำเลย

ฟ้องด้วยวาจานั้น กฎหมายบังคับให้ศาลบันทึกไว้แต่ใจความแห่งคำฟ้องเท่านั้น ซึ่งย่อมจะให้ปรากฏข้อความที่พิสดารเหมือนฟ้องด้วยลายลักษณ์อักษรไม่ได้เอง ฉะนั้นจะกล่าวใจความตามที่ศาลบันทึกไว้ไม่เข้าหลักเกณฑ์เป็นความผิด ก็ต่อเมื่อปรากฏโดยชัดแจ้งจากใจความที่บันทึกไว้นั้นเองว่าไม่เข้าหลักเกณฑ์ ถ้าเพียงแต่จะเข้าหลักเกณฑ์ใดก็ได้หรือไม่เข้าก็ได้ ก็ต้องฟังยุติว่าได้เข้าหลักเกณฑ์เป็นความผิดแล้ว

คดีผิดพระราชบัญญัติป่าไม้ซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลแขวง ฯ เมื่อจำเลยรับสารภาพผู้ว่าคดีนำมาฟ้องต่อศาลแขวง ฯ ด้วยวาจา ศาลบันทึกใจความฟ้องในแบบพิมพ์บันทึกคำฟ้องตามมาตรา ๒๐ พระราชบัญญัติ

จัดตั้งศาลแขวง ฯ ว่า จำเลยบังอาจตั้งโรงค้าไม้แปรรูปเพื่อทำการจำหน่าย และมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครอง โดยไม่ได้รับอนุญาต จำเลยให้การรับสารภาพตลอดข้อหา ดังนี้ ถือว่าจำเลยได้กระทำความผิดในเขตควบคุมการแปรรูปไม้ที่รัฐมนตรีได้กำหนดและประกาศตามกฎหมายแล้ว และไม้ที่มีไว้ในครอบครองก็เป็นไม้ประเภทหวงห้ามด้วย ซึ่งไม่ใช่ข้อความสำคัญศาลจึงไม่บันทึกไว้ ข้อหาตามคำฟ้องของโจทก์จึงเข้าหลักเกณฑ์เป็นความผิดตามกฎหมายที่โจทก์ขอให้ลงโทษแล้ว

บันทึกว่า “จำเลยให้การรับสารภาพตลอดข้อหา” ซึ่งเป็นตัวพิมพ์ในแบบพิมพ์ต้องถือว่าศาลได้สอบถามจำเลยแล้ว จึงเท่ากับศาลได้บันทึกคำให้การจำเลยตามที่สอบถามด้วยลายมือของศาลเหมือนกัน ย่อมมีผลใช้ได้ตามกฎหมายได้สมบูรณ์ทุกประการ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๕ / ๒๕๐๖

หน้า ๗๖

ผู้ว่าคดีศาลแขวงสุรินทร์

นายเยี่ยม พูลม้น

โจทก์

จำเลย

แม้จำเลยรับสารภาพ แต่เมื่อปรากฏว่ามีได้กระทำความผิดตามกฎหมายดังที่โจทก์ฟ้องศาลก็ย่อมพิพากษายกฟ้องได้ ไม่ขัดต่อมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ อย่างไร

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๑๓ / ๒๕๑๐

หน้า ๑๙๑๐

ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครใต้

นายจิตร เรืองเดช

โจทก์

จำเลย

ศาลแขวง ฯ บันทึกคำฟ้องด้วยวาจาไว้ว่า จำเลยเข้าไปในเขตอาคารเก็บรักษาทรัพย์สินค้า ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๔ ข้อหาเช่นนี้ ย่อมหมายรวมทั้งตัวอาคารและเขตของอาคารด้วย ซึ่งไม่ขัดพอที่จะเป็นพยานหลักฐานบุกรุก ตามมาตราที่โจทก์ฟ้องได้ และจำเลยก็ให้การว่าเข้าไปเดินอยู่ที่ถนนภายในอาคารเก็บสินค้าเท่านั้น ซึ่งแสดงว่า ไม่ได้รับสารภาพเต็มตามข้อหา จึงเป็นเรื่องที่ศาลต้องสั่งคืนผู้ต้องหา ให้ผู้ว่าคดีรับไปดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๕๑ / ๒๕๑๐

หน้า ๑๙๔๑

ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครใต้

นางสาวทัศนีย์ อุดมม้น กับพวก

โจทก์

จำเลย

โจทก์ฟ้องว่าจำเลยเล่นการพนัน ขอให้ศาลริบของกลาง จำเลยให้การรับสารภาพตลอดข้อหา และยืนยันคำร้องว่าโต๊ะบิลเลียดไฟฟ้าของกลางไม่ใช่ของจำเลย เมื่อฟ้องโจทก์ไม่ได้ระบุโต๊ะบิลเลียดของกลางเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลย จึงถือได้ว่าจำเลยรับสารภาพตามฟ้องทุกประการ ศาลจะริบของกลางหรือไม่ อยู่ในดุลพินิจของศาล

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๓๙ / ๒๕๑๑

หน้า ๑๐๖๘

ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครใต้

นายเตี้ย นิมพลี กับพวก

โจทก์

จำเลย

ผู้ว่าคดีฟ้องว่า จำเลยพราวกู้ยืม จำเลยให้การรับสารภาพ ผู้เยาว์ได้ยื่นคำร้องต่อศาลว่าเหตุเกิดเนื่องจากบิดาเลี้ยง ดุด่า และไล่ตี จึงไปอาศัยจำเลยซึ่งรู้จักชอบพอก่อนจำเลยก็ได้อุปการะตลอดมา เมื่อ

ผู้ว่าคดีไม่ติดใจสืบพยานหักล้างข้อเท็จจริงนี้ ศาลย่อมพิพากษาคดีไปตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่นั้นได้ ผู้ว่าคดีจะกลับมาขอให้ศาลสั่งให้รับตัวจำเลยคืนไปเพื่อดำเนินการต่อไปไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๖๙๓ / ๒๕๒๔ พนักงานอัยการประจำศาลแขวงสงขลา โจทก์
นายมาหะหมัด ฮุซเซ็น จำเลย

โจทก์ฟ้องจำเลยต่อศาลแขวงโดยบรรยายฟ้องว่า จำเลยเข้าไปในเคหสถานของผู้เสียหายโดยไม่มีเหตุอันสมควรและด่าผู้เสียหาย การกระทำของจำเลยเป็นการรบกวนการครองครองอาหาริมทรัพย์ของผู้เสียหายโดยปกติสุข จำเลยให้การว่า ได้เข้าไปในบ้านของผู้เสียหายเพื่อขูดขอยืมเงิน เป็นเรื่องที่จำเลยกล่าวอ้างว่าเข้าไปในเคหสถานของผู้เสียหายโดยมีเหตุอันสมควรอันเป็นคำให้การปฏิเสธ และเมื่อจำเลยให้การต่อไปว่า ไม่มีเงินต่อสู้คดีขอรับสารภาพตามฟ้องโจทก์ จึงต้องถือว่าจำเลยให้การปฏิเสธ ศาลแขวงชอบที่จะสั่งให้โจทก์รับตัวจำเลยคืนเพื่อดำเนินการต่อไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๗๘ / ๒๕๒๔ พนักงานอัยการประจำศาลแขวงพระนครใต้ โจทก์
นายเอียวฮวด แซ่ไคว่ จำเลย

โจทก์ฟ้องด้วยวาจาเมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๒๔ ว่าจำเลยกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายถึงสาหัสและกระทำผิดต่อพระราชบัญญัติจราจรทางบก ปรากฏในบันทึกคำฟ้องของศาลว่าจำเลยกระทำผิดเมื่อวันที่ ๓๑ มิถุนายน ๒๕๒๔ อันเป็นวันภายหลังที่โจทก์ฟ้อง แต่ปรากฏตามบันทึกการตกลงชดใช้ค่าเสียหายและคำร้องขอผิดฟ้องและฝากขังว่าจำเลยกระทำผิดเมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๔ และต่อมาเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๒๔ จำเลยมอบตัวต่อพนักงานสอบสวนและให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวน ในวันที่โจทก์ฟ้องจำเลยก็ยังได้ยื่นคำร้องขอรับสารภาพว่า ได้กระทำความผิดจริง แสดงว่าจำเลยทราบดีถึงการกระทำความผิดของจำเลย ทั้งจำเลยมิได้หลงต่อสู้ การที่ศาลบันทึกวันกระทำผิดของจำเลยผิดพลาดไปเป็นเรื่องของความพลั้งเผลอจึงหาใช่เป็นการฟ้องกล่าวหาว่าจำเลยกระทำผิดภายหลังวันที่โจทก์ฟ้องไม่ได้ ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยได้

มาตรา ๒๒

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๔๘ / ๒๕๐๒ ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครเหนือ โจทก์
หน้า ๕๙๖ นายอุดม อภิจารีย์ จำเลย

คดีที่ศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาและพิพากษาได้นั้น เมื่อศาลแขวงพิพากษาว่าไม่ผิดให้ยกฟ้อง โจทก์จะอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงต่อไปไม่ได้ ต้องห้ามตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ มาตรา ๒๒

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๒๖ / ๒๕๐๒

ผู้ว่าคดีศาลแขวงลพบุรี

โจทก์

หน้า ๕๔๗

นายจรัส บุญนำมา

จำเลย

ในกรณีที่ศาลแขวงพิพากษาให้กักขังจำเลยไว้มีกำหนด ๒ เดือนนั้น จำเลยจะอุทธรณ์ในข้อเท็จจริงไม่ได้ เพราะกักขังไม่ใช่โทษจำคุก

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๗ / ๒๕๐๓

นางสั้มแป้น ช้างรบ

โจทก์

หน้า ๓๖๘

นางเรียน ปิ่นสอน กับพวก

จำเลย

คดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง เมื่อศาลแขวงได้สวนมูลฟ้องแล้วพิพากษาว่าคดีของโจทก์ไม่มีมูลให้ยกฟ้อง โจทก์จะอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงไม่ได้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๐ ที่บัญญัติว่า คำสั่งที่ว่าคดีไม่มีมูลนั้นโจทก์มีอำนาจอุทธรณ์ฎีกาได้ ตามบทบัญญัติว่าด้วยลักษณะอุทธรณ์ฎีกานั้น เป็นบทบัญญัติถึงการได้สวนมูลฟ้องคดี ซึ่งมีใช้คดีที่ต้องบังคับตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๗๖ / ๒๕๐๓

นายหมงฮวง แซ่ตั้ง

โจทก์

หน้า ๔๓๕

นางชี เข็กกี

จำเลย

คดีอาญาเกินอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษา เมื่อศาลแขวงได้สวนมูลฟ้องแล้วพิพากษายกฟ้อง โจทก์ย่อมอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๔๗-๖๔๘ / ๒๕๐๓

ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครเหนือ กับพวก

โจทก์

หน้า ๗๐๔

นางจงใจ เทียนหอม กับพวก

จำเลย

คดีอาญาอยู่ในอำนาจศาลแขวงพิจารณาพิพากษานั้น เมื่อศาลแขวงพิพากษายกฟ้องในข้อเท็จจริง โจทก์อุทธรณ์ทั้งปัญหาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง แม้ศาลแขวงจะส่งรับอุทธรณ์ขึ้นมาทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ศาลอุทธรณ์ก็ชอบที่จะชี้ขาดเฉพาะปัญหาข้อกฎหมายเท่านั้น เพราะปัญหาข้อเท็จจริงยุติแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๑ / ๒๕๐๔

ผู้ว่าคดีศาลแขวงสงขลา

โจทก์

หน้า ๑๔๐

นายหมาด อียี

จำเลย

นายเจือ ศรียาภัย

ผู้ร้อง

เมื่อเจ้าของไม่ร้องขอไม่ของกลาง ในกรณีเช่นนี้ แม้ศาลแขวงสั่งยกคำร้องผู้ร้องก็ย่อมมีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้ตามวิธีพิจารณาความอาญา ไม่อยู่ในบังคับแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ มาตรา ๒๒ ที่ห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๑๐ / ๒๕๐๔

ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา

โจทก์

หน้า ๕๒๖

นางเจียน สุเมธี

จำเลย

คดีที่ศาลแขวงพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลย แต่รอการลงโทษไว้ ซึ่งเข้าข้อยกเว้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ มาตรา ๒๒ (๒) ให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้นั้น ย่อมมีความหมายรวมถึงทั้งโจทก์จำเลยมีสิทธิจะอุทธรณ์ มิได้หมายถึงให้สิทธิเฉพาะจำเลยที่จะอุทธรณ์ ได้แต่ฝ่ายเดียวเท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๕๖ / ๒๕๐๔

นายจง ตันประเสริฐ

โจทก์

หน้า ๑๔๘๐

นางยุกิม แซ่ลิ่ม กับพวก

จำเลย

มาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ หมายถึงการที่ศาลพิพากษายกฟ้อง เพราะคดีไม่มีมูลด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๖ / ๒๕๐๔

นายพิคุณ พูนพิพัฒน์

โจทก์

หน้า ๑๕๐

นายเล็ก रामโยธิน กับพวก

จำเลย

โจทก์ฟ้องในข้อหาต่างกระทงกันต่อศาลแขวง ฯ แม้ข้อหากระทงหนึ่ง ซึ่งศาลแขวงยกฟ้องจะยุติไป เพราะต้องห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริงก็ดี แต่ข้อหากระทงอื่น ซึ่งไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริงเพราะไม่ใช่คดีที่อัตราโทษอยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษา ก็หยุดติดตามไปด้วยไม่ และศาลไม่จำเป็นต้องฟังข้อเท็จจริงตามกระทงที่ยุติไป เพราะต้องห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริง ศาลอุทธรณ์จึงต้องพิจารณาข้อเท็จจริง แล้วพิพากษาในกระทงอื่นที่ไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริงนั้นต่อไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๕-๑๘๖ / ๒๕๐๗

พันโทบุลชัย สอดสถิตย์

โจทก์

หน้า ๓๒๗

นายทองย้อย ชโลธร

จำเลย

คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษา เมื่อศาลแขวงยกฟ้องในข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงก็ยุติ การวินิจฉัยข้อกฎหมายศาลอุทธรณ์ต้องอาศัยข้อเท็จจริงตามที่ศาลแขวงวินิจฉัยมา ถ้าข้อเท็จจริงที่ศาลแขวงฟังมา ยังไม่พอวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายศาลอุทธรณ์มีอำนาจส่งย้อนสำนวนไปให้ศาลแขวงฟังข้อเท็จจริงนั้น ศาลอุทธรณ์จะวินิจฉัยแสวงหาข้อเท็จจริงนั้นเสียเองย่อมไม่ชอบด้วยวิธีพิจารณา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๙ / ๒๕๐๗

ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครเหนือ

โจทก์

หน้า ๔๓๘

นายสนอง ตูจินดา

จำเลย

ศาลแขวงพิพากษายกฟ้อง โดยชี้ขาดข้อเท็จจริงว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ยังไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเรียกโฉนดจากจำเลยมาทำการสอบสวนในกรณีที่มีผู้คัดค้านโต้แย้งการขอรับมรดก โจทก์อุทธรณ์ว่า ความจำเป็นมีแล้ว เช่นนี้ เป็นการอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๖๐ / ๒๕๐๘

หน้า ๔๕๕

ผู้ว่าคดีศาลแขวงสุรินทร์

นายญาติ ประครองดี

นายทวน บุญเรือง

โจทก์

โจทก์ร่วม

จำเลย

ผู้พิพากษาผู้พิจารณาคดีในศาลแขวงได้มีคำสั่งในคดีซึ่งต้องห้ามอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ มาตรา ๒๒ ว่า “รับเป็นอุทธรณ์โจทก์ร่วม สำเนาให้จำเลยแก้ใน ๗ วัน” เพียงเท่านี้ ยังไม่ถือว่าผู้พิพากษาผู้นั้นได้มีคำสั่งอนุญาตให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง เพราะว่าในคำสั่งนั้นมีได้ชี้แจงแสดงเหตุผลว่า ข้อความที่ตัดสินเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลอุทธรณ์ และมีคำสั่งอนุญาตให้อุทธรณ์ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๖๑ / ๒๕๐๘

หน้า ๒๔๗๐

พันโทสุนทร สั่งประกุล กับพวก

พระครูวินัยธรนวน กับพวก

โจทก์

จำเลย

ศาลแขวงพิพากษายกฟ้องโดยฟังว่า จำเลยไม่มีเจตนากระทำความผิด โจทก์อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน โจทก์ฎีกาว่าจำเลยมีเจตนาทุจริต ดังนี้ เมื่ออุทธรณ์โจทก์เป็นอุทธรณ์ข้อเท็จจริง ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ มาตรา ๒๒ แล้ว โจทก์จึงยกข้อเท็จจริงขึ้นว่ากล่าวในชั้นฎีกาไม่ได้ โดยถือว่าเป็นข้อที่มีได้ยกขึ้นว่ากล่าวในชั้นอุทธรณ์โดยชอบ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ประกอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๙ ฎีกาโจทก์เป็นฎีกาในข้อเท็จจริง จึงต้องห้าม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๕ / ๒๕๐๙

หน้า ๒๘๔๗

บริษัทวิบูลย์สถาปัตย์ จำกัด

บริษัทคริสเตียนนิและนิลเสน (ไทย) จำกัด

กับพวก

โจทก์

จำเลย

ศาลชั้นต้นเห็นว่า โจทก์ไม่มีพยานหลักฐานน่าสืบพาดพิงว่าจำเลยที่ ๓ ได้เกี่ยวข้องกับกรอกรักยกยอกตัวสัญญาใช้เงินที่โจทก์ฟ้อง ดังนี้ เท่ากับฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยที่ ๓ ไม่ได้กระทำการตามที่โจทก์ฟ้อง มิได้ฟังว่าจำเลยที่ ๓ กระทำการตามที่โจทก์ฟ้องแล้ว แต่เห็นว่าการกระทำนั้นไม่เป็นผิดกฎหมาย ดังนั้น อุทธรณ์ของโจทก์ที่ว่าศาลชั้นต้นก็ได้สั่งว่าคดีมีมูลสำหรับจำเลยที่ ๑-๒ ฉะนั้นมูลคดีที่โจทก์กล่าวหาในฟ้องเป็นฐานความผิดเดียวกัน การกระทำของจำเลยทั้ง ๓ เป็นกรณีเดียวกัน ซึ่งเข้าข้อกฎหมายเข้าในเหตุลักษณะคดี คดีของโจทก์จะต้องมีมูลทั้งสามคนนั้น จึงเป็นอุทธรณ์ในข้อเท็จจริง

ข้อที่ว่าตัวสัญญาใช้เงินไม่ใช่ตัวใช้เงินธรรมดา แต่เป็นตัวมีเงื่อนไขให้หักเงินค่าจ้างจากผลงานชุดใช้เงินตามตัวได้ ซึ่งจำเลยก็ทราบดี เป็นอุทธรณ์ในข้อเท็จจริง

ข้อที่ว่า เท่าที่โจทก์นำพยานบุคคลและพยานเอกสารเข้าสืบต่อศาลพอฟังได้ว่าในชั้นไต่สวนมูลฟ้องว่าคดีโจทก์มีมูล ก็เป็นการเถียงข้อเท็จจริง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๙ / ๒๕๑๒

บริษัทวิบูลย์สถาปัตย์ จำกัด

โจทก์

หน้า ๑๒๓๑

บริษัทคริสเตียนนิและเนลเสน (ไทย) จำกัด

จำเลย

ในกรณีที่ศาลแขวงพิพากษายกฟ้อง โจทก์ย่อมอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษานั้น ในปัญหาข้อเท็จจริง ไม่ได้ต้องห้ามตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง ฯ พ.ศ. ๒๕๑๙ มาตรา ๒๒

อุทธรณ์ว่า ออกตั๋วสัญญาใช้เงินให้ยึดถือไว้เป็นหลักประกันการเบิกเงินล่วงหน้าตามสัญญา มิได้ออกให้เพื่อการอย่างอื่น เป็นการอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง

อุทธรณ์คัดค้านในข้อที่ศาลชั้นต้นมิได้ยกขึ้นวินิจฉัยให้เป็นผลอย่างไรแก่คดีเป็นอุทธรณ์คัดค้านที่นอกประเด็นไม่ชอบจะรับไว้พิจารณา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๙๙ / ๒๕๑๒

ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครเหนือ

โจทก์

หน้า ๒๐๙๐

นายชัยประภา นพคุณ กับพวก

จำเลย

คดีที่ศาลพิพากษาให้ยกฟ้องโจทก์ โดยฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยร่วมกันจัดพิมพ์หนังสือออกโฆษณาจริง แต่ข้อความนั้นไม่ใช่เรื่องดูหมิ่นเจ้าพนักงานหรือศาลหรือละเมิดอำนาจศาล จำเลยอุทธรณ์ว่า จำเลยไม่ได้ร่วมกันจัดพิมพ์หนังสือหมิ่นประมาทตามฟ้องและฟ้องโจทก์เคลือบคลุมนั้น ถือว่าเป็นอุทธรณ์ในข้อเท็จจริง ต้องห้ามอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง ฯ พ.ศ. ๒๕๑๙ มาตรา ๒๒ ส่วนที่อุทธรณ์ว่าฟ้องเคลือบคลุมนั้นไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรรับไว้วินิจฉัย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๒๒ / ๒๕๑๓

นายสวัสดิ์ เอี่ยมวิสัย

โจทก์

หน้า ๒๑๑๗

นายสหาก มังวอ กับพวก

จำเลย

ศาลแขวงพิพากษายกฟ้อง โดยฟังว่า จำเลยไม่มีเจตนากระทำความผิด โจทก์อุทธรณ์ว่า พฤติการณ์ของจำเลยถือว่าจำเลยมีเจตนาทุจริต และว่าศาลตีความเจตนาของจำเลยโดยไม่ชอบ ดังนี้ เป็นการโต้เถียงข้อเท็จจริงที่ศาลแขวงรับฟัง จึงต้องห้ามมิให้อุทธรณ์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๘๙ / ๒๕๑๔

นายพิเชียร วิกยานนท์

โจทก์

หน้า ๗๒๗

พลโทศาสันติต โชติคุณาน กับพวก

จำเลย

มาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ ซึ่งห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลแขวงในปัญหาข้อเท็จจริงนั้น แม้จะเป็นคำพิพากษายกฟ้องในชั้นใต้สวนมูลฟ้องก็ต้องห้ามอุทธรณ์ด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๖๘ / ๒๕๑๔

นายสวัสดิ์ หอรุ่งเรือง

โจทก์

หน้า ๑๐๖๙

นายวิรัตน์ เจริญผลาด กับพวก

จำเลย

โจทก์อุทธรณ์อ้างเป็นปัญหาข้อกฎหมายว่า ศาลชั้นต้นวินิจฉัยชี้ขาดประเด็นข้อสำคัญแห่งคดีขัดแย้งและฝ่าฝืนต่อคำพยานหลักฐานในท้องสำนวน เป็นการไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

แต่เมื่อปรากฏว่าศาลชั้นต้นมิได้วินิจฉัยพยานหลักฐานนอกไปจากที่ปรากฏในสำนวน หรือยกเอาเรื่องนอกสำนวนขึ้นวินิจฉัย หากแต่ได้ยกเอาถ้อยคำของพยานโจทก์ขึ้นมาประกอบเป็นข้อวินิจฉัยว่า คำเบิกความของพยานโจทก์ดังกล่าวไม่น่าเชื่อว่าจะเป็นความจริงตามฟ้อง ดังนี้ อุทธรณ์ของโจทก์ย่อมเป็นอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๕๑ / ๒๕๑๔

นายประมวล คิริกุล

โจทก์

หน้า ๑๓๗๓

นายประพัฒน์ ชื่นประสิทธิ์

จำเลย

ศาลแขวงวินิจฉัยข้อหาฐานลักทรัพย์ว่า การกระทำของจำเลยยังฟังไม่ได้ว่ากระทำโดยทุจริต ซึ่งพอแปลได้ว่าพิพากษายกฟ้องโจทก์โดยอาศัยข้อเท็จจริง โจทก์อุทธรณ์ว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตไม่ได้ ต้องห้ามตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ พ.ศ. ๒๕๑๔ มาตรา ๒๒

คำสั่งร้องศาลฎีกาที่ ๕๔๖ / ๒๕๑๔

ผู้ว่าคดีศาลแขวงธนบุรี

โจทก์

หน้า ๒๑๕๓

นายกฤษณ์ ไชยเศรษฐ์

โจทก์ร่วม

นางสุรางค์ศรี คำนึ่งสุข

จำเลย

(ผู้ร้อง)

ศาลแขวง ฯ พิพากษาลงโทษจำเลย แล้วจำเลยยื่นอุทธรณ์ แต่ศาลชั้นต้นสั่งไม่รับอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยืนตามคำสั่งศาลชั้นต้นที่สั่งไม่รับอุทธรณ์ของจำเลย จำเลยยังมีสิทธิฎีกาคัดค้านคำสั่งอุทธรณ์ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๙ / ๒๕๑๖

จำเอกบุญนาถ เวียงเพิ่ม

โจทก์

หน้า ๑๖๕

จำสิบเอกประเสริฐ พรหมวิหารวิเศษรักษา

จำเลย

โจทก์ออกเช็คให้ผู้อื่นเพื่อประกันหนี้ ต่อมาโจทก์ได้มอบเงินให้จำเลยไปชำระหนี้ตามเช็คนั้นแล้วรับเช็คคืนมาให้โจทก์ จำเลยได้นำเงินไปชำระและรับเช็คมาแล้ว จำเลยเป็นผู้ครอบครองเช็คอันเป็นทรัพย์สินของโจทก์ไว้ จำเลยไม่คืนให้โจทก์กลับอ้างว่า โจทก์ไม่ได้มอบเงินให้ไปชำระหนี้แทน แล้วนำเอาเช็คไปเบิกเงินจากธนาคาร พฤติการณ์เช่นนี้ถือได้ว่าเป็นการเบียดบังเอาเช็คของโจทก์ ไปโดยทุจริตการกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานลักยอก

คดีที่คู่ความอุทธรณ์ได้แต่เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง นั้น ข้อเท็จจริงต้องฟังเป็นยุติตามที่ศาลแขวงฟังมา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๔ / ๒๕๑๖

ผู้ว่าคดีศาลแขวงนครศรีธรรมราช

โจทก์

หน้า ๔๗๘

นายสะปือ กิจราช

จำเลย

คดีที่ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นในปัญหาข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง เมื่อศาลชั้นต้นฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยขายรถจักรยานยนต์

ให้ผู้เสียหายไปแล้ว ผู้เสียหายยังชำระค่ารถให้จำเลยไม่ครบ จำเลยจึงไปเอารถคืนมา โดยใช้อุบายหลอกลวงว่า ยืมรถไปเอาทะเบียนมาให้ผู้เสียหาย ถือได้ว่าศาลชั้นต้นฟังข้อเท็จจริงว่า จำเลยมีเจตนาทางอาญาอยู่ในตัวแล้ว การที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า ตามข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นฟังมาเป็นเรื่องผิดสัญญา ยืมในทางแพ่งและจำเลยไม่มีเจตนาในทางอาญา จึงเป็นการวินิจฉัยที่ฝ่าฝืนข้อเท็จจริง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๑๐ / ๒๕๑๖

ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครใต้

โจทก์

หน้า ๗๔๘

นายระยับ ศรีบุญเรือง

จำเลย

การทำให้หรือใช้เอกสารปลอมน่าจะเกิดความเสียหายหรือไม่เป็นปัญหาข้อเท็จจริง

ศาลแขวงพิพากษายกฟ้อง โดยฟังข้อเท็จจริง เอกสารปลอมที่โจทก์ฟ้อง ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย โจทก์จึงต้องห้ามตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๒๒ มิให้อุทธรณ์ได้แย้ง แม้โจทก์จะได้อุทธรณ์และศาลอุทธรณ์วินิจฉัยให้ ก็ไม่ก่อให้เกิดสิทธิฎีกาในปัญหาข้อนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๔๘ / ๒๕๑๖

ผู้ว่าคดีศาลแขวงเชียงใหม่

โจทก์

หน้า ๑๒๘๗

ธนาคารกสิกรไทย จำกัด

โจทก์ร่วม

นายครรชิต ดันสุหัช

จำเลย

คดีที่ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ นั้น เมื่อผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาคดีมีคำสั่งไม่อนุญาตให้อุทธรณ์แล้ว ผู้อุทธรณ์จะอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อศาลอุทธรณ์ไม่ได้ เพราะการอนุญาตหรือไม่ เป็นอำนาจเฉพาะตัวของผู้พิพากษาผู้นั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๗๔ / ๒๕๑๖

นางเล็ก ฉาบกลิ่นหอม

โจทก์

หน้า ๑๔๗๙

เรือตรีอนันต์ ดิษย์บุตร

จำเลย

ศาลแขวง ฯ สั่งฟ้องอุทธรณ์ของโจทก์ว่า “รับเป็นคำฟ้องอุทธรณ์ สำเนาให้อีกฝ่ายหนึ่งแก้” เพียงเท่านั้น ยังถือไม่ได้ว่าผู้พิพากษาผู้พิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาได้มีคำสั่งอนุญาตให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง

ศาลแขวง ฯ ได้สวนมูลฟ้องแล้วเห็นว่า คดีไม่มีมูลพิพากษายกฟ้องโจทก์ คดีขึ้นมาสู่ศาลอุทธรณ์โดยมิได้มีการอนุญาตให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง แม้ศาลอุทธรณ์พิพากษาว่า คดีมีมูลก็ไม่เป็นการเด็ดขาดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๐

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๐๓ / ๒๕๑๖

พันโทชาติเฉลิม เลขาณิษย์ธรรมพิทักษ์

โจทก์

หน้า ๑๗๙๒

นางศรีสว่าง เฮงพัฒน์ กับพวก

จำเลย

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานฉ้อโกง การที่ศาลชั้นต้นสืบพยานโจทก์ไปบ้างแล้วสั่งดสืบพยานโจทก์และจำเลย แล้วพิพากษายกฟ้อง เป็นการใช้ดุลพินิจตามมาตรา ๑๗๔ วรรคท้าย แห่งประมวลกฎหมาย

วิธีพิจารณาความอาญาว่า จำเป็นต้องสืบพยานต่อไปอีกหรือไม่ เป็นปัญหาข้อเท็จจริงและการที่ศาลชั้นต้นฟังว่าโจทก์มิได้ซื้อที่พิพาทเพราะหลงเชื่อคำหลอกลวงของจำเลย ถือไม่ได้ว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตหลอกลวงโจทก์ ก็เป็นปัญหาข้อเท็จจริงเช่นเดียวกัน เมื่อศาลชั้นต้นที่พิพากษายกฟ้องเป็นศาลแขวง ฯ โจทก์จึงไม่มีสิทธิอุทธรณ์ ในปัญหาข้อเท็จจริงดังกล่าว เพราะเป็นการต้องห้ามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๗ / ๒๕๑๘

ผู้ว่าคดีศาลแขวงพระนครเหนือ

โจทก์

หน้า ๙๗

นายเหียนพงษ์ หรือแห่นพอง แซ่ลี

จำเลย

ศาลชั้นต้นฟังข้อเท็จจริงว่า อ. ผู้เสียหายนำเงินไปลงทุนกับจำเลยเพื่อเล่นกำถั่วพนัน มีวัตถุประสงค์ผิดกฎหมาย จึงไม่ใช่ผู้เสียหาย โจทก์อุทธรณ์ว่า ไม่ควรฟังว่าไม่ใช่ผู้เสียหาย เพราะยังไม่ได้ร่วมกระทำผิด ดังนี้ เป็นอุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมาย ไม่ต้องห้ามอุทธรณ์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๐๖ / ๒๕๒๐

พนักงานอัยการ กรมอัยการ

โจทก์

บริษัทลองแมนกรุ๊ป (ตะวันออกไกล) จำกัด ฯ

โจทก์ร่วม

ห้างหุ้นส่วนจำกัดแพร่พิทยา ฯ กับพวก

จำเลย

ศาลชั้นต้นฟังว่า แม้จำเลยเป็นผู้ส่งซื้อหนังสือดังกล่าวมาจากฮ่องกงก็ตามก็จะถือว่าจำเลยได้ทราบ ว่าหนังสือดังกล่าวเป็นหนังสือปลอมหรือเป็นหนังสือที่นำเอารูปรอยประดิษฐ์หรือข้อความใดในการประกอบ การค้าของผู้อื่นมาใช้ไม่ได้ เท่ากับศาลชั้นต้นฟังข้อเท็จจริงว่า จำเลยไม่มีเจตนาใช้เอกสารปลอม ศาลชั้นต้น ยกฟ้อง โจทก์จึงต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ พ.ศ. ๒๕๑๙ มาตรา ๒๒ ศาล อุทธรณ์วินิจฉัยว่าไม่ทำให้เกิดสิทธิแก่โจทก์ที่จะฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงนี้ได้เพราะมิได้เป็นข้อที่ยกขึ้นว่า กล่าวกันมาในชั้นอุทธรณ์ ฎีกาโจทก์จึงต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ประกอบ ด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๔ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๒๘ / ๒๕๒๓

นายปลั่ง วุฒิสิลป์ กับพวก

โจทก์

หน้า ๑๒๕๒

นายวันชัย จิราธิวัฒน์ กับพวก

จำเลย

ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า การกระทำของจำเลยขาดเจตนาที่จะกระทำความผิดอาญาฐานทำให้เสียหาย ซึ่งเป็นข้อเท็จจริง ส่วนที่ว่าดีกของโจทก์ได้รับความเสียหายมากหรือน้อยก็เป็นเพียงเหตุผลข้อหนึ่งที่ศาล ชั้นต้นใช้ประกอบคำวินิจฉัยว่าจำเลยไม่มีเจตนากระทำความผิดอาญา จึงเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง ฯ มาตรา ๒๒

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๖๔๒ / ๒๕๒๖

นายสุวรรณ์ สกุลมีฤทธิ์

โจทก์

นางปนัดดา นามบุรี กับพวก

จำเลย

คดีที่ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๒๒ ประกอบด้วยพระราชบัญญัติให้นำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับในศาลจังหวัด พ.ศ. ๒๕๒๐ เมื่อในชั้นอุทธรณ์ ไม่มีการอนุญาตให้โจทก์อุทธรณ์ในข้อเท็จจริงและศาลอุทธรณ์ก็ไม่รับวินิจฉัยข้อเท็จจริง การที่ศาลชั้นต้นเพ่งจะอนุญาตให้ฎีกาข้อเท็จจริงนั้น ไม่ชอบด้วยกระบวนการพิจารณา เพราะไม่มีบทกฎหมายใดให้อำนาจเช่นนั้น ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๗๐๕ / ๒๕๒๖

นางสาวสมสุข พัทธานภาพ

โจทก์

บริษัทสยามค้าผลิตภัณฑ์และการลงทุน จำกัด

กับพวก

จำเลย

ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์โดยให้เหตุผลในการตัดสินว่า กรณียังไม่มีพฤติการณ์ที่จะแสดงว่าจำเลยทั้งสองส่อเจตนาฉ้อโกงโจทก์ เป็นการยกฟ้องในปัญหาข้อเท็จจริงว่าจำเลยไม่มีเจตนากระทำความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง ซึ่งต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๒๒ โจทก์อุทธรณ์ว่าพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบข้อเท็จจริงฟังได้ว่า จำเลยทั้งสองได้สมคบกันหลอกลวงอันเป็นการฉ้อโกงโจทก์ จึงเป็นอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงศาลอุทธรณ์ย่อมพิพากษายกอุทธรณ์โจทก์

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๔๒ / ๒๕๒๘

นายสิริ วัฒนภา

โจทก์

นายสุรเดช วัฒนภา

จำเลย

ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ศาลอุทธรณ์เห็นว่า คดีโจทก์ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๒๒ ให้ยกอุทธรณ์ของโจทก์ ดังนี้ โจทก์ไม่มีสิทธิฎีกา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๐๑ / ๒๕๒๘

ธนากรรมหานคร จำกัด ฯ

โจทก์

นายกิติรัตน์ สวัสดิ์ภักดี

จำเลย

โจทก์ฟ้องจำเลยในข้อหาความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ ศาลชั้นต้นฟังข้อเท็จจริงว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดตามฟ้องเพราะขาดเจตนาทุจริต พิพากษายกฟ้อง คดีจึงต้องห้ามอุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นในปัญหาข้อเท็จจริง โจทก์อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง การที่ศาลอุทธรณ์รับวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงให้ตามอุทธรณ์ของโจทก์จึงเป็นการมิชอบ และต้องถือว่าข้อเท็จจริงเป็นอันยุติตามคำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดตามฟ้อง โจทก์จึงไม่มีสิทธิฎีกา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๙๔-๖๙๕ / ๒๕๒๙ พนักงานอัยการ กรมอัยการ

โจทก์

นางนิตยา แก้วสะอาด

โจทก์ร่วม

นางจริญญา นาลสุวรรณ กับพวก

จำเลย

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๙๓, ๓๒๖ ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า พยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบมายังมีข้อสงสัยว่าจำเลยทั้งสองกล่าวคำดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาทโจทก์ร่วมหรือไม่ ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลยทั้งสอง พิพากษายกฟ้อง โจทก์ร่วมอุทธรณ์ว่าคำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นมิได้วินิจฉัยถึงจำเลยที่ ๒ ด้วย เป็นการไม่ชอบดังนี้ เป็นการโต้แย้งในข้อที่ว่าคำพิพากษาของศาลชั้นต้นนั้นวินิจฉัยถึงจำเลยคนใดบ้างอันเป็นการอุทธรณ์ได้เถียงในปัญหาข้อเท็จจริง ต้องห้ามตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๒๙ มาตรา ๒๒ ศาลอุทธรณ์รับวินิจฉัยให้ไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๙๖-๑๑๙๗ / ๒๕๒๙ นายบุญ อัครเดชา

โจทก์

นางต่อมแก้ว โพธิ์ทอง

จำเลย

คดีที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงซึ่งต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง เมื่อศาลแขวงพิพากษายกฟ้องแล้วจึงอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงไม่ได้

โจทก์อุทธรณ์ว่า จำเลยรับเงินจากลูกค้าแทนโจทก์แล้วมิได้ส่งมอบเงินแก่โจทก์ เท่ากับจำเลยครอบครองแทนโจทก์แล้วจำเลยทุจริตเอาไปเสีย ไม่นำส่งแก่โจทก์นั้นเป็นอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง การที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า จำเลยเป็นตัวแทนของโจทก์ ได้รับมอบหมายจากโจทก์ให้เก็บเงินและครอบครองเงินแทนโจทก์ ย่อมเป็นการวินิจฉัยข้อเท็จจริง แม้จะเป็นการวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของโจทก์เป็นการวินิจฉัยนอกเหนือไปจากข้อเท็จจริงที่ศาลแขวงฟังยุติแล้วว่า จำเลยไม่ได้ครอบครองเงินแทนโจทก์และเบียดบังเงินของโจทก์ จึงเป็นการวินิจฉัยที่มีชอบ แม้ว่าจำเลยมิได้หยิบยกปัญหาข้อนี้ขึ้นอ้างถึง ศาลฎีกาก็ยกขึ้นวินิจฉัยได้ เพราะเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย และจำเลยจะฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงต่อไปไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๙๕ / ๒๕๒๙ นายแพทย์ประสิทธิ์ พุตระกูล

โจทก์

นางพาง วรธนกุล

จำเลย

ปัญหาที่ว่าอายุความเริ่มนับเมื่อใด เป็นปัญหาข้อกฎหมาย แต่ปัญหาที่ว่าโจทก์ทราบมูลเหตุแห่งคดีนี้ และรู้ตัวผู้กระทำความผิดตั้งแต่เมื่อใด เป็นปัญหาข้อเท็จจริง

เมื่อคดีต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง การที่ศาลชั้นต้นรับอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์รับวินิจฉัยให้ ย่อมไม่ชอบด้วยวิธีพิจารณา ดังนั้น ย่อมไม่มีข้อเท็จจริงที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในศาลอุทธรณ์โดยชอบ โจทก์จะฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงหาได้ไม่ แม้จะมีผู้พิพากษาที่ลงชื่อในศาลอุทธรณ์อนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้ก็ตาม

เมื่อคดีขาดอายุความ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๖) โจทก์ไม่มีอำนาจคดีมาฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๙ / ๒๕๓๐

นายไพบุลย์ เอกพิสิฐ

โจทก์

นายพิสิฐ งามธนกิจจา

จำเลย

เมื่อศาลแขวงพิพากษายกฟ้องโดยวินิจฉัยข้อเท็จจริงว่า จำเลยขาดเจตนากระทำความผิดตามฟ้องแล้ว คดีย่อมต้องห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริงไม่อาจนำข้อกฎหมายไปวินิจฉัยชี้ขาดเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงเป็นอย่างอื่นได้อีก โจทก์จึงอุทธรณ์ข้อกฎหมายไม่ได้ เพราะไม่ว่าข้อกฎหมายที่โจทก์อุทธรณ์มาจะเป็นสาระหรือไม่ มีความหมายหรือมีผลประการใด ก็ไม่ทำให้ผลทางคดีเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นได้อีก

มาตรา ๒๒ ทวิ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๐๗ / ๒๕๒๒

พนักงานอัยการประจำศาลแขวงนครศรีธรรมราช

โจทก์

บริษัทประศาสน์พานิชการ จำกัด

โจทก์ร่วม

นายเชิดพงษ์ แซ่เล้าหรือถิรจิตโต

จำเลย

ศาลแขวงพิพากษายกฟ้อง โจทก์ร่วมอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง ผู้พิพากษาผู้ซึ่งลงชื่อในคำพิพากษาสั่งรับอุทธรณ์ว่า “ครบกำหนดวันที่ ๑ เป็นวันเสาร์ และวันที่ ๒ เป็นวันอาทิตย์ซึ่งหยุดราชการ โจทก์ร่วมจึงมีสิทธิยื่นวันนี้ได้ รับเป็นอุทธรณ์ สำเนาให้จำเลย” ดังนี้ ไม่ถือว่าผู้พิพากษาผู้นั้นได้มีคำสั่งอนุญาตให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง เพราะมิได้แสดงเหตุผลว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลอุทธรณ์ และมีคำสั่งอนุญาตให้อุทธรณ์ได้ ศาลอุทธรณ์ไม่วินิจฉัยอุทธรณ์ให้ จึงเป็นการชอบ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๒๙ / ๒๕๒๖

นายสมโพธิ แสงเดือนฉาย

โจทก์

นายปรีชา เจริญสุข

จำเลย

อุทธรณ์ของโจทก์ที่ว่า คำเบิกความของตัวโจทก์ พยานจำเลย และพฤติการณ์ของจำเลยประกอบกันฟังได้ว่าจำเลยกระทำความผิดดังฟ้องนั้น เป็นการโต้เถียงการชั่งน้ำหนักในการรับฟังพยานหลักฐาน จึงเป็นอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง

ส่วนอุทธรณ์ของโจทก์ที่ว่าศาลชั้นต้นรับฟังข้อเท็จจริงคลาดเคลื่อนนอกฟ้องนอกประเด็นนั้น โจทก์มิได้แสดงโดยชัดเจนว่าศาลชั้นต้นรับฟังข้อเท็จจริงคลาดเคลื่อนนอกฟ้องนอกประเด็นอย่างไร หากเป็นอุทธรณ์ที่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ ไม่

การที่ศาลชั้นต้นสั่งรับอุทธรณ์ของโจทก์ ไม่เป็นการอนุญาตให้อุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๒๒ ทวิ

ข้อสังเกตเกี่ยวกับวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง

๑. อำนาจศาล

อำนาจในการพิจารณาพิพากษาของศาลในส่วนที่เกี่ยวกับคดีอาญา ต้องเป็นไปตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๕, ๒๑, ๒๒ (๑)-(๕) คือ

๑. ออกหมายเรียก ออกหมายอาญา ออกหมายสั่งให้ส่งคนมาจากหรือไปยังจังหวัดอื่น
๒. ออกคำสั่งใด ๆ ซึ่งมีใช่เป็นไปในทางวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดี
๓. ทำการไต่สวนมูลฟ้อง และมีคำสั่งในคดีอาญา
๔. ทำการไต่สวนและมีคำสั่งในการชั้นสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
๕. พิจารณาพิพากษาคดีอาญา ซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ทั้งนี้จะไม่ลงโทษจำคุกเกินกว่า ๖ เดือนหรือปรับเกินกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งโทษจำคุกหรือปรับนั้นอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างเกินอัตราที่กล่าวแล้วไม่ได้

ในกรณีที่ศาลพิจารณายานหลักฐานแห่งคดีแล้ว เห็นว่าโทษของจำเลยควรจำคุกเกินกว่า ๖ เดือนหรือปรับเกินกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งโทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่างเกินกว่าอัตราที่กล่าวแล้ว จะพิพากษาไปทันทีไม่ได้ จะต้องให้ผู้พิพากษาอย่างน้อยคนหนึ่งลงชื่อเป็นองค์คณะก่อน

๒. การผิดฟ้อง

๑. การผิดฟ้องครั้งแรกต้องกระทำภายในระยะเวลา ๗๒ ชั่วโมง นับแต่พนักงานสอบสวนรับตัวผู้ต้องหาไว้ควบคุม โดยนับเป็นรายชั่วโมง
๒. ในการผิดฟ้อง หากผู้ต้องหาแถลงต่อศาลรับสารภาพ ศาลอาจไม่อนุญาตให้ผิดฟ้อง ซึ่งหากศาลไม่อนุญาตจะต้องฟ้องผู้ต้องหาทันทีในวันนั้น หากฟ้องไม่ทันต้องปล่อยตัวผู้ต้องหา
๓. ศาลไม่จำเป็นต้องอนุญาตให้ผิดฟ้องเต็มตามขอ ๖ วันเสมอไป โดยอาจสั้นน้อยกว่านั้นได้ตามความเหมาะสม
๔. หากวันครบยื่นขอผิดฟ้องวันสุดท้ายของแต่ละคราวตรงกับวันเสาร์, อาทิตย์ หรือวันหยุดราชการ ในทางปฏิบัติจะต้องยื่นคำร้องขอผิดฟ้องหรือฟ้องก่อนวันที่ครบผิดฟ้อง
๕. กรณีที่ผู้ร้องขอผิดฟ้องไม่มายื่นภายในกำหนดเวลาหรือไม่มีเหตุจำเป็นเพียงพอให้ศาลยกคำร้อง
๖. การผิดฟ้องครั้งที่ ๔, ๕ ศาลจะต้องทำการไต่สวนคำร้องก่อนสั่งเสมอ โดยสืบผู้ร้องหรือพยาน

ผู้ร้องอย่างน้อย ๑ ปาก

๗. กรณีที่มีวันหยุดราชการติดต่อกันตั้งแต่สามวันขึ้นไป ศาลจะต้องเปิดทำการให้เป็นพิเศษครั้งวันเพื่อการนัดฟ้อง, ฝากขัง หรือฟ้อง ทั้งนี้โดยพิจารณาวันที่เปิดให้คำวันหยุดราชการไม่ให้ติดต่อกันเกิน ๗๒ ชั่วโมง

๓. การฝากขัง

๑. ระยะเวลาการขอฝากขังทำได้เท่าระยะเวลานัดฟ้อง (มาตรา ๘)
๒. ศาลจะสั่งให้ออกหมายขังหรือมอบตัวผู้ต้องหาให้ผู้ร้องรับตัวไปควบคุมเองก็ได้ สุดแต่จะเห็นสมควร
๓. หากไม่อนุญาตให้นัดฟ้อง ก็ไม่อนุญาตให้มีการฝากขัง
๔. หากผู้ต้องหาได้รับการประกันตัวชั้นสอบสวน ผู้ต้องหาอาจไม่ต้องมาในวันฝากขัง
๕. กรณีผู้ต้องหาถูกควบคุมโดยคำสั่งศาล ไม่ว่าฝ่ายใดเป็นผู้ใช้อำนาจควบคุมศาลมีอำนาจพิจารณาสั่งปล่อยชั่วคราวได้
๖. ถ้าผู้ต้องหาป่วยมาศาลในวันฝากขังไม่ได้ ผู้ร้องต้องมีหลักฐานประกอบ (การนำใบรับรองแพทย์มาแสดงก็เป็นหลักฐานเพียงพอแล้ว)

๔. การฟ้องคดี

๑. โจทก์จะฟ้องคดีด้วยวาจาหรือทำเป็นหนังสือก็ได้ (มาตรา ๒๐)
๒. หากผู้เสียหายเป็นโจทก์ จะต้องมีการไต่สวนมูลฟ้อง และส่งสำเนาคำฟ้องให้จำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
๓. ในกรณีที่พนักงานอัยการฟ้องคดีซึ่งพันกำหนดเวลานัดฟ้องตามมาตรา ๗ จะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมอัยการก่อน (มาตรา ๙)
๔. เมื่อศาลสอบถามจำเลย จำเลยให้การปฏิเสธ ให้ศาลมีคำสั่งให้โจทก์รับตัวจำเลยคืนไปเพื่อสอบสวนใหม่ โดยจำหน่ายคดีที่ฟ้องเสีย และให้โจทก์ลงชื่อรับตัวผู้ต้องหาไปเป็นหลักฐานด้วย

๕. การพิจารณาพิพากษา

๑. การพิจารณาคดีอาญาในศาลแขวงกฎหมายบัญญัติให้ดำเนินกรโดยเร็ว คำสั่งหรือคำพิพากษาจะกระทำด้วยวาจาก็ได้ (มาตรา ๒๑)
๒. ถ้อยคำเบิกความของพยาน ศาลจะบันทึกไว้แต่สาระสำคัญโดยย่อก็ได้ (มาตรา ๑๙ วรรคท้าย)
๓. ในกรณีที่พิจารณาแล้วเห็นว่าต้องพิพากษาลงโทษจำเลยเกินกว่า ๖ เดือน หรือปรับเกินกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จะต้องให้ผู้พิพากษาอย่างน้อยคนหนึ่งลงชื่อเป็นองค์คณะก่อน

๖. การอุทธรณ์ฎีกา

๑. คู่ความอุทธรณ์ฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายได้เสมอ
๒. ห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง เว้นแต่เข้าข้อยกเว้น ตามมาตรา ๒๒, ๒๒ (ทวิ)



ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม
(www.library.coj.go.th)

สถานะบุคคลของกะเทยไทย

ศักดิ์ สอนงชาติ *

บุคคลทุกคนจะต้องมีสถานะ เพราะสถานะเป็นส่วนประกอบอันสำคัญยิ่งในสภาพแห่งความเป็นบุคคล สถานะเป็นบ่อเกิดแห่งสิทธิและหน้าที่ของบุคคล บุคคลใดมีสถานะใดก็ย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับบุคคลในสถานะนั้น การเกิดเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดสถานะของบุคคลและเพศในการเกิดยังมีผลทำให้บุคคลที่เกิดมาแต่ละเพศนั้นมีสิทธิและหน้าที่ต่างกัน เช่นระหว่างชายกับหญิง หญิงได้รับยกเว้นหน้าที่ในการรับราชการทหาร แต่มีสิทธิยิ่งกว่าชายในการใช้นามสกุลของสามี ขณะเดียวกันกฎหมายกลับมิได้บัญญัติรับรองสถานะบุคคลของกะเทยไว้เลย

กะเทย หมายความว่าบุคคลประเภทใดก็พอจะรู้กันอยู่ แต่เป็นเรื่องยากที่จะชี้ชัดลงไปว่าบุคคลใดเป็นกะเทย เพราะหมิ่นเหม่ต่อการที่จะถูกฟ้องร้องเป็นคดีอาญาฐานหมิ่นประมาท แม้ไม่ฟ้องร้องก็อาจจะมีการกล่าวหาว่าทำร้ายให้สงภริยาหรือบุตรสาวมาพิสูจน์ดังที่เคยมีการทำพิสูจน์กันมาแล้วในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จังหวัดหนึ่งทางภาคอีสาน ความจริงใครเป็นกะเทยหรือไม่มันผู้รู้ดียิ่งกว่าใครย่อมได้แก่ผู้ที่เป็นกะเทยเอง แต่น้อยนักที่จะมีคนยอมรับ มีแต่กล่าวว่าฉันผู้ชายนะยะ

กะเทยจะเริ่มมีมาแต่ครั้งไหนไม่มีใครกล้ายืนยัน เพราะมีมาช้านานจนผู้รู้เห็นล่วงลับดับสับซาร์ไปหมดสิ้นแล้ว แต่ก็คงพอจะยืนยันได้ว่ากะเทยมิได้มีมาตั้งแต่ครั้งพระเจ้าเริ่มสร้างโลก เพราะอาดัมกับอีวามนุษย์คู่แรกที่พระเจ้าสร้างขึ้นนั้นเป็นชายจริงหญิงแท้ทำให้กะเทยไม่ เพิ่งจะมาแตกลูกแตกหลานแล้วกลับกลายเป็นในภายหลัง แม้กระนั้นก็ยังมิผู้ชัดทอว่ากะเทยเป็นมนุษย์ที่พระเจ้าไสิวิญญาณพิตร่าง ถ้าหากเป็นความจริงย่อมแสดงว่ากะเทยเกิดจากความผิดพลาดของพระเจ้า ดังนั้น การเป็นกะเทยจึงมิใช่ความผิดของกะเทยเอง

ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้ให้คำนิยามไว้ว่า กะเทยหมายความว่าคนที่มีอวัยวะเพศทั้งชายและหญิง หรือคนที่มีจิตใจและกิริยาอาการตรงข้ามกับเพศของตน กะเทยตามความหมายแรกที่ว่ามีอวัยวะเพศทั้งชายและหญิงนั้นยากที่จะประสบพบเห็น แต่กะเทยตามความหมายหลังอาจพบเห็นได้ทั่วไป คนที่มีจิตใจและกิริยาอาการตรงข้ามกับเพศของตนนั้นอาจเป็นได้ทั้งชายและหญิง ใครที่มีสภาพทางจิตใจตรงข้ามกับสภาพทางกายไม่ว่าชายหรือหญิงย่อมได้ชื่อว่าเป็นกะเทยทั้งสิ้น

* อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง

ฝรั่งเรียกชายที่รักร่วมเพศว่าเกย์ ส่วนหญิงที่รักร่วมเพศนั้นกลับเรียกว่าเลสเบี้ยน นอกจากนี้ยังแบ่งประเภทเกย์ออกเป็นเกย์คิงและเกย์ควีน เกย์คนไหนชอบทำหน้าที่สามีก็ได้เป็นเกย์คิง เกย์คนไหนชอบทำหน้าที่ภริยาก็ได้เป็นเกย์ควีน แต่เกย์บางคนก็ทำหน้าที่ได้ทั้งสองอย่าง ถ้าจะว่าไปการเป็นเกย์ฝรั่งเห็นทีจะดีกว่าเป็นกะเทยไทย เพราะอยู่เฉยๆ ก็ได้เป็นคิงและควีนโดยไม่ต้องมีแว่นแคว้นปกครอง

ชายประเภทเกย์คิงนั้นอาจไม่ใช่กะเทยที่แท้จริง เพราะมีอวัยวะเพศชายและสามารถทำหน้าที่สามีได้ เพียงแต่ไม่ชอบทำหน้าที่ตามที่ควรทำเท่านั้นเอง แม้จิตใจจะไม่เหมือนชายปกติธรรมดาทั่วไป ก็ยังไม่ถึงกับตรงข้าม ถ้าจะแก้ไขก็ต้องแก้ไขจิตใจ มิใช่แก้ไขร่างกาย ดังนั้น เกย์ประเภทนี้ถ้าไม่ไปลวงละเมิดร่างกายของชายอื่นโดยเขาไม่ยินยอม ก็คงจะไม่มีปัญหาอะไรเลย แต่ชายประเภทเกย์ควีนนั้นต้องถือว่าเป็นกะเทย เนื่องจากตัวเป็นชายแต่จิตใจเป็นหญิงซึ่งตรงข้ามกับเพศของตน เมื่อสภาพทางกายไม่อำนวยให้ทำหน้าที่ภริยาได้ตามธรรมชาติ จึงมีบางคนดัดรนชวนชายไปให้แพทย์ทำการผ่าตัดแปลงเพศ เพื่อให้สภาพทางกายเปลี่ยนแปลงเป็นหญิงตรงกับสภาพทางจิตใจ แม้ไม่สามารถมีบุตรได้ ก็สามารถทำหน้าที่ภริยาได้ซึ่งดีกว่าอยู่เปล่าๆ

การผ่าตัดแปลงเพศนั้น จะแปลงเพศจากชายเป็นหญิงหรือจากหญิงเป็นชายก็ไม่มีกฎหมายห้ามหรือถือเป็นความผิดแต่อย่างใด เพราะเป็นเสรีภาพในร่างกายของบุคคล แพทย์ผู้ทำการผ่าตัดแปลงเพศโดยได้รับคามยินยอมก็ไม่มีผิดทางอาญา และไม่ต้องรับผิดชอบละเมิดในทางแพ่ง ตอนทำการผ่าตัดจึงแสนจะราบรื่น แต่เมื่อผ่าตัดแปลงเพศสำเร็จกลับไม่ราบรื่น เพราะมีปัญหาเกี่ยวกับสถานะบุคคลซึ่งเคยแจ้งทะเบียนคนเกิดไว้เพศหนึ่ง การที่เปลี่ยนแปลงเป็นอีกเพศหนึ่งในภายหลังนั้น กฎหมายจะยอมรับรับรองเพียงใด

เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้มีกะเทยชายคนหนึ่งชื่อชุมพล ยื่นคำร้องขอต่อศาลว่า ผู้ร้องเป็นชายโดยกำเนิด แต่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนแปลงอวัยวะเพศเป็นหญิงแล้ว เพียงแต่ไม่สามารถมีบุตรได้เท่านั้น ผู้ร้องมีความประสงค์จะถือเพศหญิงต่อไปโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่เจ้าพนักงานขัดข้องในการแก้หลักฐานในทะเบียนบ้าน บัตรประจำตัวประชาชน และทะเบียนทหาร จึงขอให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ร้องถือเพศเป็นหญิง

ศาลชั้นต้นตรวจคำร้องขอแล้วมีคำสั่งว่า ไม่มีกฎหมายรับรองให้ผู้ร้องขอต่อศาลเพื่อเปลี่ยนเพศได้ ผู้ร้องไม่มีสิทธิที่จะใช้สิทธิทางศาลให้ยกคำร้องขอ ผู้ร้องอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ผู้ร้องฎีกาต่อมา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เพศของบุคคลธรรมดาในกฎหมายรับรองและถือเอาตามเพศที่ถือกำเนิดมา และคำว่าหญิง ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายความว่าคนหรือลูกได้ ผู้ร้องถือกำเนิดมาเป็นชายถึงหากจะมีเสรีภาพในร่างกายโดยรับการผ่าตัดเปลี่ยนแปลงอวัยวะเพศเป็นอวัยวะเพศของหญิงแล้วก็ตาม แต่ผู้ร้องก็รับอยู่ว่าไม่สามารถมีบุตรได้ ฉะนั้นโดยธรรมชาติและตามที่กฎหมายรับรอง ผู้ร้องยังคงเป็นเพศชาย

อยู่ และไม่มีกฎหมายรับรองให้ผู้ร้องขอเปลี่ยนแปลงเพศที่ถือกำเนิดมาได้ ทั้งมิใช่เป็นกรณีที่ผู้ร้องจะต้องใช้สิทธิทางศาลตามกฎหมาย พินาศยาซิน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๗ / ๒๕๒๔)

สรุปคำวินิจฉัยของศาลทั้งสามศาลที่ไม่อนุญาตให้นายชุมพลถือเพศเป็นหญิง ก็เพราะไม่มีกฎหมายรับรองให้มีการเปลี่ยนแปลงเพศที่ถือกำเนิดมา ส่วนเหตุผลที่ว่าหญิงหมายความว่าคนที่ยกอกได้ แต่นายชุมพลไม่สามารถมีบุตรได้จึงมิใช่หญิงนั้น คงจะไม่ใช่สาระสำคัญนัก เพราะหญิงที่ยกอกไม่ได้หรือไม่สามารถมีบุตรได้ก็มีเหมือนกัน ความสำคัญจึงอยู่ที่กฎหมาย ถ้ามีกฎหมายรับรอง ก็เปลี่ยนแปลงเพศได้ เมื่อไม่มีกฎหมายรับรอง ก็เปลี่ยนแปลงเพศไม่ได้

เป็นอันว่านายชุมพลเปลี่ยนแปลงเพศได้แต่โดยพฤตินัย ส่วนโดยนิตินัยยังคงเป็นชายอยู่ พิเคราะห์ดูไปก็ชักเห็นใจนายชุมพล จะมีภริยาก็น่าไม่ได้เพราะเอกลักษณ์ของเอกบุรุษถูกตัดไปเสียแล้ว จะมีสามีก็จดทะเบียนสมรสไม่ได้เพราะมิใช่เป็นหญิงตามกฎหมาย นอกจากนี้หากถึงคราวเคราะห์หามยามร้ายเกิดมีชายหน้ามืดตามัวคนใดมาปลุกปล้ำกระทำชำเรา ชายผู้นั้นก็หาความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราหญิงซึ่งมิใช่ภริยาของตนไม่ เพราะนายชุมพลมิใช่หญิงตามกฎหมาย จะมีความผิดก็เพียงแต่กระทำอนาจาร หรือทำให้เสื่อมเสียต่อเสรีภาพ ซึ่งต้องระวางโทษเบาเหลือเกิน ไม่อาจเทียบได้เลยกับความบริสุทธิ์ของกะเทยที่ต้องสูญเสียไปเพราะเงื้อมมือของชายใจร้าย

กะเทยไทยที่กฎหมายไม่ยอมรับรับรองการแปลงเพศนั้น ชีวิตคงจะระทมขมขื่นไปจนกว่าจะมีการแก้ไขกฎหมาย หากหนरोไม่ไหว ก็มีทางแก้ยู่ทางเดียวโดยดั่งไปรับการผ่าตัดแปลงเพศในประเทศที่มีกฎหมายรับรอง ดังที่เคยมีผู้กระทำสำเร็จมาแล้ว เรื่องความคับอกคับใจของกะเทยไทยนั้นมิได้มีผู้สนใจและเห็นอกเห็นใจเป็นอันมาก จนคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์หนโไม่ไหวต้องจัดให้มีการอภิปรายขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ โดยคณะผู้อภิปรายประกอบด้วยคุณกิริติ ชนา ซึ่งเป็นหญิงแปลงเพศ ร่วมกับ ดร. เสรี วงศ์มณฑา ดร. อภิรัตน์ เพชรศิริ และอาจารย์กิตติศักดิ์ ปกรติ ซึ่งไม่ปรากฏการเปลี่ยนแปลงเพศ

คุณกิริติ ชนา ผู้อภิปรายคนแรก เป็นคนไทยและถือเพศชายมาแต่กำเนิด แต่มีจิตใจฝักใฝ่ที่จะเป็นหญิงซึ่งตรงข้ามกับเพศของตน จัดเป็นกะเทยชายประเภทเกย์ควีน เมื่อกฎหมายไทยไม่ยอมรับรับรองการแปลงเพศ จึงจำใจขอไปตายเอาดาบหน้าโดยไปพำนักรอยู่ ณ สหรัฐอเมริกามาเป็นเวลาถึง ๑๖ ปี เพิ่งผ่าตัดแปลงเพศเมื่อ ๘ ปีก่อนขณะอยู่ในวัยเบญจเพส คุณกิริติเล่าว่า ตอนจะผ่าตัดนั้นมีคนทักว่าไม่ควรทำในวัยเบญจเพส แต่คุณกิริติไม่ยอมเชื่อ เพราะเป็นเรื่องที่รอมานตลอดชีวิตจนหนรต่อไปไม่ไหว เกิดความคิดแต่ว่าชีวิตเราจะต้องเปลี่ยนแปลง เพื่อความสุขซึ่งรออยู่เบื้องหน้าและยังไม่เคยพานพบมาก่อน

คุณกิริติเล่าต่อไปว่า ในการผ่าตัดแปลงเพศครั้งนี้ ต้องเสียค่าใช้จ่ายเฉพาะค่าแพทย์ผ่าตัดประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ บาท และค่าที่พักอีกประมาณ ๖๐,๐๐๐ บาท นอกจากนี้ยังต้องเสียค่าฉีดฮอร์โมนและรับประทานฮอร์โมนอีกต่างหาก ส่วนค่าเดินทางจากประเทศไทยไม่ได้คิดรวมด้วย ดังนั้น ใครที่กำลังคิดใคร่ครวญว่าจะไปผ่าตัดแปลงเพศที่สหรัฐอเมริกาหรือไม่ ในการชั่งน้ำหนักระหว่างความเจ็บปวดจากการผ่าตัดกับความสุข

ที่ไผ่ผืนหามาตลอดชีวิต โปรดอย่าลืมนำเอาหน้าหนักของเงินตราที่จะต้องเสียไปมาพิจารณาประกอบด้วย เพราะเป็นความเจ็บปวดอันสืบเนื่องมาจากการผ่าตัดชนิดที่การวางยาสลบช่วยอะไรไม่ได้

คุณกิริติกล่าวว่า รู้สึกภูมิใจที่เป็นคนไทยคนแรกที่ได้รับการผ่าตัดแปลงเพศในสหรัฐอเมริกา และเป็นคนต่างชาติคนแรกที่ได้รับสิทธิแต่งงานกับสามีชาวอเมริกันพร้อมกับได้รับสิทธิทำกรีนการ์ดอีกด้วย หลังจากผ่าตัดแปลงเพศเสร็จ คุณกิริติก็นำเอาใบรับรองซึ่งมีพยานยืนยันตามกฎหมายไปยื่นที่อำเภอที่กำกับตร ประชาชน แล้วเขาก็เปลี่ยนคำนำหน้าชื่อให้เป็นหญิงโดยสมบูรณ์ เหตุที่กฎหมายสหรัฐอเมริกายอมรับรองการ ผ่าตัดแปลงเพศ เพราะถือว่าเป็นการผ่าตัดแก้ไขส่วนบกพร่องของร่างกายให้เข้ากับจิตใจ ถ้าขึ้นมาผ่าตัดใน เมืองไทย ตราบใดที่ยังออกลูกไม่ได้ ก็คงจะต้องรอไปจนแก่ตาย คุณกิริติอดก่อนขอตลาดไทยไม่ได้

อันที่จริงเหตุผลที่ศาลฎีกายกขึ้นอ้างว่ากฎหมายความถึงคนที่ออกลูกได้นั้น เป็นการอ้างคำนิยาม ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งใช้อยู่ในขณะที่พิพากษาคดี ปัจจุบันพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้ให้คำนิยามไว้อย่างแยบยลว่า หญิงหมายถึงคนที่มีเพศตรงข้าม กับชาย ส่วนชายหมายถึงคนที่มีเพศตรงข้ามกับหญิง เมื่อเขียนถึงตอนนีก็อดชื่นชมในความเชี่ยวชาญ ภาษาไทยของคณะกรรมการตรวจชำระพจนานุกรมเสียมิได้ที่สามารถสรุหาความหมายของชายหญิงมาให้ คำนิยามไว้นิดที่เถียงไม่ได้เลย ส่วนใครจะเป็นชายหรือหญิงนั้นก็ต้องไปสำรวจตรวจดูกันเอาเองจะถือเอา เรื่องการออกลูกมาเป็นหลักแบบเดิมไม่ได้อีกแล้ว

ก่อนจบคำอภิปรายคุณกิริติกล่าวว่า ขณะนี้ที่สหรัฐอเมริกาเฉพาะที่นิวยอร์กและลอสแอนเจลิส มีชาย แปลงเพศเป็นหญิงเดินขบวนอยู่บนท้องถนนประมาณ ๓๕,๐๐๐ คน . หนุ่มไทยคนไหนที่คิดจะไปจับก็ขอ ให้ดูให้แน่เสียก่อน แต่เป็นที่น่าเสียดายที่คุณกิริติไม่ได้แนะนำด้วยว่าวิธีดูให้แน่นั้นจะต้องทำอะไรของ อย่างนี้ไม่ใช่จะดูกันได้ง่าย ๆ ดีไม่ดีถูกฝรั่งแปลงเพศตบลูกตาพลัด ครั้นจะรอดูว่าออกลูกได้หรือไม่ได้ก็คง จะสายเกินไป

ดร. เสรี วงศ์มณฑา ผู้อภิปรายคนถัดมา เป็นอาจารย์ชายในมหาวิทยาลัย แต่กล้าหาญชาญชัยประกาศ ตัวเองว่าเป็นเกย์ด้วยการยึดหลักความซื่อสัตย์เป็นปรัชญาชีวิต ดร. เสรีกล่าวว่า เกย์เช่นตนเองนั้น สิทธิไม่เรียกร้อง ขอแต่อย่ามีอาญา ขอเพียงให้มีเสรีภาพที่จะรักเพศเดียวกันเท่านั้นก็พอ แม้ท่านผู้อภิปราย จะประกาศว่าตัวเองเป็นเกย์ ก็มิได้ประกาศให้ชัดเจนเสียทีเดียวว่าเป็นเกย์จริงหรือเกย์ควีนเพื่อที่ลูกศิษย์ลูกหา ตลอดจนผู้ที่คบค้าเสวนาด้วยจะได้เตรียมตัวเตรียมใจไว้ล่วงหน้า ความจริงการที่จะรักคนเพศเดียวกันนั้น ถ้าไม่ล่วงละเมิดร่างกายโดยไม่ยินยอม ก็คงจะไม่มีโทษทัณฑ์ทางอาญาแต่อย่างใด เว้นเสียแต่จะไปกระทำการประเจิดประเจ้ออันควรขายหน้าต่อหน้าธารกำนัล จึงจะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๘๘

ดร. อภิรัตน์ เพชรศิริ อภิปรายว่า ถึงแม้การเป็นเกย์จะไม่มีกฎหมายห้าม แต่จะต้องเอาศีลธรรม ประจําใจเข้ามาวัดว่าสิ่งใดควรทำหรือสิ่งใดไม่ควรทำ ผู้อภิปรายเพียงแต่ให้เอาศีลธรรมประจําใจเข้ามาวัด โดย ไม่ออกความเห็นว่าจะควรทำหรือไม่ควรทำ ศีลธรรมนั้นเป็นเพียงธรรมเนียมประเพณีของสังคมซึ่งอาจเปลี่ยน

แปลงไปได้ตามยุคสมัย จะให้เอาศีลธรรมประจำใจของใครมาเป็นเครื่องวัด การเป็นเกย์นั้นหาใช่การทำนิติกรรมไม่ ถึงอย่างไรก็คงจะไม่เป็นโมฆะเพราะวัตถุประสงค์ต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

อาจารย์กิตติศักดิ์ ปรกิติ ผู้อภิปรายคนสุดท้าย กล่าวว่ากฎหมายไทยไม่ได้ระบุว่า การจดทะเบียนสมรสจะต้องจดทะเบียนระหว่างชายกับหญิงเท่านั้น ดังนั้น ถ้ามีชายกับชายหรือหญิงกับหญิงไปจดทะเบียนสมรสแล้วอะไรจะเกิดขึ้น ก่อนที่จะกล่าวถึงผลว่าอะไรจะเกิดขึ้นน่าจะต้องพิจารณาคำของผู้อภิปรายเสียก่อนว่าจริงหรือที่กฎหมายไทยไม่ได้ระบุว่า การจดทะเบียนสมรสจะต้องจดทะเบียนระหว่างชายกับหญิงเท่านั้น ความจริงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติไว้ชัดเจนแล้วว่า การสมรสทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์ และการสมรสทำได้ต่อเมื่อชายหญิงยินยอมเป็นสามีภริยากัน ซึ่งแสดงว่าการสมรสเป็นเรื่องของชายกับหญิงโดยเฉพาะ คนเพศเดียวกันไม่มีทางที่จะสมรสเป็นสามีภริยากันได้ กฎหมายย่อมจะยอมให้มีการจดทะเบียนสมรสกันไม่ได้ ดังนั้น จึงไม่ต้องพิจารณาต่อไปว่าอะไรจะเกิดขึ้นอย่างที่คุณอภิปรายตั้งข้อสงสัย

การอภิปรายของคุณอภิปรายดังกล่าวจบลงโดยไม่มีข้อยุติ ปัญหาของกะเทยจึงยังไม่จบสิ้น มีผู้กล่าวว่ากะเทยในประเทศไทยมีประมาณ ๑ ล้านคน และมีอยู่ทั่วไปแทบทุกวงการ ทั้งครูบาอาจารย์ แพทย์ทหาร ตำรวจ ข้าราชการ นักการเมือง นักเขียน นักร้อง นักแสดง และช่างเสริมสวย แต่เข้าใจว่าคงจะไม่มีในวงการผู้พิพากษาศาลฎีกา เพราะถ้ามีคงจะตัดสินคดีให้กะเทยชายที่ผ่าตัดแปลงเพศถือเพศเป็นหญิงเรียบร้อยแล้ว

ผู้ที่ไม่เคยเลื่อมใสในกะเทยมักก่อน หากได้ไปเห็นการแสดงกะเทยโชว์ที่พัทยาอาจจะเปลี่ยนใจ เพราะมีความสามารถในการแสดงเป็นที่ประทับใจแก่ผู้ชมทั้งไทยและเทศ จนชื่อเสียงเลื่องลือระบือไกลไปทั่วโลก มีคนชอบเรียกกะเทยโชว์ว่าระบำกะเทย ซึ่งชวนให้คิดไปว่าเป็นระบำไปเหมือนระบำคณะนายห้าง เรื่องนามในสมัยก่อน แต่ความจริงถึงแม้จะไปถึงกับเปลือยและโชว์ศิลปะการแสดงกันจริง ๆ ทำโชว์โชว์แต่ความโป๊ไม่ ตัวผู้แสดงเป็นกะเทยชายแต่แต่งกายเป็นหญิงและบางคนก็ผ่าตัดแปลงเพศเป็นหญิงโดยสมบูรณ์แล้วล้วนแต่สวยหยาดเยิ้มไม่หย่อนยานปานหญิงแท้ มีอยู่รายหนึ่งเป็นที่รำลึกในความงามระดับอินเตอร์เพราะงามประพิมประพายคล้ายคุณอาภัสราภรณ์ดีตนางงามจักรวาล จนใครเห็นก็หลงรักอยากจะผูกพันติดพันด้วยแต่มีเหตุขัดขวางการแสดงเจตนาเพราะเธอยังมิใช่หญิงตามกฎหมาย

กะเทยไทยส่วนใหญ่เป็นคนมักน้อยไม่ค่อยเรียกร้องสิทธิ เงินทองก็ไม่เรียกร้อง ขอเพียงให้มีอิสระเสรีก็พอใจ ใครจะพูดหรือวิพากษ์วิจารณ์อย่างไรไม่ค่อยถือสา ต่างกับเกย์ฝรั่งอย่างที่เป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ว่า องค์การแนวหน้าปลดแอกเกย์แห่งประเทศไทยได้ประกาศสู่ตายและยื่นฟ้องต่อศาลสิทธิมนุษยชน เพราะไม่พอใจต่อคำแถลงของสำนักวาติกันที่ประกาศต่อต้านการรักร่วมเพศ ในคำฟ้องขององค์กรดังกล่าวบรรยายว่า ถ้อยแถลงของสำนักวาติกันอันเป็นที่ประทับของสมเด็จพระสันตะปาปาจอห์นปอลที่ ๒ ประมุขคริสตศาสนานิกายโรมันคาทอลิกที่ห้ามเกี่ยวกับพฤติกรรมรักร่วมเพศนั้นนับเป็นการบีบคั้นและละเมิดต่อเสรีภาพในการร่วมเพศ อันเป็นสิทธิมนุษยชนที่แต่ละคนจะเลือกวิถีชีวิตและวิถีการทางเพศที่ตนพอใจด้วย

ตนเอง นอกจากนี้ยังมีผลกระทบกระเทือนต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนพลเมืองชาวเกย์จำนวนมากในโลก และกระแทกกระชั้นไปถึงชีวิตครอบครัวด้วย

กะเทยไทยจะมีองค์การปลดแอกเหมือนเกย์ฝรั่งหรือไม่ไม่ทราบ แต่ก็มียุทธพลในทางการเมืองไม่น้อยเลย ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งแต่เดิมมาบัญญัติรับรองสิทธิของประชาชนชาวไทยไว้ว่า บุคคลทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน คำว่าบุคคลย่อมหมายความว่าชายหญิงและกะเทยด้วย ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้มีการร่างรัฐธรรมนูญใหม่และบัญญัติแตกต่างไปว่าชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน แต่ประกาศใช้ได้เพียงปีเศษ คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินก็สั่งยกเลิกเสีย ซึ่งมีผู้พากษ์วิจารณ์ว่า เหตุหนึ่งที่คณะปฏิรูปสั่งยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็เพราะไม่บัญญัติให้กะเทยมีสิทธิเท่าเทียมชายหญิง ขณะนี้ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายรับรองการผ่าตัดแปลงเพศ การที่การเมืองของไทยต้องล้มลุกคลุกคลานอาจจะเกิดจากเหตุนี้ก็ได้ ใครว่ากะเทยไม่สำคัญ



การรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา

เฉพาะกรณีที่เกี่ยวกับการขอให้การของพยานโจทก์ในชั้นสอบสวน

และขอให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน

กิติ บุรพรัตน์*

การพิจารณาคดีอาญาซึ่งจำเลยให้การปฏิเสธในชั้นศาลถือเป็นกฎเกณฑ์ว่าโจทก์มีหน้าที่ต้องนำสืบก่อนเสมอไป ดังขั้นตอนที่บัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๔ ทั้งนี้ไม่ว่าจำเลยจะอ้างเหตุการณ์กระทำโดยจำเลย ป้องกันหรือวิกลจริตจิตฟั่นเฟือนไม่รู้ผิดชอบประการใดก็ตาม แม้แต่คดีที่จำเลยให้การรับสารภาพ ถ้าข้อหาความผิดนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานหนักกว่านั้น โจทก์ก็ต้องนำพยานมาสืบประกอบคำรับสารภาพของจำเลยให้เชื่อได้ว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง ศาลจึงจะพิพากษาลงโทษจำเลย ดังที่บัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๖ ถ้าโจทก์ไม่นำพยานมาสืบประกอบคำรับสารภาพของจำเลย หรือถ้าปรากฏจากพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบประกอบแสดงให้เห็นว่า จำเลยไม่ได้กระทำความผิด ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง โดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๕ ที่บัญญัติว่า “ถ้าศาลเห็นว่าจำเลยมิได้กระทำความผิดก็ดี การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดก็ดี คดีขาดอายุความแล้วก็ดี มีเหตุตามกฎหมายที่จำเลยไม่ควรต้องรับโทษก็ดี ให้ศาลยกฟ้องโจทก์ปล่อยจำเลยไป...” (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๐ / ๒๔๙๘) ด้วยเหตุนี้ คดีอาญาจึงไม่มีการกำหนดหน้าที่นำสืบก่อนหรือหลังเหมือนดังเช่นคดีแพ่ง โดยโจทก์คดีอาญามีหน้าที่ต้องนำสืบพิสูจน์ให้เห็นว่า มีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น ศาลจึงจะพิพากษาลงโทษจำเลย (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗) ทั้งนี้เว้นแต่จำเลยสามารถนำสืบหักล้างได้ และในกรณีที่โจทก์นำสืบไม่ได้หรือไม่มีพยานพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำความผิด แม้จำเลยจะไม่มีพยานเลยคดีก็ลงโทษจำเลยไม่ได้ ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง

อย่างไรก็ดี พยานหลักฐานที่จะรับฟังลงโทษจำเลยได้นั้นต้องเป็นพยานหลักฐานที่มีการพิจารณาและสืบพยานในศาลโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย ดังที่บัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ และมาตรา ๒๓๗ ทวิ เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ ทวิ หรือมาตรา ๒๓๐ และพยานหลักฐานดังกล่าวต้องเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ตามหลักของกฎหมายลักษณะพยาน อันว่าด้วยการรับฟังพยานหลักฐาน เช่น ต้องเป็นพยานหลักฐานที่คู่ความได้แสดงความจำนงอ้างอิงไว้ในบัญชีระบุพยานยื่นต่อศาล ดังที่บัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๘

* อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา

ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ต้องเป็นพยานหลักฐานที่น่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ และเป็นพยานที่มีได้เกิดจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญหลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖) ทั้งต้องเป็นผู้สามารถเข้าใจและตอบคำถามได้ และเป็นผู้ที่ได้เห็นได้ยินหรือทราบข้อความในเรื่องที่จะให้การเป็นพยานโดยตรง เว้นแต่จะเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ชำนาญการพิเศษ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๔๕) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ต้องเป็นประจักษ์พยาน มิใช่พยานบอกเล่า ตามปกติศาลไม่รับฟังพยานบอกเล่า แต่ก็มิใช่อยกเว้นบางประการ คำให้การของพยานโจทก์ในชั้นสอบสวนและคำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนต่างก็เป็นพยานบอกเล่า และมีหลักเกณฑ์ในการรับฟังแตกต่างกัน ในปัจจุบันเมื่อมีคดีความเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีที่มีอิทธิพลหรือคดีสำคัญ ๆ มักจะไม่ได้ตัวพยานที่รู้เห็นเหตุการณ์มาเบิกความ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะพยานเกิดความเกรงกลัว หรือถูกติดตามฆ่าปิดปาก หรือมีการติดต่อบริหาว่าจ้างไม่ให้มาเบิกความเป็นพยานต่อศาล หรือพยานมาเบิกความแต่กลับคำให้การของตนที่ได้ให้การไว้ในชั้นสอบสวน หรือไม่ได้ตัวพยานมาเบิกความโดยเหตุผลประการอื่นใดก็ตาม ตลอดจนในกรณีที่จำเลยกลับคำให้การที่รับสารภาพในชั้นสอบสวนเป็นการปฏิเสธในชั้นศาล คำให้การของพยานโจทก์ในชั้นสอบสวนและคำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน อาจเป็นประโยชน์แก่คดีโดยเป็นพยานประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ใช้รับฟังลงโทษจำเลยได้ จึงควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับพยานหลักฐานทั้งสองประเภทดังกล่าวว่ามีหลักในการรับฟังแตกต่างกันประการใด

๑. คำให้การของพยานโจทก์ในชั้นสอบสวน

๑.๑ กรณีที่ไม่ได้ตัวพยานมาเบิกความ

- คำให้การในชั้นสอบสวนของพยานโจทก์ที่ไม่ได้ตัวมาเบิกความโดยลำพังรับฟังลงโทษจำเลยไม่ได้ คงรับฟังได้แต่เพียงเป็นพยานประกอบคำพยานอื่นของโจทก์โดยถ้ามคำพยานอื่นของโจทก์ ไม่มีผู้ใดรู้เห็นเกี่ยวกับการกระทำผิดของจำเลยหรือฟังไม่ได้คดีก็ลงโทษจำเลยไม่ได้ ดังเช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๕/๒๕๐๓ วินิจฉัยว่า ในคดีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา โจทก์ไม่สามารถหาตัวผู้เสียหายและมารดาไปเบิกความได้ คงมีแต่คำให้การของผู้เสียหายและมารดาในชั้นสอบสวน ซึ่งให้การไว้ว่า จำเลยกับพวกได้ร่วมกันฉุดคร่าผู้เสียหายไปและผู้เสียหายให้การด้วยว่า จำเลยข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหายโดยโจทก์มีพนักงานสอบสวนเบิกความประกอบ กับมีผู้ใหญ่บ้านเบิกความว่ามารดาผู้เสียหายได้แจ้งความในคืนวันเกิดเหตุว่า จำเลยกับพวกได้ฉุดคร่าผู้เสียหายไป ดังนั้นเห็นได้ว่าคำให้การของผู้เสียหายและมารดาในชั้นสอบสวนรับฟังประกอบคำพยานโจทก์ได้แต่เพียงว่าคนทั้งสองได้ให้การไว้ในชั้นสอบสวน เช่นนั้นจริง โจทก์ไม่มีพยานแสดงว่าจำเลยกระทำผิด คดียังรับฟังลงโทษจำเลยไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๐๔/๒๕๑๒ โจทก์ไม่ได้ตัวผู้รู้เห็นว่าจำเลยกระทำความผิดมาสืบในชั้นศาล คงมีแต่บันทึกคำให้การของพยานปากนั้นในชั้นสอบสวนส่งเป็นพยานเท่านั้น ส่วนพยานอื่นของโจทก์ ไม่มีผู้ใด

รู้เห็นเกี่ยวกับการกระทำผิดของจำเลย ศาลฎีกาจึงวินิจฉัยว่า พยานหลักฐานของโจทก์ไม่พอพียงลงโทษจำเลยได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๖ / ๒๕๑๙ โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในข้อหาฆ่าคนตาย ในชั้นพิจารณาโจทก์มีบิดาของผู้ตาย กับนาย ด. และพนักงานสอบสวนเป็นพยาน ตามคำเบิกความของพยานโจทก์ดังกล่าวไม่มีพยานคนใดรู้เห็นเหตุการณ์ที่จำเลยใช้ปืนยิงผู้ตาย ทั้งไม่ปรากฏว่าโจทก์มีพยานหลักฐานอื่นใดที่แสดงว่าจำเลยกระทำความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง โจทก์คงมีคำให้การของพยานในชั้นสอบสวนคือ คำให้การของนาย ด. และพยานอื่นอีกสามคนมาประกอบการพิจารณา ซึ่งศาลฎีกาจึงวินิจฉัยว่า คำให้การของพยานในชั้นสอบสวนเป็นพยานบอกเล่ารับฟังได้แต่เพียงเป็นพยานประกอบคำเบิกความของพยานในชั้นศาล เมื่อคำเบิกความของพยานโจทก์ในชั้นศาลไม่มีผู้ใดรู้เห็นจำเลยกระทำความผิด คงมีแต่คำให้การในชั้นสอบสวนเป็นพยาน พยานหลักฐานของโจทก์จึงไม่พอพียงลงโทษจำเลย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๗๑ / ๒๕๒๗ โจทก์ไม่ได้ตัวผู้เสียหายและประจักษ์พยานอีกสองปากมาสืบในชั้นศาล คงมีแต่บันทึกคำให้การของพยานเหล่านั้นในชั้นสอบสวนส่งเป็นพยานเท่านั้น ส่วนพยานอื่นของโจทก์ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้จับกุมจำเลยและพนักงานสอบสวนมิได้รู้เห็นเหตุการณ์ขณะที่จำเลยใช้อาวุธปืนยิงผู้เสียหาย และคำให้การชั้นสอบสวนของผู้ที่มีได้ตัวมาเบิกความดังกล่าวเป็นพยานบอกเล่าจะรับฟังได้แต่เพียงเป็นพยานประกอบคำเบิกความของพยานในชั้นศาล จึงรับฟังไม่ได้ ประกอบกับคดีนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้จับกุมเบิกความเท็จสมจำเลย ศาลฎีกาจึงเชื่อตามข้ออ้างสืบของจำเลยจำเลยได้กระทำพอสมควรแก่เหตุและเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย

- ถ้าคำพยานอื่นของโจทก์ฟังได้ คดีก็ลงโทษจำเลยได้ ดังเช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒ / ๒๕๔๘ วินิจฉัยว่า จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนโดยสมัครใจ แม้โจทก์ไม่ได้ตัวเจ้าทรัพย์ผู้เสียหายมาเบิกความ คงได้มาแต่คำให้การในชั้นสอบสวน โดยโจทก์มีเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้จับเป็นพยาน ประกอบกับเจ้าทรัพย์ได้ชี้ให้จับจำเลยในเวลาใกล้เคียงและมีพนักงานสอบสวนมาสืบประกอบก็เป็นการเพียงพอลงโทษจำเลยในความผิดฐานลักทรัพย์ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๑๕ / ๒๕๑๙ โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกับพวกร่วมกันปล้นทรัพย์ในชั้นศาลไม่ได้ตัวผู้เสียหายซึ่งเป็นประจักษ์พยาน และนาย จ. กับนาย ส. พยานรายทางมาสืบโจทก์คงส่งแต่คำให้การในชั้นสอบสวนของบุคคลดังกล่าวซึ่งมีฐานะเป็นเพียงพยานบอกเล่าจะรับฟังดังคำพยานที่เบิกความต่อศาลไม่ได้ แต่ศาลก็อาจฟังว่าพยานเคยให้การไว้ต่อพนักงานสอบสวนเพื่อพิเคราะห์สอดคล้องถึงข้อเท็จจริงอย่างเช่นเอกสารทางราชการที่ได้ทำขึ้นจากถ้อยคำของบุคคล และได้ความจาก ม. นายตำรวจว่าเมื่อผู้เสียหายมาแจ้งความว่าถูกคนร้าย ๔ คนชิงสร้อยไปนั้นได้บอกว่าจำหน้าคนร้ายได้และได้บอกสีเครื่องแต่งกายของคนร้ายด้วย ม. กับพวกติดตามไปโดยอาศัยคำบอกเล่าของนาย จ. และนาย ส. พยานรายทางถึงทิศทางที่คนร้ายหนีจนกระทั่งพบและจับจำเลยทั้งสามได้ในที่แห่งเดียวกัน และได้สร้อยที่ถูกปล้นไปจากจำเลยที่ ๒ ในชั้นสอบสวน

จำเลยทั้งสามก็ให้การรับสารภาพ ซึ่งฟังได้ว่าการโดยสมัครใจ ทั้งตัวผู้เสียหายก็ชี้ตัวจำเลยทั้งสามได้ถูกต้อง โดยมีพนักงานสอบสวนมาเบิกความประกอบ ดังนั้นเป็นการเพียงพอลงโทษจำเลยทั้งสามได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๕๕ / ๒๕๒๑ วินิจฉัยว่า คำให้การของพยานในชั้นสอบสวนเป็นพยานบอกเล่า เมื่อไม่ได้ตัวผู้ให้การมาเบิกความเพราะตายเสียก่อนหรือด้วยเหตุอื่น แม้จะมีน้ำหนักน้อย แต่ก็ใช้เป็นค่าประกอบ คำพยานอื่นของโจทก์ฟังได้ว่า จำเลยได้ร่วมกับพวกกระทำความผิดตามฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๕๐ / ๒๕๒๑ โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในข้อหาฆ่าคนตาย ในชั้นพิจารณา โจทก์ไม่สามารถหาตัวนาย ว. นาย พ. และนาย ป. ซึ่งเป็นประจักษ์พยานมาเบิกความได้ คงมีแต่คำให้การ ในชั้นสอบสวนของบุคคลดังกล่าว ซึ่งศาลฎีกาวินิจฉัยว่า คำให้การในชั้นสอบสวนของพยานโจทก์โดยลำพัง ไม่อาจรับฟังลงโทษจำเลยได้เท่านั้น แต่ใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบพยานหลักฐานอื่นได้ และคดีนี้เมื่อ ฟังประกอบคำของผู้ตายที่ระบุว่าจำเลยเป็นผู้ทำร้ายประกอบกับในชั้นสอบสวนจำเลยก็ให้การรับสารภาพซึ่ง ฟังได้ว่าการโดยสมัครใจ จึงฟังลงโทษจำเลยได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๘๑ / ๒๕๒๒ ผู้เสียหายในคดีฆาตกรรมขึ้นกระทำความผิดซ้ำเราให้การไว้ในชั้นสอบสวน แต่ โจทก์นำมาเบิกความในชั้นศาลไม่ได้เพราะไปจากบ้านหาตัวไม่พบ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ศาลรับฟังประกอบคำ พยานโจทก์และคำรับของจำเลยในชั้นสอบสวน ลงโทษจำเลยได้

- ถ้าพยานอื่นของโจทก์ซึ่งตามลำพังรับฟังลงโทษจำเลยไม่ได้ นอกจากจะต้องมีพยานประกอบและ คดีนั้นไม่มีพยานประกอบ ก็รับฟังลงโทษจำเลยไม่ได้ (มีข้อสังเกตว่า พยานโจทก์ซึ่งเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันกับจำเลยที่โจทก์กันไว้เป็นพยาน ซึ่งผู้เขียนบันทึกหมายเหตุไว้ท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๐๓ / ๒๕๒๕ หน้า ๑๕๐๑ และคำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน รับฟังลงโทษจำเลยไม่ได้ นอกจากต้องมี พยานประกอบ) ดังเช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๒๐ / ๒๕๒๑ วินิจฉัยว่า คำเบิกความของพยานโจทก์สามปากมีส่วนเกี่ยวข้องกับ ในการกระทำความผิดถือเป็นคำขัดท้อระหว่างผู้กระทำความผิดไม่มีน้ำหนักให้รับฟัง (ซึ่งน่าจะหมายถึงไม่มีน้ำหนัก ให้รับฟังลงโทษจำเลย ไม่ใช่ไม่มีน้ำหนักให้รับฟัง เพราะพยานประเภทนี้มีน้ำหนักน้อยและศาลอาจรับฟัง เป็นพยานได้ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๖๙ / ๒๕๐๙ และ ๓๖๑๑ / ๒๕๒๘) ส่วนคำของผู้ที่จำเลยเคยเล่าให้ฟัง ว่าได้ปล้นทรัพย์รายนี้แต่ไม่ได้ตัวมาสืบ คงมีแต่คำให้การจดไว้ในชั้นสอบสวนเป็นพยานบอกเล่ารับฟังไม่ได้ ดังนั้นพยานหลักฐานของโจทก์และพยานแวดล้อมจึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้อง

ฟังสังเกตว่า พยานโจทก์สามปากคือผู้ซึ่งร่วมกระทำความผิดด้วยกันกับจำเลยซึ่งโจทก์กันไว้เป็นพยาน การ ที่จะรับฟังพยานประเภทนี้ลงโทษจำเลยได้นั้น โจทก์จะต้องมีพยานประกอบ คดีนี้โจทก์คงมีแต่เฉพาะคำให้ การในชั้นสอบสวนของผู้ที่จำเลยเล่าให้ฟังว่าได้ปล้นทรัพย์รายนี้แต่ไม่ได้ตัวบุคคลผู้นั้นมาสืบ ซึ่งรับฟังลงโทษ จำเลยไม่ได้ จึงไม่ถือเป็นพยานประกอบ นอกจากนี้คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๕ / ๒๕๐๓ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ก็มีลักษณะทำนองเดียวกัน

- อนึ่ง ถ้าคดีนั้นโจทก์ไม่สืบพยานอื่นประกอบเลย คงมีแต่เฉพาะคำให้การของพยานในชั้นสอบสวนโดยลำพัง ดังนั้นนอกจากจะรับฟังลงโทษจำเลยไม่ได้แล้ว ก็ไม่อาจฟังเป็นพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาหรือในชั้นไต่สวนมูลฟ้องได้ แม้โจทก์จำเลยจะตกลงยินยอมให้ถือเป็นคำเบิกความของพยานในชั้นศาลด้วยก็ไม่อาจถือเช่นนั้นได้ เพราะมิใช่คำพยานที่เบิกความในศาลต่อหน้าจำเลย เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๐๔ / ๒๔๙๒ วินิจฉัยว่า ในการไต่สวนมูลฟ้องคดีอาญา โจทก์อ้างคำเบิกความของพยานในคดีแพ่ง โดยไม่นำพยานมาเบิกความนั้น ย่อมถือว่าไม่มีพยานในสำนวนอันจะฟังได้ว่าคดีมีมูล แม้มูลกรณีในคดีแพ่งกับคดีอาญานั้นจะเกี่ยวเนื่องกันก็ตาม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๖๔ / ๒๕๑๔ วินิจฉัยว่า แม้จำเลยยอมให้ถือเอาคำให้การของพยานในชั้นสอบสวนเป็นคำเบิกความของพยานในชั้นศาลด้วย ก็ไม่อาจถือได้ว่าคำให้การชั้นสอบสวนนั้นเป็นคำเบิกความของพยานในชั้นศาลได้ เพราะพยานไม่ได้เข้าเบิกความต่อศาลเอง

- นอกจากนั้นในคดีอาญายังมีคำพยานอีกประเภทหนึ่งซึ่งมีหลักการรับฟังทำนองเดียวกับคำให้การของพยานโจทก์ในชั้นสอบสวนเช่นที่กล่าวมาแล้วคือ คำเบิกความของพยานในคดีเรื่องก่อน ซึ่งถือเป็นพยานบอกเล่าเช่นเดียวกัน และถ้าโจทก์อ้างเข้ามาโดยไม่มีการนำสืบพยานเช่นนั้น ก็รับฟังลงโทษจำเลยไม่ได้ดังเช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๑๐ / ๒๕๑๙ ซึ่งวินิจฉัยว่า คำพยานโจทก์ที่เบิกความไว้ในคดีซึ่งผู้ที่เป็นตัวการร่วมกับจำเลยถูกฟ้องนั้น จะนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของจำเลยในคดีนี้ไม่ได้ เพราะการพิจารณาสืบพยานในคดีก่อนไม่ได้กระทำต่อหน้าจำเลยในคดีนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒

- แม้เป็นกรณีที่ความตกลงกันขอให้ศาลวินิจฉัยข้อเท็จจริงโดยถือเอาคำพยานในคดีเรื่องก่อนเป็นหลักวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำผิดของจำเลยก็ไม่ได้เช่นเดียวกัน (เพราะหลักในการพิจารณาคดีอาญาที่จำเลยให้การปฏิเสธในชั้นศาล โจทก์มีหน้าที่ต้องนำสืบพิสูจน์ให้เห็นว่ามีการกระทำผิดและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น ด้วยการนำสืบพยานในศาลโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลยดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น) ดังเช่นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๐ / ๒๔๙๑ และ ๙๘๖ / ๒๕๑๘ แต่หลักในเรื่องนี้สำหรับการพิจารณาคดีแพ่งกลับตรงกันข้ามโดยในการพิจารณาคดีแพ่งถ้าคู่ความตกลงกันทำนองเช่นที่กล่าวมานี้ ศาลต้องพิจารณาให้เป็นไปตามข้อตกลงนั้น

๑.๒ กรณีที่ได้ตัวพยานมาเบิกความ

- การที่พยานโจทก์มาเบิกความ แต่กลับคำให้การของตนที่ได้ให้การไว้ในชั้นสอบสวน ในกรณีเช่นนี้การรับฟังคำให้การในชั้นสอบสวนของพยานก็หนักแน่นขึ้น โดยศาลอาจรับฟังคำให้การในชั้นสอบสวนของพยานประกอบการพิจารณาได้ โดยไม่จำเป็นต้องฟังข้อเท็จจริงตามคำเบิกความของพยานเสมอไป โดยพิจารณาตามเหตุผลแต่ละเรื่องไป ดังเช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๑๑ / ๒๕๔๗ วินิจฉัยว่า ศาลอาจรับฟังคำพยานในชั้นสอบสวนประกอบการพิจารณาได้ ไม่มีกฎหมายห้าม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๒๑๙ / ๒๕๑๖ วินิจฉัยว่า ศาลไม่จำเป็นต้องฟังข้อเท็จจริงตามคำเบิกความของพยานเสมอไป แต่อาจรับฟังคำให้การชั้นสอบสวนของพยานประกอบการพิจารณาได้ ส่วนจะรับฟังได้เพียงใดหรือไม่ไม่ต้องสุดแล้วแต่เหตุผลแต่ละเรื่องไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๓๗ / ๒๕๒๒ โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในข้อหาฆ่าคนตาย ปรากฏว่าคำให้การชั้นสอบสวนของพยานโจทก์ที่ได้ตัวมาเบิกความและที่ไม่ได้ตัวมาเบิกความเพราะติดตามหาตัวไม่พบ ระบุชื่อผู้ยิงว่า นายประทีป สุขเกษม มาในชั้นศาลพยานโจทก์เบิกความว่าคนยิงไม่ใช่จำเลย แต่เป็นคนในร้านตัดเสื้อของจำเลยที่ชื่อประทีป แต่ไม่ทราบนามสกุล ดังนี้ ศาลรับฟังได้ว่านายประทีป สุขเกษม จำเลยคือผู้ยิงตามฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๙ / ๒๕๒๘ วินิจฉัยว่า การวินิจฉัยข้อเท็จจริงแห่งคดี ศาลจะต้องใช้ดุลพินิจซึ่งนำพยานหลักฐานทั้งปวงในสำนวนว่า ควรจะฟังได้เพียงใดหรือไม่ มิใช่ว่าพยานเบิกความอย่างไรแล้วจะต้องรับฟังข้อเท็จจริงตามคำเบิกความของพยานเสมอไป และไม่มีกฎหมายบทใดบัญญัติห้ามมิให้ศาลรับฟังคำให้การชั้นสอบสวนของพยานเป็นข้อประกอบการพิจารณาของศาล ส่วนจะรับฟังได้เพียงใดหรือไม่นั้นก็สุดแล้วแต่เหตุผลเป็นเรื่อง ๆ ไป

แม้ ส. มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยในการกระทำผิดและศาลได้พิพากษาลงโทษไปแล้ว แต่ ส. ให้การต่อพนักงานสอบสวนในฐานะพยานมิใช่ผู้ต้องหาหรือจำเลย และศาลมีอำนาจเรียกสำนวนการสอบสวนมาเพื่อประกอบการวินิจฉัยได้อยู่แล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๕ การที่ศาลรับฟังคำให้การชั้นสอบสวนของ ส. พยานโจทก์เป็นข้อประกอบการพิจารณาของศาล จึงไม่เป็นการขัดต่อกระบวนการพิจารณาความ

ส. ถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมดำเนินคดีเกี่ยวกับกัญชาจำนวน ๖๑ กระสอบ ที่ตรวจพบในรถยนต์บรรทุกของกลาง ส. ให้การแก่เจ้าพนักงานตำรวจว่าตนมิใช่เจ้าของหากเป็นเพียงลูกจ้างขนส่งกัญชาให้จำเลยโดยจำเลยซึ่งเป็นเจ้าของรถยนต์บรรทุกคันเกิดเหตุเป็นผู้ใช้ให้ ส. นำรถยนต์คันดังกล่าวไปบรรทุกกัญชาของกลาง และเมื่อเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยแล้วได้นำจำเลยมาให้ ส. ดูตัว ส. ก็ให้การยืนยันดังเช่นที่เคยให้การไว้ต่อพนักงานสอบสวน แต่เมื่อ ส. เป็นพยานกลับเบิกความโดยมิได้ให้การขัดทอดถึงจำเลย และว่าที่ให้การปรักปรำจำเลยในชั้นสอบสวนเพราะโกรธที่จำเลยไม่เคยมาเยี่ยมเยียนในระหว่างถูกจับ ประกอบกับข้อเท็จจริงได้ความว่า ในระหว่างที่ ส. ถูกจับกุมสอบสวนดำเนินคดีเกี่ยวกับกัญชารายนี้ จำเลยได้ให้เพื่อนซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตำรวจในท้องที่อื่นมาติดต่อกับเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่เกิดเหตุเพื่อขอให้คืนรถยนต์บรรทุกของกลางแก่จำเลยโดยจำเลยยอมเสียเงินเป็นค่าตอบแทนให้จำนวนหนึ่ง จนกระทั่งต่อมาจำเลยก็ได้รับรถยนต์

บรรทุกของกลางคืน ศาลจึงเชื่อคำให้การชั้นสอบสวนของ ส. พยานโจทก์ว่าจำเลยเป็นผู้ใช้ให้ ส. นารยนต์ ค่นเกิดเหตุไปบรรทุกัญชาของกลาง จำเลยมีส่วนเป็นเจ้าของผู้ครอบครองัญชารายนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๑๕ / ๒๕๒๘ วินิจฉัยว่า คำให้การชั้นสอบสวนของประจักษ์พยานโจทก์ทั้งสอง สอดคล้องตรงกัน และได้ให้การหลังเกิดเหตุทันทีโดยไม่มีเวลาคิดไตร่ตรองเพื่อช่วยเหลือหรือปกปักรักษาผู้ใด เชื่อว่าได้ให้การไปตามความจริงตามที่รับรู้ได้เห็นโดยไม่มีเหตุจงใจ หรือถูกบังคับขู่เข็ญแต่อย่างใด พนักงานสอบสวนจึงได้บันทึกและให้พยานลงชื่อไว้เป็นหลักฐาน การที่พยานโจทก์ทั้งสองมาเบิกความในชั้นพิจารณาของศาลปฏิเสธว่าจำเลยไม่ได้เป็นคนแทงผู้ตาย ก็คงเพื่อช่วยเหลือจำเลยให้พ้นผิด เชื่อได้ว่าคำให้การชั้นสอบสวนของพยานทั้งสองเป็นความจริงยิ่งกว่าคำเบิกความชั้นศาล ทั้งคำให้การพยานชั้นสอบสวนก็ไม่มีกฎหมายบัญญัติห้ามไม่ให้รับฟังประกอบเป็นข้อพิจารณาของศาลประการใด เมื่อรับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่นตลอดจนพฤติการณ์แห่งคดี เช่น จำเลยนำสืบรับว่าก่อนเกิดเหตุได้มีการวิวาทกับผู้ตาย ย่อมมีน้ำหนักมั่นคง ฟังลงโทษจำเลยได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๕๕ / ๒๕๒๙ แม้โจทก์ไม่ได้ตัวผู้เสียหายมาสืบหรือประจักษ์พยานไม่ยืนยันว่า จำเลยเป็นคนร้าย ก็มีได้หมายความว่าศาลต้องฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยมิได้เป็นคนร้ายเสมอไป กรณีที่ประจักษ์พยานเบิกความขัดกับคำให้การชั้นสอบสวนโดยปราศจากเหตุผล หากโจทก์มีพยานหลักฐานอื่นก็อาจใช้ประกอบกันเพื่อฟังว่าจำเลยเป็นคนร้ายได้

ในคดีเกิดเหตุ เจ้าพนักงานตำรวจนาย ล. ประจักษ์พยานขึ้นรถตระเวนหาคนร้ายปล้นทรัพย์ ในบริเวณที่เกิดเหตุเมื่อนาย ล. พบจำเลยทั้งสามก็ชี้ให้เจ้าพนักงานตำรวจจับทันทีโดยยืนยันว่าเป็นคนร้าย แสดงว่านาย ล. จำคนร้ายได้แม่นยำว่า เป็นจำเลยทั้งสาม เมื่อจับก็ยึดได้มีดปลายแหลมและสร้อยคอนากของผู้เสียหายที่คนร้ายได้ไปจากจำเลยที่ ๓ เป็นของกลาง ดังนั้นโทษจำเลยทั้งสามได้

๒. คำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน

คำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนที่จะรับฟังยันจำเลยได้นั้น **จะต้องได้ความว่าจำเลยให้การรับสารภาพต่อพนักงานสอบสวนโดยความสมัครใจ** มิใช่เกิดจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ขู่เข็ญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น อันเป็นการไม่ชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๕ และ มาตรา ๒๒๖ แต่การรับฟังคำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนซึ่งจำเลยให้การปฏิเสธในชั้นศาล มาใช้ลงโทษจำเลย โจทก์ต้องมีพยานประกอบด้วย โดยพยานประกอบต้องมีลักษณะ ๒ ประการ (ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๖๒ / ๒๕๑๔) กล่าวคือ

ก. ต้องไม่ใช่คำของพนักงานสอบสวนผู้สอบสวนคำรับนั้นซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของคำรับดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๕ / ๒๕๐๓ ที่กล่าวไว้ในเรื่องคำให้การของพยานโจทก์ในชั้นสอบสวน

ข. เป็นพยานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของจำเลย โดยอาจเป็นประจักษ์พยานหรือพยานเหตุผลแวดล้อมกรณีี่แสดงให้เห็นว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริง และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น

อย่างไรก็ดีการที่จะเชื่อหรือรับฟังพยานประกอบเป็นความจริงได้เพียงใดนั้นเป็นปัญหาข้อเท็จจริงอีกส่วนหนึ่งอันเป็นเรื่องของการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน เคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่รับฟังคำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนและพยานประกอบลงโทษจำเลย เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒ / ๒๔๙๘ ที่ ๒๐๑๕ / ๒๕๑๙ ที่ ๒๔๕๐ / ๒๕๒๑ และที่ ๑๗๙๑ / ๒๕๒๒ ดังที่ได้กล่าวไว้ในข้อที่เกี่ยวกับคำให้การของพยานโจทก์ในชั้นสอบสวน นอกจากนี้ยังมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๕๙ / ๒๕๐๘ ที่ ๑๑๗๒ / ๒๕๑๐ ที่ ๑๔๕๖ / ๒๕๑๕ และที่ ๒๗๔๐ / ๒๕๑๕

- ถ้าพยานประกอบฟังไม่ได้ ลำพังแต่เฉพาะคำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนรับฟังลงโทษจำเลยไม่ได้ เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๓๔ / ๒๕๑๖ วินิจฉัยว่า คำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนเป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งของโจทก์ ชั้นพิจารณาจำเลยให้การปฏิเสธ เมื่อพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบยังไม่พอฟังว่าจำเลยกระทำความผิด จะฟังแต่คำรับในชั้นสอบสวนลงโทษจำเลยไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๒๔ / ๒๕๑๙ วินิจฉัยว่า เมื่อพยานหลักฐานของโจทก์ในชั้นศาลฟังลงโทษจำเลยไม่ได้ ลำพังแต่เพียงคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนของจำเลยซึ่งจำเลยทุกคนต่างปฏิเสธในชั้นพิจารณาไม่อาจนำมาฟังลงโทษจำเลยได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๑๓ / ๒๕๒๓ วินิจฉัยว่า โจทก์ไม่มีพยานรู้เห็นเหตุการณ์เกี่ยวกับการกระทำของจำเลย นาย จ. ซึ่งอ้างว่าจำเลยใช้ให้หน้าเซ็คปลอมไปขึ้นเงิน โจทก์ก็มิได้นำมาสืบ คงส่งแต่บันทึกคำให้การชั้นสอบสวนของนาย จ. ซึ่งเป็นเพียงพยานบอกเล่า รับฟังไม่ได้ว่าจำเลยร่วมกับนาย จ. กระทำความผิด คดีนี้จำเลยให้การปฏิเสธ เมื่อพยานหลักฐานอื่นของโจทก์รับฟังไม่ได้ว่าจำเลยเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดแล้ว ลำพังคำรับของจำเลยในชั้นสอบสวนย่อมรับฟังลงโทษจำเลยไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๑๓-๒๙๑๔ / ๒๕๒๓ วินิจฉัยว่า โจทก์ไม่มีประจักษ์พยาน คงมีแต่คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน และบันทึกนำชี้สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพอันเป็นพยานประกอบเพียงอย่างเดียวเท่านั้น (บันทึกนำชี้สถานที่เกิดเหตุน่าจะเป็นส่วนหนึ่งของคำรับ) เมื่อจำเลยให้การปฏิเสธในชั้นพิจารณาคดีก็ลงโทษจำเลยไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๕๘ / ๒๕๒๕ วินิจฉัยว่า ว. ประจักษ์พยานของโจทก์เป็นชาวญวนอพยพไปอยู่ในประเทศที่สามไม่ได้มาเบิกความในศาล จึงรับฟังคำให้การในชั้นสอบสวนของ ว. ไม่ได้ เพราะการพิจารณาและสืบพยานในศาลต้องทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลยเว้นแต่ที่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ และวินิจฉัยว่า จำเลยรับสารภาพชั้นสอบสวน แต่ให้การปฏิเสธในชั้นพิจารณา โจทก์ต้องสืบให้เห็นว่าจำเลยกระทำความผิดดังฟ้อง เมื่อพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบมายังไม่พอฟังว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด ก็ต้องยกฟ้องโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๕ และมาตรา ๒๒๗

อนึ่ง คดีตามคำพิพากษาศาลฎีกานี้ปรากฏว่าจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนแต่ให้การปฏิเสธในชั้นศาล โจทก์มีนาย ว. ซึ่งเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันกับจำเลยที่โจทก์กันไว้เป็นพยาน แต่ไม่ได้ตัวนาย ว. มาเบิกความ โจทก์คงส่งเฉพาะคำให้การชั้นสอบสวนของนาย ว. ซึ่งเป็นเพียงพยานบอกเล่า รับฟังลงโทษจำเลยไม่ได้ จึงไม่ถือเป็นพยานประกอบ ดังนั้น ลำพังคำรับของจำเลยในชั้นสอบสวนย่อมรับฟังลงโทษจำเลยไม่ได้

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ธรรม
(www.library.eoj.go.th)



คำสั่งกระทรวงยุติธรรม

ที่ ๑๑๒ / ๒๕๓๐

เรื่อง ตั้งคณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ

ด้วยกระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการก่อสร้างอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือและสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการหลังใหม่เสร็จเรียบร้อยแล้วพร้อมที่จะเปิดทำการแล้ว และเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ศาลสถิตยุติธรรมและสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการแห่งนี้อย่างยิ่ง กระทรวงยุติธรรมจะได้นำความกราบบังคมทูลอัญเชิญสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินเพื่อทรงประกอบพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือและสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการในครั้งนี้

ฉะนั้น เพื่อให้งานพิธีดังกล่าวได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย จึงตั้งคณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือและสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ ประกอบด้วย

- | | |
|---|----------------------|
| ๑. ปลัดกระทรวงยุติธรรม | เป็นประธานกรรมการ |
| ๒. รองปลัดกระทรวงยุติธรรม (ฝ่ายบริหาร) | เป็นรองประธานกรรมการ |
| ๓. รองปลัดกระทรวงยุติธรรม (ฝ่ายวิชาการ) | เป็นกรรมการ |
| ๔. เลขาธิการส่งเสริมงานตุลาการ | เป็นกรรมการ |
| ๕. อธิบดีกรมโยธาธิการ หรือผู้แทน | เป็นกรรมการ |
| ๖. อธิบดีผู้พิพากษามาตร ๑ | เป็นกรรมการ |
| ๗. รองอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๑ | เป็นกรรมการ |
| ๘. รองเลขาธิการส่งเสริมงานตุลาการ | เป็นกรรมการ |
| ๙. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงพระนครเหนือ | เป็นกรรมการ |
| ๑๐. ผู้อำนวยการกองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม | เป็นกรรมการ |
| ๑๑. ผู้อำนวยการกองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม | เป็นกรรมการ |
| ๑๒. หัวหน้ากองออกแบบและก่อสร้าง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม | เป็นกรรมการ |

๑๓. นายวิชัย ชื่นชมพูนุท เป็นกรรมการ
๑๔. นายพรเพชร วิชิตชลชัย เป็นกรรมการ
๑๕. นายมนตรี ศรีเอี่ยมสะอาด เป็นกรรมการ
๑๖. นายเกริก วณิกกุล เป็นกรรมการ
๑๗. นายการุณ ภูใหญ่ เป็นกรรมการ
๑๘. นายสมบูรณ์ ธรรมพัฒน์พงศ์ มณฑนากร ๕ กรมโยธาธิการ เป็นกรรมการ
๑๙. ผู้อำนวยการกองวิชาการ สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ เป็นกรรมการและเลขานุการ
ทั้งนี้ ให้ประธานกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อทำการใด ๆ แทนตามความเห็นสมควรได้
ด้วย

สั่ง ณ วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๓๐

(ลงชื่อ) สอาด ปิยวรรณ

(นายอาด ปิยวรรณ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม



**คำสั่งคณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการ
ศาลแขวงพระนครเหนือและสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ
ที่ ๑ / ๒๕๓๐**

**เรื่อง ตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือที่ระลึกในพิธีเปิดอาคารที่ทำการ
ศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ**

ตามที่กระทรวงยุติธรรมได้มีคำสั่งที่ ๑๑๒ / ๒๕๓๐ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๓๐ เรื่อง ตั้งคณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ โดยให้ประธานกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อทำการใด ๆ แทนตามที่เห็นสมควรได้ด้วย นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการได้มีมติเห็นสมควรแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือที่ระลึก ฯ ประกอบด้วยข้าราชการดังต่อไปนี้

- | | |
|--|---------------------|
| ๑. เลขานุการส่งเสริมงานตุลาการ | ที่ปรึกษาอนุกรรมการ |
| ๒. อธิบดีผู้พิพากษามาตร ๑ | ที่ปรึกษาอนุกรรมการ |
| ๓. รองอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๑ | ที่ปรึกษาอนุกรรมการ |
| ๔. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงพระนครเหนือ (นายวุฒินันท์ สุขสว่าง) | ประธานอนุกรรมการ |
| ๕. นายประทีป เณลิมภตรกุล | อนุกรรมการ |
| ๖. นายศุภชัย สมเจริญ | อนุกรรมการ |
| ๗. นายมงคล ทวณนอม | อนุกรรมการ |
| ๘. นายชัยรัตน์ เบญจะมโน | อนุกรรมการ |
| ๙. นายสุรศักดิ์ กิตติพงษ์พัฒนา | อนุกรรมการ |
| ๑๐. นายจรัญ ภักดีธนากุล | อนุกรรมการ |
| ๑๑. นายปริญญา ดีผดุง | อนุกรรมการ |
| ๑๒. นายนพพร โพธิ์รังสียากร | อนุกรรมการ |

๑๓. นายสมจิตร ทองศรี	อนุกรรมการ
๑๔. นายสุเทพ พรหมสกุล	อนุกรรมการ
๑๕. นายไพฑูรย์ เศรษฐไกรกุล	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๖. นายภราดร ภาพัฒน์	ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗. นางสาวเพลินใจ เจริญนาค	ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๘. นางสาวอรวิญญ์ ทรัพย์อุดม	ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะอนุกรรมการนี้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการรวบรวมและเรียบเรียงต้นฉบับตลอดจนการจัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกในพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ โดยให้คณะอนุกรรมการฯ รายงานผลการปฏิบัติงานให้คณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการทราบเป็นระยะ จนกว่าจะปฏิบัติหน้าที่สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย

สั่ง ณ วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๓๐

(ลงชื่อ)

สวัสต์ โชติพานิช

(นายสวัสต์ โชติพานิช)

ประธานกรรมการ

คณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการ

ศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ



คำสั่งคณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการ
ศาลแขวงพระนครเหนือและสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ
ที่ ๒ / ๒๕๓๐

เรื่อง ตั้งคณะกรรมการฝ่ายสถานที่ในพิธีเปิดอาคารที่ทำการ
ศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ

ตามที่กระทรวงยุติธรรมได้มีคำสั่งที่ ๑๑๒ / ๒๕๓๐ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๓๐ เรื่อง ตั้งคณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ โดยให้ประธานกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อทำการใด ๆ แทนตามที่เห็นสมควรได้ด้วย นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการได้มีมติเห็นสมควรแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายสถานที่ ประกอบด้วยข้าราชการดังต่อไปนี้

- | | |
|--|------------------|
| ๑. รองปลัดกระทรวงยุติธรรม (ฝ่ายบริหาร) (นายศักดิ์ โมกขมรรคกุล) | ประธานอนุกรรมการ |
| ๒. อธิบดีกรมโยธาธิการ | อนุกรรมการ |
| ๓. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงพระนครเหนือ | อนุกรรมการ |
| ๔. ผู้บังคับการตำรวจนครบาลเหนือ | อนุกรรมการ |
| ๕. ผู้กำกับตำรวจนครบาล ๔ | อนุกรรมการ |
| ๖. สารวัตรใหญ่สถานีตำรวจนครบาลพลโยธิน | อนุกรรมการ |
| ๗. ผู้อำนวยการกองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม | อนุกรรมการ |
| ๘. หัวหน้ากองออกแบบและก่อสร้าง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม | อนุกรรมการ |
| ๙. นายอาทร สิทธิเวช | อนุกรรมการ |
| ๑๐. นายคุณัดม ธรรมภรณ์พิลาศ | อนุกรรมการ |
| ๑๑. นายอมรศักดิ์ นพรมภา | อนุกรรมการ |

๑๒. นายมนตรี ศรีเยี่ยมสะอาด

อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๓. นายธนสิทธิ์ นิลกำแหง

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

โดยให้คณะอนุกรรมการนี้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการประสานงานในการดำเนินการจัดสถานที่และเครื่องใช้เตรียมการรับเสด็จ ฯ ตบแต่งตัวอาคารที่ทำการศาลและสถาบัน ฯ จัดตั้งปะรำพิธี จัดวางผังการจราจร เครื่องขยายเสียง และการอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลและสถาบัน ฯ และให้รายงานผลการปฏิบัติงานให้คณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือและสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการทราบเป็นระยะ จนกว่าจะปฏิบัติหน้าที่สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย

สั่ง ณ วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๓๐

(ลงชื่อ) **สวัสดี โชติพานิช**

(นายสวัสดี โชติพานิช)

ประธานกรรมการ

คณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการ

ศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ



คำสั่งคณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการ
ศาลแขวงพระนครเหนือและสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ
ที่ ๓ / ๒๕๓๐

เรื่อง ตั้งคณะกรรมการฝ่ายพิธีสงฆ์และการพิจารณาคดีในพิธีเปิดอาคารที่ทำการ
ศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ

ตามที่กระทรวงยุติธรรมได้มีคำสั่งที่ ๑๑๒ / ๒๕๓๐ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๓๐ เรื่อง ตั้งคณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ โดยให้ประธานกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อทำการใด ๆ แทนตามที่เห็นสมควรได้ด้วย นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการได้มีมติเห็นสมควรแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายพิธีสงฆ์และการพิจารณาคดี ประกอบด้วยข้าราชการดังต่อไปนี้

- | | |
|-------------------------------|-------------------------------|
| ๑. อธิบดีผู้พิพากษภาค ๑ | ประธานอนุกรรมการ |
| ๒. รองอธิบดีผู้พิพากษภาค ๑ | รองประธานอนุกรรมการ |
| ๓. นายวุฒินันท์ สุขสว่าง | อนุกรรมการ |
| ๔. นายมนูพงศ์ รุจิกันทะ | อนุกรรมการ |
| ๕. นายยงยุทธ ธาราแสง | อนุกรรมการ |
| ๖. นายประเสริฐ โอนพรัตน์วิบูล | อนุกรรมการ |
| ๗. นายสนอง เล่าศรีวรกต | อนุกรรมการ |
| ๘. นายจิรนิติ หะวานนท์ | อนุกรรมการ |
| ๙. นายศุภชัย สมเจริญ | อนุกรรมการและเลขานุการ |
| ๑๐. นายสุเทพ พรหมสกุล | อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ |

โดยให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานเพื่อการดำเนินการเกี่ยวกับพิธีสงฆ์และการประทับนั่งพิจารณาคดี และให้รายงานผลการปฏิบัติงานให้คณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการ

การศาลแขวงพระนครเหนือและสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการทราบเป็นระยะ จนกว่าจะปฏิบัติหน้าที่สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย

สั่ง ณ วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๓๐

(ลงชื่อ) **สวัสดี โชติพานิช**

(นายสวัสดี โชติพานิช)

ประธานกรรมการ

คณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการ

ศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม
(www.library.coj.go.th)



คำสั่งคณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการ
ศาลแขวงพระนครเหนือและสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ
ที่ ๔ / ๒๕๓๐

เรื่อง ตั้งคณะกรรมการฝ่ายประสานงานและประชาสัมพันธ์ในพิธีเปิดอาคารที่ทำการ
ศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ

ตามที่กระทรวงยุติธรรมได้มีคำสั่งที่ ๑๑๒ / ๒๕๓๐ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๓๐ เรื่อง ตั้งคณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ โดยให้ประธานกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำการใด ๆ แทนตามที่เห็นสมควรได้ด้วย นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการได้มีมติเห็นสมควรแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายประสานงานและประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วยข้าราชการดังต่อไปนี้

- | | |
|---|-------------------------------|
| ๑. รองปลัดกระทรวงยุติธรรม (ฝ่ายวิชาการ) (นายสุเมธ สุทธิวาหนฤพุมิ) | ประธานคณะกรรมการ |
| ๒. นายประสพสุข บุญเดช | อนุกรรมการ |
| ๓. นายนนทชัย เพียรสนอง | อนุกรรมการ |
| ๔. นายพรเพชร วิชิตชลชัย | อนุกรรมการ |
| ๕. นายจรัญ ภักดีธนากุล | อนุกรรมการ |
| ๖. นายเกริก วณิกกุล | อนุกรรมการ |
| ๗. นายทวี ประจวบลาภ | อนุกรรมการและเลขานุการ |
| ๘. นายประจวบ พึ่งรักวงศ์ | อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ |
| ๙. นางสุมาลี ดิษยบุตร | อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ |

ให้คณะกรรมการนี้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการขอฤกษ์ กราบบังคมทูลเชิญเสด็จ ร่างคำกราบบังคมทูลและร่างพระราชดำรัส ออกหมายกำหนดการชั่วคราว รักษาความปลอดภัยและประชาสัมพันธ์ โดยให้คณะกรรมการฯ รายงานผลการปฏิบัติงานให้คณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการทราบเป็นระยะ จนกว่าจะปฏิบัติหน้าที่สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย

สั่ง ณ วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๓๐

(ลงชื่อ) **สวัสดิ์ โชติพานิช**

(นายสวัสดิ์ โชติพานิช)

ประธานกรรมการ

คณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการ

ศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ



คำสั่งคณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการ
ศาลแขวงพระนครเหนือและสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ
ที่ ๕ / ๒๕๓๐

เรื่อง ตั้งคณะกรรมการฝ่ายพิธีการและต้อนรับในพิธีเปิดอาคารที่ทำการ
ศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ

ตามที่กระทรวงยุติธรรมได้มีคำสั่งที่ ๑๑๒ / ๒๕๓๐ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๓๐ เรื่อง ตั้งคณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ โดยให้ประธานกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อทำการใด ๆ แทนตามที่เห็นสมควรได้ด้วย นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการได้มีมติเห็นสมควรแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายพิธีการและต้อนรับ ประกอบด้วยข้าราชการดังต่อไปนี้

- | | |
|--|---------------------|
| ๑. เลขานุการส่งเสริมงานตุลาการ (นายวิศิษฐ์ ลิ้มานนท์) | ประธานอนุกรรมการ |
| ๒. รองเลขานุการส่งเสริมงานตุลาการ (นายประสพสุข บุญเดช) | รองประธานอนุกรรมการ |
| ๓. ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติกลาง (นายสุรศักดิ์ กิตติพงษ์พัฒนา) | อนุกรรมการ |
| ๔. ผู้อำนวยการกองวิชาการ (นายเจริญ ภัคดีชนากุล) | อนุกรรมการ |
| ๕. ผู้อำนวยการกองงานคณะกรรมการตุลาการ (นายชัชชัย สุวตถิ) | อนุกรรมการ |
| ๖. เลขานุการกรม สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ (นางรุ่งทิพย์ พูนผลกุล) | อนุกรรมการ |
| ๗. นายไพฑูริ์ เศรษฐไกรกุล | อนุกรรมการ |
| ๘. นายชาติชาย อัครวิบูลย์ | อนุกรรมการ |
| ๙. นายเกริก วณิกกุล | อนุกรรมการ |
| ๑๐. นายปริญญ์ ดิผดุง | อนุกรรมการ |
| ๑๑. นายสุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์ | อนุกรรมการ |

๑๒. นายนพพร โพธิ์รังสิยากร	อนุกรรมการ
๑๓. นายสมจิตร ทองศรี	อนุกรรมการ
๑๔. นายทองธาร เหลืองเรืองรอง	อนุกรรมการ
๑๕. นายการุณ กุใหญ่	อนุกรรมการ
๑๖. นายจิรนิติ ทะวานนท์	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๗. นายไพศาล บุญเกิด	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๘. นางพรรณผกา رایณะสุข	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะอนุกรรมการนี้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการต้อนรับและพิธีการต่าง ๆ ในพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ โดยให้คณะอนุกรรมการฯ รายงานผลการปฏิบัติงานให้คณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการทราบเป็นระยะ จนกว่าจะปฏิบัติหน้าที่สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย

สั่ง ณ วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๓๐

(ลงชื่อ) **สวัสต์ โชติพานิช**

(นายสวัสต์ โชติพานิช)

ประธานกรรมการ

คณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารที่ทำการ
ศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ

บันทึกท้ายเล่ม

เนื่องด้วยกระทรวงยุติธรรมได้กราบบังคมทูลอัญเชิญสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินเพื่อทรงประกอบพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ และตั้งคณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดอาคารดังกล่าว ซึ่งคณะกรรมการเห็นควรให้จัดทำหนังสือที่ระลึกในพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครเหนือ และสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ โดยตั้งคณะกรรมการขึ้นรับผิดชอบและดำเนินการรวบรวมเรียบเรียงบทความ ตลอดจนจัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกดังกล่าว

คณะกรรมการจัดทำหนังสือ ได้รวบรวมบทความและจัดรูปเล่มตามแนวความคิดและข้อเสนอแนะของที่ประชุมคณะกรรมการ และตามความเห็นของที่ประชุมคณะกรรมการจัดทำหนังสือ โดยหวังว่าจะได้หนังสือที่สมบูรณ์เป็นอนุสรณ์ในงานอันเป็นสิริมงคลและสำคัญยิ่งนี้ และอาจมีประโยชน์ในเชิงวิชาการบ้าง

การจัดทำหนังสือสำเร็จลุล่วงไปได้ ก็โดยได้รับความอนุเคราะห์จากหลายท่าน คณะกรรมการฯ จึงขอขอบคุณท่านที่กรุณาให้คำแนะนำรวมทั้งให้ความสนับสนุนมอบบทความให้และผู้มีอุปการะคุณตามรายนามท้ายหนังสือนี้ หากมีความบกพร่องหรือผิดพลาดประการใด คณะกรรมการจัดทำหนังสือขออภัยรับไว้

คณะกรรมการจัดทำหนังสือที่ระลึก

๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๐

รายนามผู้มีอุปการะคุณในการจัดพิมพ์

๑. คุณสุวิทย์ มหาแสง
๒. เครือซีเมนต์ไทย
๓. คุณละมัย – คุณวริยา บรรพมัย
๔. คุณสมศักดิ์ จิตติพลังศรี
๕. คุณชูเกียรติ ด้วงพงษ์ประสิทธิ์ สำนักงานศักดิ์สิทธิ์ทนายความ
๖. บริษัทรถและบ้าน จำกัด
๗. บริษัทโคโนอิเคะคอนสตรัคชั่น จำกัด
๘. คุณวิบูลย์ ตั้งกิตติภากรณ์ สำนักงานที่ปรึกษากฎหมายฟาร์อีสต์
๙. คุณนพดล ศรีชัยนตร สำนักงานชยันตรทนายความ
๑๐. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด
๑๑. ธนาคารสหธนาคาร จำกัด
๑๒. บริษัทอิตัลไทยอุตสาหกรรม จำกัด
๑๓. คุณชูชาติ ศิลปรัตน์ สำนักกฎหมายศิลปนิติ
๑๔. คุณธนา ชัยประสิทธิ์ บริษัทไอเอสเอส (เติกเฮงหยู) จำกัด
๑๕. ธนาคารทหารไทย จำกัด
๑๖. คุณชาญชัย เหมวิจิตรธรรม สำนักงานจักรพรรดิทนายความ
๑๗. คุณสุวัตร อภัยภักดี สำนักงานกฎหมายบัญชีและธุรกิจอรรถมนรินทร์
๑๘. คุณทรงพล เกียรติอภิวังษ์ สำนักงานทรงพลและเพื่อนทนายความ
๑๙. บริษัทไทยศรีนครประกันภัยและคลังสินค้า จำกัด
๒๐. บริษัทมหานครประกันชีวิต จำกัด
๒๑. บริษัทไดมอนด์แอดจัสเมนท์ จำกัด
๒๒. คุณทินกร จิรกันยาศักดิ์
๒๓. คุณมณูญ มนูญชัย
๒๔. คุณดำเกิง มโนวิทวัส
๒๕. คุณจรัส กาญจนขจิต สำนักงานทนายความกาญจนขจิต
๒๖. คุณประกิต วิเศษพุทธศาสน์
๒๗. คุณดำรงศักดิ์ แพน้อย
๒๘. คุณฉัตรชัย ณ เชียงใหม่

๒๙. คุณปรีชา ชื่นเจริญสุข
๓๐. คุณประพันธ์ วิริยะสหพงษ์
๓๑. บริษัทคิงส์โปรดักเกอร์ จำกัด
๓๒. คุณเสรี สุวรรณภานนท์
๓๓. บริษัทเบเตอร์แอนด์แม็คเค็นซี จำกัด
๓๔. คุณฉัตร หาญวัฒน์
๓๕. คุณ ช.ณัฐ เพ็ชฌ์ไพฑูริย์
๓๖. คุณจุฬพล เซษฐพงศ์พันธุ์ กรุงเทพมหานคร
๓๗. คุณเชาวลิต เศรษฐเมธิกุล และคุณสุรัชย์ ชีวพันธุ์ศรี
๓๘. บริษัทรัตนเคหะ จำกัด
๓๙. คุณบัณฑิต ราชตะนันท์



ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม
(www.library.coj.go.th)



กรุงเทพมหานคร

๕-๑๐ ราชบพิธ กรุงเทพฯ โทร. ๒๒๒๔๑๗๖-๔
นายจุมพล เชษฐพงศ์พันธุ์ ผู้พิมพ์โฆษณา ๒๕๖๐

